

ZAKON O OSIGURANJU

ZAKON O OSIGURANJU GLAVA I. OPĆE ODREDBE

Član 1. (Predmet)

Ovim se zakonom uređuje: osnivanje, poslovanje, nadzor i prestanak društava za osiguranje i reosiguranje osnovanih u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Federacija), kao i podružnica društava za osiguranje i reosiguranje koja nemaju sjedište u Federaciji.

Član 2. (Definicije)

Pojmovi koji se koriste u ovom zakonu imaju sljedeća značenja:

- a) **„društvo za osiguranje“** je dioničko društvo koje je upisano u sudski registar na osnovu odobrenja Agencije za nadzor osiguranja Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Agencija za nadzor) za obavljanje poslova osiguranja, kao i podružnice društva za osiguranje koje nije iz Federacije, a koje je osnovano u Federaciji ili posluje u Federaciji u skladu sa ovim zakonom;
- b) **„društvo za reosiguranje“** je dioničko društvo koje je upisano u sudski registar na osnovu odobrenja Agencije za nadzor za obavljanje poslova reosiguranja;
- c) **„podružnica“** je organizaciona jedinica društva za osiguranje na koju je društvo za osiguranje prenijelo dio ovlaštenja za zastupanje u pravnom prometu sa trećim licima i koja se kao organizaciona jedinica upisuje u sudski registar;
- d) **„entitet podružnice“** je entitet u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: BiH) u kojem je osnovana podružnica koja preuzima rizik;
- e) **„entitet pružanja usluga“** je entitet u BiH u kojem se nalazi rizik ako taj rizik pokriva društvo za osiguranje ili podružnica koji se nalaze u drugom entitetu;
- f) **„država članica“**, u smislu ovog zakona, jeste država koja je članica Evropske unije ili potpisnica ugovora o evropskom privrednom prostoru;
- g) **„lice države članice“**, u smislu ovog zakona, jeste fizičko lice koje ima prebivalište na području države članice ili pravno lice čije je sjedište na području države članice;
- h) **„matična država članica“** je država članica u kojoj je smješteno sjedište društva za osiguranje, odnosno društva za reosiguranje;
- i) **„strana država“**, u smislu ovog zakona, jeste država koja nije BiH i nije država članica;
- j) **„strano lice“**, u smislu ovog zakona, jeste fizičko lice koje ima prebivalište van područja BiH i države članice ili pravno lice čije je sjedište van područja BiH i države članice;
- k) **„strano društvo za osiguranje“**, odnosno društvo za reosiguranje je pravno lice sa sjedištem van područja BiH, koje je dobilo odobrenje Agencije za nadzor za obavljanje poslova osiguranja, odnosno poslova reosiguranja na području Federacije;
- l) **„nadzorno tijelo“** je Agencija za nadzor;

m) „**nadležno nadzorno tijelo**“ je državno tijelo države članice ovlašteno na osnovu zakona ili propisa za nadzor nad obavljanjem poslova osiguranja i poslova reosiguranja, odnosno poslova posredovanja u osiguranju i reosiguranju.

Nadležno nadzorno tijelo je i Agencija za nadzor.

Nadležno nadzorno tijelo je i Agencija za osiguranje Republike Srpske (u daljnjem tekstu: Agencija za osiguranje RS);

n) „**Agencija za osiguranje u Bosni i Hercegovini**“ je samostalna organizacija osnovana Zakonom o Agenciji za osiguranje u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, broj 12/04) (u daljnjem tekstu: Agencija za osiguranje u BiH);

o) „**povezana lica**“ su fizička i pravna lica koja su međusobno povezana vlasništvom nad kapitalom ili upravljanjem kapitalom sa 20% ili više glasačkih prava ili kapitala ili na drugi način povezana radi postizanja zajedničkih poslovnih ciljeva, tako da poslovanje i rezultati poslovanja jednog lica mogu značajno utjecati na poslovanje, odnosno rezultate poslovanja drugog lica.

Povezanim licima smatraju se i lica koja su međusobno povezana:

- 1) kao članovi porodice,
- 2) tako da jedno lice, odnosno lica koja se smatraju povezanim licima u skladu sa ovom tačkom zajedno, posredno ili neposredno učestvuju u drugom licu,
- 3) tako da u oba lica učešće ima isto lice, odnosno lica koja se smatraju povezanim licima u skladu sa ovom tačkom i
- 4) na način propisan za povezana lica zakonom kojim se uređuje poslovanje privrednih društava.

Povezana lica su dužna prijaviti poslove i radnje u kojima postoji lični interes i izbjegavati sukob interesa.

Grupa povezanih lica znači jedno od sljedećeg:

- 1) dva ili više fizičkih ili pravnih lica koja, ako se ne dokaže drukčije, predstavljaju jedan rizik jer jedno od njih, direktno ili indirektno, ima kontrolu nad drugim licem ili drugim licima,
- 2) dva ili više fizičkih ili pravnih lica između kojih ne postoji odnos kontrole opisan u alineji 1) ove tačke, a za koja se smatra da predstavljaju jedan rizik, jer su tako međusobno povezani da ako bi za jedno od tih lica nastali finansijski problemi, posebno teškoće povezane sa finansiranjem ili otplatom, druga lica ili sva ostala lica vjerovatno bi se i sama suočila sa poteškoćama povezanim sa finansiranjem ili otplatom;

p) „**članovi porodice fizičkog lica**“ su:

- 1) njegov bračni drug, roditelji, brat ili sestra tog bračnog druga,
- 2) njegovo dijete, roditelji, brat ili sestra,
- 3) njegov krvni srodnik u pravoj liniji i u pobočnoj liniji do drugog stepena srodstva, usvojilac i usvojenik, srodnik po tazbini zaključno sa prvim stepenom,
- 4) druga lica koja sa tim licem žive u zajedničkom domaćinstvu;

r) „**nadređeno društvo**“ je društvo sa sjedištem u Federaciji koje ima podređeno društvo – društvo za osiguranje ili reosiguranje, odnosno koje ima sudjelujući udio u takvom društvu, a koje samo nije podređeno društvu nekog drugog društva za osiguranje, odnosno za reosiguranje, koje je od Agencije za nadzor dobilo odobrenje za rad, odnosno nije podređeno društvu finansijskog holdinga koji je osnovan u Federaciji;

- s) „**podređeno društvo**“ označava podređeno društvo nekog drugog društva za osiguranje ili reosiguranje ili podređeno društvo finansijskog holdinga, koji je osnovan u Federaciji uključujući njegova podređena društva;
- t) „**uska povezanost**“ označava situaciju u kojoj su dva ili više fizičkih ili pravnih lica povezana odnosom kontrole ili učestvovanja ili situaciju u kojoj su dva ili više fizičkih ili pravnih lica trajno povezana sa jednim te istim licem odnosom kontrole;
- u) „**kontrola**“ označava odnos između nadređenog društva i podređenog društva naveden u članu 165. stav (2) ovog zakona ili sličan odnos između bilo kojeg fizičkog ili pravnog lica i nekog društva;
- v) „**značajno učešće**“ označava direktno vlasništvo ili vlasništvo putem odnosa kontrole nad 20 ili više posto glasačkih prava ili dioničkog kapitala društva;
- z) „**kvalifikovani udio**“ označava direktni ili indirektni udio u društvu koji predstavlja 10 ili više posto dioničkog kapitala ili glasačkih prava ili omogućava ostvarivanje značajnog utjecaja na upravljanje tim društvom;
- aa) „**prioritetne dionice**“ su dionice koje su povlaštene u odnosu na obične jer imaju pravo prioritetne naplate dividende i srazmjernog dijela ostatka imovine nakon likvidacije dioničkog društva, uz ograničeno pravo glasa;
- bb) „**dužnički finansijski instrumenti**“ (obveznice i drugi vrijednosni papiri) su vrijednosni papiri koji imaocu daju pravo na isplatu glavnice, kamate, kao i druga prava;
- cc) „**tržišni rizik**“ je rizik gubitka ili nepovoljne promjene u finansijskom stanju koji direktno ili indirektno proizlazi iz kretanja i volatilnosti tržišnih cijena sredstava, obaveza i finansijskih instrumenata;
- dd) „**kreditni rizik**“ je rizik gubitka ili nepovoljne promjene u finansijskom stanju zbog promjena u kreditnom položaju izdavaoca finansijskih instrumenata, drugih ugovornih strana i bilo kojih dužnika kojima su izložena društva za osiguranje, odnosno društva za reosiguranje u obliku koncentracija rizika neispunjenja obaveza druge ugovorne strane, rizika prinosa ili tržišnog rizika;
- ee) „**operativni rizik**“ je rizik gubitka koji nastaje zbog neadekvatnih unutrašnjih poslovnih procesa, zaposlenika, sistema ili vanjskih događaja;
- ff) „**likvidnosni rizik**“ je rizik da društvo za osiguranje, odnosno društvo za reosiguranje ne bude u mogućnosti unovčiti svoja ulaganja i druga sredstva kako bi podmirilo svoje finansijske obaveze o njihovom dospjeću;
- gg) „**koncentracijski rizik**“ su sve izloženosti riziku kod kojih je potencijalni gubitak tako velik da ugrožava solventnost ili finansijski položaj društva za osiguranje, odnosno društva za reosiguranje;
- hh) „**tehnike smanjenja rizika**“ znače sve tehnike koje omogućavaju društvu za osiguranje, odnosno društvu za reosiguranje da prenese dio svojih rizika ili sve svoje rizike na drugo lice.

Član 3. (Djelatnost osiguranja)

(1) Djelatnost osiguranja čine poslovi osiguranja i poslovi reosiguranja, kao i poslovi neposredno povezani sa poslovima osiguranja.

(2) Poslovi osiguranja su zaključivanje i izvršavanje ugovora o osiguranju i poduzimanje mjera za sprečavanje i suzbijanje rizika koji ugrožavaju osiguranu imovinu i lica.

(3) Poslovi reosiguranja su zaključivanje i izvršavanje ugovora o reosiguranju osiguranog viška rizika jednog društva za osiguranje kod drugog društva za reosiguranje.

(4) Poslovi neposredno povezani sa poslovima osiguranja su utvrđivanje i procjena rizika i šteta, posredovanje radi prodaje i prodaja ostataka osiguranih oštećenih stvari i pružanje drugih intelektualnih i tehničkih usluga u vezi sa poslovima osiguranja.

Član 4. (Poslovi suosiguranja)

Poslovi suosiguranja su zaključivanje i izvršavanje ugovora o osiguranju sa više društava za osiguranje koja su se sporazumjela o zajedničkom snošenju i raspodjeli rizika, gdje svako društvo za osiguranje naznačeno u polisi osiguranja odgovara osiguraniku za potpunu naknadu.

Član 5. (Društva koja obavljaju djelatnost osiguranja)

(1) Djelatnost osiguranja obavlja:

- a) društvo za osiguranje sa sjedištem u Federaciji koje je dobilo odobrenje za rad Agencije za nadzor za obavljanje poslova osiguranja,
- b) društvo za osiguranje sa sjedištem u Republici Srpskoj (u daljnjem tekstu: RS) koje usluge osiguranja u Federaciji pruža putem podružnice,
- c) strano društvo za osiguranje koje je dobilo odobrenje za rad Agencije za nadzor za obavljanje poslova osiguranja u Federaciji putem podružnice.

(2) Društvo za osiguranje i društvo za reosiguranje mogu osnovati pravna i/ili fizička, domaća i/ili strana lica te lica država članica pod uvjetima iz ovog zakona.

(3) Društvo za osiguranje osniva se kao dioničko društvo.

(4) Društvo za reosiguranje može biti osnovano samo kao dioničko društvo.

(5) Društvo za osiguranje može obavljati samo djelatnost osiguranja.

(6) Djelatnost osiguranja ne smije obavljati niko drugi osim društava navedenih u stavu

(1) ovog člana.

Član 6. (Dobrovoljnost)

(1) Osiguranje imovine i lica je dobrovoljno.

(2) Izuzetno od stava (1) ovog člana, osiguranje imovine i lica je obavezno u slučajevima utvrđenim zakonom.

Član 7. (Obavezna osiguranja)

- (1) Obavezna osiguranja jesu osiguranja koja se uređuju posebnim propisima.
- (2) Kada je zakonom propisano obavezno osiguranje od društva za osiguranje zahtijeva se da obavijesti Agenciju za nadzor o svakom prestanku pokrivača osiguranja koje se može provesti u odnosu na oštećene treće strane samo u okolnostima koje su propisane zakonom.

Član 8. (Grupe poslova osiguranja)

Poslovi osiguranja su, u smislu ovog zakona, poslovi neživotnih osiguranja i poslovi životnih osiguranja.

Član 9. (Poslovi osiguranja)

- (1) Poslovi osiguranja su, u smislu ovog zakona, sklapanje i ispunjavanje ugovora o neživotnom i životnom osiguranju, osim obaveznih socijalnih osiguranja.
- (2) Neživotna osiguranja dijele se na sljedeće vrste osiguranja označene šiframa i to:
 - a) 01 - osiguranje od nezgode,
 - b) 02 - zdravstveno osiguranje,
 - c) 03 - osiguranje cestovnih vozila,
 - d) 04 - osiguranje tračnih vozila,
 - e) 05 - osiguranje zračnih letjelica,
 - f) 06 - osiguranje plovila,
 - g) 07 - osiguranje robe u prijevozu,
 - h) 08 - osiguranje od požara i elementarnih šteta,
 - i) 09 - ostala osiguranja imovine,
 - j) 10 - osiguranje od odgovornosti za upotrebu motornih vozila,
 - k) 11 - osiguranje od odgovornosti za upotrebu zračnih letjelica,
 - l) 12 - osiguranje od odgovornosti za upotrebu plovila,
 - m) 13 - ostala osiguranja od odgovornosti,
 - n) 14 - osiguranje kredita,
 - o) 15 - osiguranje jemstava,
 - p) 16 - osiguranje raznih finansijskih gubitaka,
 - r) 17 - osiguranje troškova pravne zaštite,
 - s) 18 – osiguranje pomoći.
- (3) Životna osiguranja dijele se na sljedeće vrste osiguranja označene šiframa i to:
 - a) 19.01 - osiguranje života u slučaju smrti i doživljenja (mješovito osiguranje),
 - b) 19.02 - osiguranje u slučaju smrti,
 - c) 19.03 - osiguranje u slučaju doživljenja,
 - d) 19.04 - doživotno osiguranje u slučaju smrti,
 - e) 19.20 - osiguranje lične doživotne rente,
 - f) 19.21 - osiguranje lične rente sa određenim trajanjem,

- g) 19.29 - ostala rentna osiguranja,
 - h) 19.30 - dodatno osiguranje od posljedica nezgode uz životno osiguranje,
 - i) 19.31 - dodatno zdravstveno osiguranje uz životno osiguranje,
 - j) 19.39 - ostala dodatna osiguranja lica uz životno osiguranje,
 - k) 19.99 - ostala životna osiguranja.
- (4) Ostala životna osiguranja iz stava (3) tačka k) ovog člana dijele se na:
- a) osiguranje sa kapitalizacijom,
 - b) osiguranje u slučaju vjenčanja,
 - c) osiguranje u slučaju rođenja,
 - d) poslove upravljanja sredstvima zajedničkih penzijskih fondova koji uključuju očuvanje kapitala ili plaćanje minimalnih kamata.
- (5) Raspored vrsta rizika po grupama i vrstama osiguranja propisuje Agencija za nadzor.

Član 10.

(Uvjeti ugovora o osiguranju i cjenovnici premija za neživotno osiguranje)

- (1) Društvo za osiguranje podnosi zahtjev za prethodnu saglasnost Agenciji za nadzor o općim, posebnim i dodatnim uvjetima osiguranja koje će društvo za osiguranje koristiti u svom poslovanju sa osiguranicima, kao i u slučaju nastajanja bilo kakvih izmjena i dopuna.
- (2) Uvjeti iz stava (1) ovog člana se mogu primjenjivati tek nakon dobijanja saglasnosti Agencije za nadzor.
- (3) Društvo za osiguranje dostavlja Agenciji za nadzor cjenovnik premije koji će koristiti u svom poslovanju sa osiguranicima, kao i u slučaju nastajanja bilo kakvih izmjena i dopuna najmanje 30 dana prije početka njihove primjene.
- (4) Agencija za nadzor može naložiti korekcije cjenovnika premije u smislu usklađenosti sa uvjetima iz stava (1) ovog člana u roku 30 dana od dana prijema.

Član 11.

(Uvjeti ugovora o osiguranju i cjenovnici premija za životno osiguranje)

- (1) Društvo za osiguranje podnosi zahtjev za prethodnu saglasnost Agenciji za nadzor o općim, posebnim i dodatnim uvjetima osiguranja, tehničkim podlogama koje se posebno upotrebljavaju za izračunavanje tehničkih rezervi koje će društvo za osiguranje upotrebljavati u svom poslovanju sa osiguranicima, kao i u slučaju nastajanja bilo kakvih izmjena i dopuna.
- (2) Uvjeti iz stava (1) ovog člana se mogu primjenjivati tek nakon dobijanja saglasnosti Agencije za nadzor. Društvo za osiguranje dostavlja Agenciji za nadzor cjenovnik premije koji će koristiti u svom poslovanju sa osiguranicima, kao i u slučaju nastajanja bilo kakvih izmjena i dopuna najmanje 30 dana prije početka njihove primjene.
- (3) Agencija za nadzor može naložiti korekcije cjenovnika premije u smislu usklađenosti sa uvjetima iz stava (1) ovog člana u roku 30 dana od dana prijema.

Član 12.

(Djelatnost društva za osiguranje, odnosno društva za reosiguranje)

- (1) Društvo za osiguranje smije obavljati samo poslove osiguranja u pojedinoj vrsti osiguranja za koju je dobilo odobrenje Agencije za nadzor za obavljanje poslova osiguranja. Društvu za osiguranje koje ima sjedište u Federaciji izdaje se odobrenje za rad za obavljanje poslova ili neživotnog ili životnog osiguranja.
- (2) Izuzetno od odredbe stava (1) ovog člana, društvo za osiguranje koje obavlja poslove osiguranja iz grupe životnih osiguranja može obavljati i poslove osiguranja iz vrsta osiguranja od nezgode i zdravstvenog osiguranja iz člana 9. stav (2) tač. a) i b) ovog zakona ako je dobilo odobrenje Agencije za nadzor za obavljanje navedenih vrsta osiguranja.
- (3) Društvo za osiguranje koje obavlja poslove osiguranja iz grupe životnih osiguranja može obavljati i dopunska osiguranja koja, prije svega, obuhvataju osiguranja za slučaj invalidnosti u slučaju nezgode ili bolesti, osiguranja u slučaju smrti zbog nezgode i osiguranja u slučaju ozljede uključujući osiguranja nesposobnosti za rad zbog ozljede, pod uvjetom da su ti oblici osiguranja sklopljeni kao dopuna životnog osiguranja.
- (4) Društvo za osiguranje koje je dobilo odobrenje za rad Agencije za nadzor za obavljanje poslova iz jedne ili više vrsta neživotnih osiguranja može prihvatiti rizike iz vrste neživotnih osiguranja za koja nije dobilo odobrenje, ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:
 - a) osiguranje pokriva rizik:
 - 1) povezan sa glavnim rizikom,
 - 2) u vezi sa predmetom glavnog rizika i
 - 3) koji je pokriven istim ugovorom o osiguranju;
 - b) rizik nije uključen u vrste osiguranja iz člana 9. stav (2) tač. n) i o) ovog zakona;
 - c) rizik je od sekundarnog značenja u odnosu na glavni rizik.
- (5) Izuzetno od odredbe stava (1) ovog člana, društvo za osiguranje može obavljati i poslove koji su u neposrednoj ili posrednoj vezi sa poslovima osiguranja.
- (6) Poslovima iz stava (5) ovog člana smatraju se:
 - a) posredovanje kod prodaje, odnosno prodaja predmeta koji pripadnu društvu za osiguranje na osnovu obavljanja poslova osiguranja,
 - b) poduzimanje mjera radi sprečavanja i otklanjanja opasnosti koje ugrožavaju osiguranu imovinu i lica,
 - c) procjena stepena izloženosti riziku osiguranog objekta i procjena šteta,
 - d) obavljanje drugih intelektualnih i tehničkih usluga u vezi sa poslovima osiguranja.
- (7) Poslove reosiguranja može obavljati isključivo društvo za reosiguranje koje je dobilo odobrenje Agencije za nadzor za obavljanje poslova reosiguranja.
- (8) Društvo za reosiguranje mora poslove reosiguranja obavljati kao isključivu djelatnost. Društvo može obavljati reosiguranje u vezi sa rizicima i životnog i neživotnog osiguranja.
- (9) Djelatnost reosiguranja je pod nadzorom Agencije za nadzor.
- (10) Društvo za reosiguranje registrirano u Federaciji ili RS može pružati reosiguravajuće pokriće na cijeloj teritoriji BiH.

- (11) Odredbe ovog zakona primjenjuju se i na društva za reosiguranje, osim odredbi ovog zakona kojim su izuzeta.
- (12) Na društvo za reosiguranje posebno se odnose sljedeće odredbe:
 - a) društva za reosiguranje imat će najveću marginu solventnosti zahtijevanu za društva,
 - b) društva za reosiguranje mogu stvoriti tehničke rezerve u saradnji sa neposrednim osiguravačem u namjeri da se izbjegne dvostruko stvaranje tehničkih rezervi.
- (13) Na društvo za reosiguranje posebno se ne odnose sljedeće odredbe:
 - a) o davanju odobrenja za rad određenim vrstama osiguranja,
 - b) čiji je osnovni cilj zaštita potrošača.

Član 13.

(Principi poslovanja društva za osiguranje i društva za reosiguranje)

- (1) Društvo za osiguranje i društvo za reosiguranje dužni su poslovati po ekonomskim principima, pravilima struke osiguranja i aktuarske struke, držati se dobrih poslovnih običaja i poslovnog morala.
- (2) Društvo za osiguranje i društvo za reosiguranje dužni su poslovati u skladu sa principom opreznog i savjesnog privrednika.

Član 14.

(Primjena odredbi Zakona o privrednim društvima)

Na društva za osiguranje primjenjuje se propis o osnivanju, poslovanju i prestanku rada privrednih društava, ako ovim zakonom pojedina pitanja nisu drukčije uređena.

Član 15.

(Primjena drugih zakona)

- (1) Na ugovor o osiguranju primjenjuje se propis kojim se uređuju obligacioni odnosi i drugi zakoni kojima se uređuju ugovori u pojedinim vrstama osiguranja.
- (2) Na sastavljanje finansijskih izvještaja i reviziju finansijskih izvještaja primjenjuju se odredbe propisa kojim se uređuje sistem računovodstva i revizije u Federaciji, Međunarodni računovodstveni standardi i Međunarodni standardi finansijskog izvještavanja.

Član 16.

(Primjena zakona na prestanak društva za osiguranje)

Odredbe propisa o stečajnom i likvidacionom postupku, te propisa kojim se uređuje poslovanje privrednih društava primijenit će se na postupke stečaja ili likvidacije društva, osim u slučajevima kada je to drukčije regulirano ovim zakonom.

GLAVA II. DRUŠTVO ZA OSIGURANJE

Odjeljak A. Dioničko društvo za osiguranje

Član 17.

(Odobrenja i saglasnosti)

- (1) Društvo za osiguranje mora prije upisa osnivanja u sudski registar dobiti odobrenje Agencije za nadzor za obavljanje poslova osiguranja (u daljnjem tekstu: odobrenje za rad).
- (2) Društvo za osiguranje koje pripoji drugo društvo za osiguranje mora prije upisa odluke o pripajanju u sudski registar dobiti odobrenje Agencije za nadzor (u daljnjem tekstu: odobrenje za pripajanje).
- (3) Društva za osiguranje koja se spajaju moraju prije upisa odluke o spajanju u sudski registar dobiti odobrenje Agencije za nadzor (u daljnjem tekstu: odobrenje za spajanje), te odobrenje za rad za novonastalo društvo za osiguranje. Danom upisa novonastalog društva za osiguranje u sudski registar prestaju postojati društva za osiguranje koja se spajaju, a njihova odobrenja za rad prestaju važiti.
- (4) Društvo za osiguranje mora prije prijenosa portfelja osiguranja na drugo društvo za osiguranje dobiti saglasnost Agencije za nadzor.
- (5) Društvo za osiguranje mora prije upisa smanjena, odnosno povećanja kapitala u sudski registar dobiti odobrenja Agencije za nadzor.

Član 18.
(Zahtjev za izdavanje odobrenja za rad)

- (1) Uz zahtjev za izdavanje odobrenja za rad mora se priložiti sljedeća dokumentacija:
 - a) osnivački akt;
 - b) poslovni plan;
 - c) statut društva za osiguranje u obliku notarske isprave;
 - d) dokaz o uplati dioničkog kapitala i o osiguranim sredstvima za troškove osnivanja, organizacione troškove i troškove poslovanja;
 - e) spisak dioničara sa njihovim ličnim podacima te firmu i sjedište, broj i nominalni iznos dionica i postotaka udjela u dioničkom kapitalu društva za osiguranje;
 - f) za dioničare - pravna lica koja su imaoci kvalifikovanih udjela (strana pravna lica isprave prilažu u ovjerenom prijevodu):
 - 1) izvod iz sudskog registra, odnosno drugog odgovarajućeg registra,
 - 2) dioničko društvo treba priložiti i izvod dioničara iz registra dionica,
 - 3) društvo sa ograničenom odgovornošću treba priložiti izvod iz knjige poslovnih udjela,
 - 4) finansijske izvještaje za posljednje dvije poslovne godine,
 - 5) spisak lica (fizičkih i/ili pravnih) koja su u odnosu uske povezanosti sa imaocima kvalifikovanih udjela;
 - g) za dioničare - fizička lica koja su imaoci kvalifikovanih udjela:
 - 1) ime i prezime, datum rođenja i adresa,
 - 2) izjavu i dokaz o porijeklu sredstava za kvalifikovani udio u društvu za osiguranje,
 - 3) spisak lica (fizičkih i/ili pravnih) koja su u odnosu uske povezanosti sa imaocima kvalifikovanih udjela;
 - h) akt o kadrovskoj i tehničkoj osposobljenosti;
 - i) dodatnu dokumentaciju u skladu sa podzakonskim propisom Agencije za nadzor.
- (2) Uz zahtjev za izdavanje odobrenja za obavljanje poslova osiguranja mora se priložiti i mišljenje ovlaštenog aktuara o tome da li je društvo za osiguranje sposobno osigurati

adekvatnost kapitala, s obzirom na vrste osiguranja i obim poslova koje će obavljati kao i mišljenje ovlaštenog aktuaru o oblikovanju cjenovnika premija i tehničkih rezervi osiguranja u skladu sa odredbama ovog zakona, odnosno na osnovu njega donesenih propisa.

- (3) Svi dokumenti se dostavljaju na jednom od jezika u službenoj upotrebi u BiH u originalu ili ovjerenoj kopiji.
- (4) Dokumenti stranih država moraju biti prevedeni i ovjereni od stalnog sudskog tumača.
- (5) Agencija za nadzor propisat će dodatnu dokumentaciju koja se dostavlja, uz zahtjev za izdavanje odobrenja za rad, kao i vrstu i obavezni sadržaj akata poslovne politike društva za osiguranje.

Član 19. (Odlučivanje o odobrenju za rad)

- (1) Agencija za nadzor odlučuje o izdavanju odobrenja za rad za svaku vrstu osiguranja unutar koje društvo za osiguranje smije obavljati poslove osiguranja.
- (2) Agencija za nadzor izdaje odobrenje za rad za obavljanje poslova osiguranja unutar pojedine vrste osiguranja ako utvrdi da društvo za osiguranje ispunjava uvjete za obavljanje poslova osiguranja unutar te vrste osiguranja.
- (3) Agencija za nadzor u dispozitivu odobrenja za rad izričito navodi vrste osiguranja na koje se odobrenje odnosi. Ako se odobrenje odnosi na sve vrste osiguranja iz pojedine grupe osiguranja, Agencija za nadzor može u dispozitivu odobrenja navesti tu grupu osiguranja.
- (4) Izuzetno od odredbi st. od (1) do (3) ovog člana, Agencija za nadzor odlučuje o odobrenju za obavljanje poslova sklapanja reosiguranja za sve vrste osiguranja te u dispozitivu navodi da vrijedi isključivo za poslove sklapanja reosiguranja.
- (5) Društvo za osiguranje dužno je nakon što mu Agencija za nadzor da odobrenje za rad, ukoliko obavlja poslove iz člana 9. stav (2) tačka j) ovog Zakona, u roku 15 dana od upisa u sudski registar učlaniti se u Zaštitni fond Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Zaštitni fond FBiH) i dostaviti dokaz o članstvu Agenciji za nadzor.
- (6) O zahtjevu za izdavanje odobrenja za rad Agencija za nadzor odlučit će rješenjem u roku 60 dana od dana zaprimanja urednog zahtjeva.

Član 20. (Odbijanje zahtjeva za izdavanje odobrenja za rad)

- (1) Agencija za nadzor odbit će zahtjev za izdavanje odobrenja za rad ako identitet dioničara ili povezanih lica sa pravnim licem koja posjeduju kvalifikovani udio, kako je predviđeno članom 2. stav (1) tačka z) i članom 28. ovog zakona, kao i iznosi tih udjela, nisu bili prethodno iskazani.
- (2) Odobrenje za rad neće biti izdato ako Agencija za nadzor, uzevši u obzir potrebu održavanja kriterija stabilnog i solidnog upravljanja društvom propisanih u članu 28. ovog zakona, nije uvjeren u pogodnost dioničara ili partnera na koje se ovo odnosi.
- (3) U pogledu pravnog lica sa kvalifikovanim udjelom u društvu koje tim postaje njihovo povezano lice, Agencija za nadzor može zahtijevati da bude obaviještena o njihovim sredstvima (finansijski izvještaji) kako bi pratila njihov finansijski položaj.

- (4) U cilju boljeg nadzora identiteta fizičkog lica koje kontrolira pravno lice, a koje ima kvalifikovani udio u nekom društvu za osiguranje, Agencija za nadzor može:
 - a) uvesti za to pravno lice obavezu da posjeduje dionice na ime sa pravom glasa,
 - b) zahtijevati da određeni postoci ukupnog iznosa dionica sa pravom glasa pripadaju jednom ili više fizičkih lica koje odobri Agencija za nadzor.
- (5) Tokom procjene pogodnosti lica iz stava (4) ovog člana Agencija za nadzor u slučaju potrebe surađuje sa Agencijom za osiguranje RS i drugim nadležnim tijelima.
- (6) Agencija za nadzor može odbiti izdavanje odobrenja za rad i ako između društva i drugih fizičkih ili pravnih lica postoje uske veze definirane članom 2. stav (1) tačka t) ovog zakona, a Agencija za nadzor smatra da te veze ometaju efikasno provođenje njenih nadzornih funkcija.
- (7) Agencija za nadzor odbit će izdavanje odobrenja za rad ako propisi treće zemlje koji se primjenjuju na jedno ili više fizičkih ili pravnih lica sa kojima društvo ima usku povezanost ili njihova primjena ometa efikasno provođenje njenih nadzornih funkcija.
- (8) Agencija za nadzor zahtijevat će od društva da dostavlja podatke koje ona zahtijeva kako bi mogla pratiti da li su ispunjeni uvjeti koji se navode u ovom članu.
- (9) U slučaju odbijanja zahtjeva za izdavanje odobrenja za rad, Agencija za nadzor dostavit će podnosiocima zahtjeva u pisanom obliku rješenje sa obrazloženjem odbijanja zahtjeva. Rješenje Agencije za nadzor o odbijanju zahtjeva za izdavanje odobrenja za rad je konačno, a protiv njega podnosilac može pokrenuti upravni spor tužbom kod nadležnog suda.

Član 21.

(Prestanak važenja i oduzimanje odobrenja za rad)

- (1) Odobrenje za rad društva za osiguranje prestaje važiti u slučajevima:
 - a) ako društvo za osiguranje ne počne obavljati poslove u roku godinu dana od dana izdavanja odobrenja za rad,
 - b) ako društvo za osiguranje ne obavlja poslove osiguranja duže od šest mjeseci,
 - c) ako je donesena pravomoćna presuda koja predstavlja smetnju za obavljanje poslova,
 - d) otvaranja postupka likvidacije ili stečajnog postupka,
 - e) prenosa svih ugovora o osiguranju na drugo društvo za osiguranje.
- (2) Ako nastupe razlozi iz stava (1) ovog člana, Agencija za nadzor donosi rješenje kojim se utvrđuje da je odobrenje za rad prestalo važiti.
- (3) Agencija za nadzor oduzima odobrenje za rad društvu za osiguranje u sljedećim slučajevima:
 - a) ako se u roku tri godine od dana izdavanja odobrenja za rad sazna ili utvrdi da je odobrenje izdato na osnovu neistinitih i netačnih podataka,
 - b) ako društvo za osiguranje nije u ostavljenom roku izvršilo naloge Agencije za nadzor za otklanjanje nezakonitosti i nepravilnosti ili provođenje dodatnih ili drugih mjera zbog čega je prestalo ispunjavati uvjete za obavljanje djelatnosti osiguranja ili uvjeti pod kojima je odobrenje za rad izdato više ne postoje ili su ti uvjeti izmijenjeni do tog obima da Agencija za nadzor ne bi izdala odobrenje imajući u vidu nove okolnosti,

c) ako društvo za osiguranje učestalo krši obavezu prema Agenciji za nadzor ili zaštitnom fondu bilo kojeg entiteta,

d) ako posebna uprava nije dovela do stabilnosti i likvidnosti društva za osiguranje.

(4) Agencija za nadzor može oduzeti odobrenje za rad društvu za osiguranje ako je društvo za osiguranje pravomoćno proglašeno krivim za krivično djelo pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti.

(5) Pored slučajeva navedenih u stavu (3) ovog člana, Agencija za nadzor može oduzeti odobrenje za rad društvu za osiguranje i ako društvo, nakon rješenja Agencije za nadzor o otklanjanju nezakonitosti i nepravilnosti ili rješenja o poduzimanju dodatnih ili drugih mjera i dalje:

a) krši odredbe čl. od 86. do 98. ovog zakona i podzakonske akte Agencije za nadzor u vezi sa propisanim tehničkim i matematičkim rezervama i ulaganjima sredstava društva za osiguranje;

b) ne ispunjava zahtjeve adekvatnosti kapitala i margine solventnosti, odnosno ne postupa u skladu sa čl. 25., 61. i 62. i čl. od 67. do 73. ovog zakona i podzakonskim aktima Agencije za nadzor;

c) obavlja poslove vrste osiguranja za koje nije dobilo odobrenje za rad;

d) ne primjenjuje usvojene uvjete osiguranja i cjenovnik premije kod davanja ponude, pripreme i zaključenja ugovora o osiguranju i u toku važenja ugovora o osiguranju, kao i druge akte poslovne politike;

e) krši pravila upravljanja rizikom, pravila upravljanja i održavanja likvidnosti i solventnosti, zabrane isplate dividende;

f) krši pravila o vođenju poslovnih knjiga, izradi finansijskih izvještaja, reviziji i internoj reviziji;

g) krši obavezu pravovremenog i istinitog izvještavanja i obavještavanja Agencije za nadzor;

h) ne izvršava u potpunosti ili pravovremeno dodatne mjere radi realizacije pravila upravljanja rizicima i zaštite osiguranika, kao i mjere iz plana kratkoročnog finansijskog oporavka;

i) krši odredbe o imenovanju i razrješenju članova uprave, ovlaštenih aktuara i ovlaštenog revizora;

j) krši odredbe o kvalifikovanim udjelima iz čl. 28., 32. i 33. ovog zakona,

k) ne vrši pokriće gubitka na način propisan ovim zakonom;

l) ne omogućava vršenje nadzora Agenciji za nadzor, obavljanje revizije ovlaštenom revizoru i obavljanje aktuarskih poslova ovlaštenom aktuaru na propisan način;

m) prenosi ili prihvata portfelj bez odobrenja Agencije za nadzor;

n) krši propise o zaštiti osiguranika, korisnika prava iz ugovora o osiguranju, odnosno trećih oštećenih lica;

o) daje netačne podatke o svom poslovanju ili podatke koji mogu dovesti u zabludu osiguranike, ugovarače osiguranja, korisnike prava iz ugovora o osiguranju, odnosno treća oštećena lica.

(6) Agencija za nadzor može oduzeti odobrenje za obavljanje poslova u pojedinim vrstama osiguranja ako se razlozi za oduzimanje odnose samo na poslove u tim vrstama osiguranja.

(7) U slučaju prestanka važenja ili oduzimanja odobrenja za rad, društvo za osiguranje ne može zaključivati nove ugovore o osiguranju iz svih ili iz onih poslova u vrsti osiguranja za koje je utvrđeno da je odobrenje za rad prestalo važiti ili je oduzeto.

(8) Prestanak važenja i oduzimanja odobrenja za rad društvu za osiguranje odnosi se i na njegove podružnice osnovane u RS i van BiH.

(9) O prestanku važenja ili oduzimanju odobrenja za rad društvu za osiguranje, Agencija za nadzor obavještava Agenciju za osiguranje RS ako društvo ima podružnicu u RS i nadzorni organ države u kojoj je podružnica društva iz Federacije registrirana.

(10) U slučaju oduzimanja odobrenja za rad Agencija za nadzor pokreće postupak likvidacije, odnosno stečaja u skladu sa odredbama ovog zakona.

(11) U slučaju prestanka važenja ili oduzimanja odobrenja za rad Agencija za nadzor vrši nadzor u skladu sa svojim ovlaštenjima do okončanja postupka likvidacije društva za osiguranje.

(12) Prestanak važenja ili oduzimanje odobrenja za rad ne oslobađa društvo za osiguranje obaveza na osnovu zaključenih ugovora o osiguranju.

Član 22. (Poslovni plan)

(1) Poslovni plan iz člana 18. stav (1) tačka b) ovog zakona mora sadržavati:

a) osnovne poslovne politike,

b) nabrojane pojedine vrste osiguranja unutar kojih će društvo za osiguranje obavljati poslove osiguranja,

c) projekcije bilansa stanja i bilansa uspjeha,

d) izračun iznosa kapitala iz člana 67. i garantnog fonda iz člana 73. ovog zakona i njegovih sastavnih dijelova,

e) izračun margina solventnosti (adekvatnost kapitala) iz čl. 71. i 72. ovog zakona,

f) predviđenu visinu troškova osnivanja, organizacionih troškova i troškova poslovanja te izvore finansiranja ovih troškova,

g) program predviđenog reosiguranja, odnosno retrocesije sa tabelama maksimalnog pokrića za sve vrste osiguranja,

h) ocjenu predviđenog stanja likvidnosti i finansijska sredstva koja će biti na raspolaganju za pokriće obaveza i osiguravanja adekvatnosti kapitala,

i) elaborat o očekivanim poslovnim rezultatima za period od najmanje tri godine, posebno o očekivanim premijskim prihodima, očekivanim naknadama za štetu, odnosno premijama osiguranja, očekivanim troškovima za provizije i drugim troškovima te očekivanom oblikovanju tehničkih rezervi osiguranja i rezervi.

(2) Ako društvo za osiguranje namjerava obavljati poslove osiguranja u vrsti osiguranja iz člana 9. stav (2) tačka s) ovog zakona poslovni plan mora sadržavati i opis sredstava potrebnih za ispunjavanje obaveza iz ove vrste osiguranja.

Član 23. (Početak obavljanja poslova osiguranja u pojedinoj vrsti osiguranja)

(1) Društvo za osiguranje mora Agenciju za nadzor obavijestiti o početku, odnosno prestanku obavljanja poslova osiguranja u pojedinoj vrsti osiguranja za koje je steklo

odobrenje u roku osam dana od početka, odnosno prestanka obavljanja poslova osiguranja u pojedinoj vrsti osiguranja za koje je steklo odobrenje.

(2) Društvo za osiguranje mora pribaviti saglasnost Agencije za nadzor na odluku o prestanku obavljanja određene vrste osiguranja. Uz zahtjev je potrebno dostaviti dokaz o izmirenju svih obaveza iz ugovora o osiguranju iz te vrste osiguranja.

Član 24.

(Izmjena vrsta osiguranja)

- (1) Društvo za osiguranje koje je steklo odobrenje za obavljanje poslova osiguranja unutar određenih vrsta osiguranja u slučaju kada namjerava početi sa obavljanjem poslova osiguranja u drugim vrstama osiguranja mora dobiti odobrenje Agencije za nadzor za izmjenu odobrenja za rad u pogledu vrsta osiguranja.
- (2) Na odobrenje za izmjenu vrsta osiguranja na odgovarajući način se primjenjuju odredbe čl. od 18. do 23. ovog zakona.
- (3) Agencija za nadzor odbit će zahtjev za izdavanje odobrenja za izmjenu vrsta osiguranja i u slučaju kada:
 - a) utvrdi da bi obavljanje poslova u vrsti osiguranja na koju se odnosi zahtjev za izdavanje odobrenja ugrozilo poslovanje društva za osiguranje u skladu sa pravilima o upravljanju rizicima,
 - b) društvo za osiguranje ne ispunjava druge uvjete za obavljanje poslova osiguranja u vrsti osiguranja na koju se odnosi zahtjev za izdavanje odobrenja.

Član 25.

(Dionički kapital)

- (1) Uplaćeni dionički kapital ne može biti manji od:
 - a) 4.000.000,00 KM ako društvo posluje sa jednom ili više vrsta osiguranja u skladu sa članom 9. stav (2) tač. od j) do o) ovog zakona,
 - b) 4.000.000,00 KM ako društvo posluje sa jednom ili više vrsta osiguranja u skladu sa članom 9. stav (2) tač. od a) do h) i tač. p) i s) ovog zakona,
 - c) 2.000.000,00 KM ako društvo posluje sa jednom ili više vrsta osiguranja u skladu sa članom 9. stav (2) tač. i) i/ili r) ovog zakona,
 - d) 6.000.000,00 KM ako društvo posluje sa životnim osiguranjem,
 - e) 6.000.000,00 KM ako društvo obavlja poslove reosiguranja.
- (2) Sredstva dioničkog kapitala društva za osiguranje, odnosno društva za reosiguranje ne smiju poticati iz zajmova ili kredita niti biti opterećena na bilo koji način.

Član 26.

(Dionice)

- (1) Dionice dioničkog društva za osiguranje moraju glasiti na ime.
- (2) Dionice dioničkog društva za osiguranje moraju biti u cijelosti uplaćene u novcu prije izdavanja odobrenja za rad iz člana 17. stav (1) ili izdavanja odobrenja za povećanje dioničkog kapitala društva za osiguranje iz člana 25. ovog zakona i upisa u sudski registar.

- (3) Prioritetne dionice društva za osiguranje mogu biti do najviše 25% ukupnih dionica dioničkog društva za osiguranje iz stava (2) ovog člana.
- (4) Dionice dioničkog društva za osiguranje moraju biti izdate u nematerijaliziranom obliku.
- (5) Odredba iz stava (2) ovog člana ne primjenjuje se u slučaju pripajanja ili spajanja društva za osiguranje.

Član 27.
(Udio i kvalifikovani udio)

- (1) Udio u drugom pravnom licu je, u smislu ovog zakona, posredno ili neposredno vlasništvo poslovnog udjela, dionica, odnosno drugih prava koja omogućuju 20% ili više glasačkih prava, odnosno udjela u kapitalu određenog pravnog lica.
- (2) Kvalifikovani udio, u smislu ovog zakona, jeste posredno ili neposredno vlasništvo poslovnog udjela, dionica, odnosno drugih prava na osnovu kojih imalac stiče udio 10% ili više u glasačkim pravima, odnosno kapitalu određenog pravnog lica, odnosno i vlasništvo manje od 10% ako postoji utjecaj na upravljanje pravnim licem.
- (3) Indirektno držanje postoji kada između dva društva koji:
 - a) drže dijelove dioničkog kapitala ili glasove u društvu postoji kontrola, ili
 - b) kada društvo drži dio dioničkog kapitala ili glasove u društvu za račun drugog društva, ili
 - c) kada dio dioničkog kapitala ili glasove u društvu društvo drži za račun lica nad kojim drugo društvo ima kontrolu.
- (4) U smislu ovog zakona društvo koje je neposredno nadređeno drugom društvu nadređeno je i svim društvima koja imaju položaj podređenog društva tog drugog društva.

Odjeljak B. Kvalifikovani udjeli
Član 28.
(Odobrenje za sticanje kvalifikovanog udjela)

- (1) Sva fizička i pravna lica ili takva lica koja djeluju zajednički (namjeravani sticalac) koja su donijela odluku da direktno ili indirektno steknu kvalifikovani udio u društvu za osiguranje ili društvu za reosiguranje ili da dodatno povećaju direktno ili indirektno taj kvalifikovani udio u društvu za osiguranje ili društvu za reosiguranje na osnovu čega bi njihov udio u glasačkim pravima ili kapitalu bio jednak ili veći od 20%, 30% ili 50%, ili takav da bi društvo za osiguranje ili društvo za reosiguranje postalo njihovo podređeno društvo (namjeravano sticanje), moraju prethodno u pisanom obliku podnijeti zahtjev za odobrenje Agenciji za nadzor te navesti visinu namjeravanog udjela i relevantne informacije iz člana 18. stav (1) tačka e), odnosno tačka f) ovog zakona.
- (2) Izuzetno, imalac kvalifikovanog udjela iz države članice nije obavezan prijaviti dosezanje granice od 30% udjela u slučaju kada se prijavljuje za sticanje 33% udjela. Također, imalac kvalifikovanog udjela iz države članice nije obavezan prijaviti smanjivanje udjela na granicu od 30% u slučaju kada je imao prijavljeno smanjivanje na 33% udjela.

- (3) Ako imalac kvalifikovanog udjela namjerava otuđiti svoje dionice tako da bi se uslijed toga njegov udio smanjio ispod granice za koju je dobio odobrenje, mora o tome prethodno obavijestiti Agenciju za nadzor.
- (4) Društvo za osiguranje prije sticanja kvalifikovanog udjela u drugom društvu za osiguranje, odnosno u drugoj finansijskoj instituciji sa sjedištem van područja Federacije i van područja države članice (u daljnjem tekstu: strana finansijska institucija) o namjeri sticanja kvalifikovanog udjela mora pisanim putem obavijestiti Agenciju za nadzor i uz pisano obavještenje iz stava (1) ovog člana priložiti:
- a) popis imaoaca kvalifikovanih udjela u stranoj finansijskoj instituciji sa podacima o njihovim udjelima, te prijevod ovjerenog izvotka iz sudskog registra, odnosno drugog javnog registra za svakog od njih,
 - b) prijevod ovjerenog izvotka iz sudskog registra, odnosno drugog javnog registra za stranu finansijsku instituciju,
 - c) finansijske izvještaje strane finansijske institucije za posljednje dvije poslovne godine,
 - d) revizorski izvještaj sa mišljenjem o godišnjim izvještajima za posljednje dvije poslovne godine, ako je strana finansijska institucija po propisima države sjedišta obveznik provođenja revizije,
 - e) spisak lica koja su usko povezana sa stranom finansijskom institucijom sa opisom načina povezanosti,
 - f) strategiju upravljanja strane finansijske institucije sa ocjenom ekonomske efikasnosti investicija,
 - g) mišljenje ovlaštenog aktuara o godišnjim izvještajima za posljednje dvije poslovne godine.
- (5) U postupku odlučivanja o davanju saglasnosti za sticanje kvalifikovanog udjela Agencija za nadzor cijeni podobnost i finansijsko stanje podnosioca zahtjeva, njegove upravljačke sposobnosti i utjecaj na društvo za osiguranje na osnovu sljedećih kriterija:
- a) poslovne reputacije i ugleda koji se cijene u odnosu na njegove finansijske i poslovne aktivnosti, uključujući i da li je nad imovinom podnosioca zahtjeva bio otvoren stečajni postupak i/ili da li je podnosilac zahtjeva - fizičko lice bilo na rukovodećim poslovima u društvu za osiguranje ili drugom privrednom društvu u vrijeme kada je nad društvom za osiguranje ili tim društvom otvoren stečajni postupak,
 - b) pokazatelja koji mogu biti od značaja za ocjenu utjecaja podnosioca zahtjeva na upravljanje rizicima u društvu za osiguranje,
 - c) procjene upravljačkih sposobnosti, znanja i vještina sticaoca kvalifikovanog udjela, kao i ugleda, odgovarajućih profesionalnih sposobnosti i iskustava lica koje će, nakon sticanja kvalifikovanog udjela, podnosilac zahtjeva predložiti da vode poslove društva za osiguranje,
 - d) finansijskog stanja podnosioca zahtjeva i njegovog utjecaja na poslovanje društva za osiguranje ukoliko se saglasnost izda,
 - e) mogućnosti društva za osiguranje da ispunjava uvjete utvrđene ovim zakonom i provedbenim propisima, a posebno da li grupa čiji član treba postati društvo za osiguranje ima vlasničku strukturu koja omogućava provođenje efikasne kontrole,

efikasnu razmjenu informacija između nadležnih nadzornih tijela i određivanje podjele odgovornosti među nadležnim tijelima,

f) postojanja opravdanih razloga za sumnju, u skladu sa propisima o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, da se u vezi sa sticanjem kvalifikovanog udjela provodi ili namjerava provesti pranje novca ili finansiranje terorističkih aktivnosti ili to sticanje može utjecati na povećanje rizika od pranja novca ili finansiranja terorističkih aktivnosti.

(6) Agencija za nadzor donijet će podzakonski propis kojim pobliže uređuje kriterije na osnovu kojih procjenjuje primjerenost i finansijsko stanje sticaoca kvalifikovanog udjela, kao i propisati bliže uvjete i način dostavljanja podataka i informacija iz stava (5) ovog člana.

Član 29. (Period procjene)

- (1) Agencija za nadzor odmah, a najkasnije u roku dva dana od dana primanja zahtjeva u skladu sa članom 28. stav (1), kao i nakon mogućeg naknadnog primanja informacija iz stava (4) ovog člana namjeravanom sticaocu izdaje pisanu potvrdu o primanju zahtjeva.
- (2) Agencija za nadzor u roku 60 dana od dana izdavanja pisane potvrde o primanju zahtjeva i svih dokumenata iz stava (1) obavlja procjenu predviđenu članom 30. stav (1) ovog zakona.
- (3) Pri izdavanju potvrde o primanju zahtjeva Agencija za nadzor obavještava namjeravanog sticaoca o danu isteka perioda procjene.
- (4) Agencija za nadzor može, ako je potrebno, tokom perioda procjene, ali najkasnije do pedesetog dana perioda procjene zahtijevati dodatne informacije koje su potrebne za završetak procjene. Taj zahtjev je u pisanom obliku i u njemu je navedeno koje su dodatne informacije potrebne.
- (5) U periodu između dana na koji je Agencija za nadzor zahtijevala informacije i dana primanja odgovora namjeravanog sticaoca na taj zahtjev, period procjene se prekida. Taj prekid ne može biti duži od 20 dana. Period procjene se ne prekida ako Agencija za nadzor, u skladu sa vlastitom procjenom, zahtijeva daljnje dopunjavanje ili pojašnjenje informacija.
- (6) Agencija za nadzor može produžiti prekid iz stava (5) na 30 dana, ako namjeravani sticalac:
 - a) ima sjedište u stranoj državi ili
 - b) je fizičko ili pravno lice koje ne podliježe nadzoru regulatornih tijela.
- (7) Ako Agencija za nadzor o zahtjevu za izdavanje odobrenja iz člana 28. stav (1) ovog zakona ne odluči u roku dva mjeseca od dana podnošenja potpunog zahtjeva smatra se da je odobrenje izdato.
- (8) U slučaju iz stava (7) ovog člana Agencija za nadzor na zahtjev imaoca kvalifikovanog udjela mora izdati rješenje kojim se potvrđuje da je sticanje odobreno u roku osam dana od primanja tog zahtjeva.
- (9) Ako Agencija za nadzor nakon završetka procjene ne da odobrenje namjeravanom sticanju, o tome obavještava namjeravanog sticaoca i navodi razloge za to u roku dva radna dana prije isteka perioda procjene.

- (10) Rješenje Agencije za nadzor je konačno i protiv njega se može pokrenuti upravni spor.

Član 30. (Procjena sticanja)

- (1) Pri procjenjivanju zahtjeva iz člana 28. stav (1) i informacija iz člana 29. stav (4) ovog zakona radi osiguranja stabilnog i razboritog upravljanja društvom za osiguranje u kojem je namjeravano sticanje, te uzimajući u obzir vjerovatan utjecaj namjeravanog sticaoca na društvo za osiguranje tokom perioda procjene, Agencija za nadzor procjenjuje primjerenost namjeravanog sticaoca i finansijsku stabilnost namjeravanog sticaoca prema sljedećim kriterijima:
- a) ugledu namjeravanog sticaoca,
 - b) ugledu i iskustvu bilo kojeg lica koje će nakon namjeravanog sticanja voditi poslove društva za osiguranje ili društva za reosiguranje,
 - c) finansijskoj stabilnosti namjeravanog sticaoca, posebno u odnosu na vrstu poslova koje obavlja ili planira obavljati u društvu za osiguranje ili društvu za reosiguranje u kojem bi trebalo doći do namjeravanog sticanja,
 - d) hoće li društvo za osiguranje, odnosno društvo za reosiguranje kojem će se pripojiti drugo društvo za osiguranje, odnosno društvo za reosiguranje biti u mogućnosti nastaviti poslovati u skladu sa ovim zakonom, posebno hoće li grupa osiguravača čijim članom postane društvo za osiguranje, odnosno društvo za reosiguranje imati strukturu koja će ostaviti mogućnost provođenja efikasnog nadzora, efikasne razmjene podataka između nadležnih nadzornih tijela i odrediti raspodjelu nadležnosti između nadležnih nadzornih tijela,
 - e) postoje li opravdani razlozi za sumnju da se u vezi sa namjeravanim sticanjem provodi ili pokušava provoditi pranje novca ili finansiranje terorističkih aktivnosti ili da namjeravano sticanje može povećati rizik od provođenja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti.
- (2) Ako lice iz člana 28. stav (1) ovog zakona u roku šest mjeseci od dana prijema rješenja kojim je dato odobrenje za sticanje udjela ne stekne dionice na koje se odobrenje odnosi, smatrat će se da je odustalo od sticanja. U slučaju ponovne namjere sticanja, namjeravani sticalac mora ponoviti postupak iz čl. 28. i 29. ovog zakona.
- (3) Agencija za nadzor odbit će namjeravano sticanje u roku 60 dana od dana izdavanja potvrde iz člana 29. stav (1) ovog zakona i to samo ako su informacije koje je dao namjeravani sticalac nepotpune ili ako je prema kriterijima iz stava (1) ovog člana vjerovatno da bi utjecaj namjeravanog sticaoca mogao naškoditi stabilnom i razboritom upravljanju društva za osiguranje.
- (4) Prije donošenja odluke na osnovu stava (3) ovog člana Agencija za nadzor mora namjeravanom sticaocu odrediti rok koji ne smije biti kraći od 15 niti duži od 30 dana da se izjasni o razlozima odbijanja.

- (5) Ako Agencija za nadzor i nakon izjašnjenja iz stava (4) ovog člana odluči odbiti zahtjev namjeravanog sticanja o tome donosi rješenje koje mora sadržavati razloge za odbijanje.
- (6) Rješenje Agencije za nadzor o odbijanju zahtjeva za izdavanje odobrenja o sticanju kvalifikovanog udjela je konačno, a protiv njega podnosilac može pokrenuti upravni spor tužbom kod nadležnog suda.

Član 31.

(Međusobna saradnja nadležnih nadzornih tijela prilikom odlučivanja o zahtjevu za izdavanje odobrenja za sticanje kvalifikovanog udjela)

- (1) Nadležna nadzorna tijela u potpunosti će sarađivati prilikom odlučivanja o zahtjevu za izdavanje odobrenja za sticanje kvalifikovanog udjela ako je sticalac kvalifikovanog udjela:
- a) banka, mikrokreditna organizacija, lizing društvo, društvo za osiguranje, društvo za reosiguranje, investicijsko društvo, društvo za upravljanje otvorenim investicijskim fondovima sa javnom ponudom sa odobrenjem za rad druge države članice ili u sektoru različitom od onog u kojem je izražena namjera spajanja ili sticanja,
 - b) nadređeno društvo banke, mikrokreditne organizacije, lizing društva, društva za osiguranje, društva za reosiguranje, investicijskog društva ili društva za upravljanje otvorenim investicijskim fondovima sa javnom ponudom sa odobrenjem za rad druge države članice ili u sektoru različitom od onog u kojem je izražena namjera spajanja ili sticanja,
 - c) pravno ili fizičko lice koje kontroliše banku, mikrokreditnu organizaciju, lizing društvo, društvo za osiguranje, društvo za reosiguranje, investicijsko društvo ili društvo za upravljanje otvorenim investicijskim fondovima sa javnom ponudom sa odobrenjem za rad druge države članice ili u sektoru različitom od onog u kojem je izražena namjera spajanja ili sticanja.
- (2) Nadležna nadzorna tijela će, bez odgađanja, razmjenjivati potrebne informacije za donošenje odluke o zahtjevu iz stava (1) ovog člana. Navedena razmjena informacija pružat će se na pisani zahtjev.

Član 32.

(Pravne posljedice sticanja bez odobrenja)

- (1) Lice koje stekne ili posjeduje dionice u suprotnosti sa odredbom člana 28. stav (1) ovog zakona i člana 30. stav (5) ovog zakona nema pravo glasa, odnosno učestvovanja u upravljanju društvom za osiguranje na osnovu dionica koje je pribavilo na taj način.
- (2) Pravo glasa iz stava (1) ovog člana za vrijeme dok imalac kvalifikovanog udjela na osnovu dionica koje je stekao u suprotnosti sa odredbom člana 28. stav (1) ovog zakona i člana 30. stav (5) ovog zakona nema pravo glasa, pribraja se pravu glasa drugih dioničara dioničkog društva za osiguranje proporcionalno njihovom udjelu u osnovnom kapitalu dioničkog društva za osiguranje na način da imalac kvalifikovanog udjela u glasanju učestvuje samo sa udjelom dionica kojima ne krši odredbu člana 28. stav (1) i člana 30. stav (5) ovog zakona.

Član 33.

(Kvalifikovani udjeli: ovlaštenja Agencije za nadzor)

Ako Agencija za nadzor utvrdi da lice koje je steklo kvalifikovani udio u društvu za osiguranje djeluje na to društvo suprotno principima poslovanja društva za osiguranje,

ovlaštena je obustaviti ostvarivanje njegovog prava glasa na skupštini društva za osiguranje.

Odjeljak C. Vođenje poslova i nadzor nad vođenjem poslova društva

Član 34.

(Opće odredbe)

Uprava vodi poslove društva i zastupa društvo, a nadzorni odbor nadzire vođenje poslova društva.

Član 35.

(Članovi uprave društva za osiguranje)

- (1) Uprava društva mora imati najmanje dva člana od kojih jedan član uprave mora biti imenovan za direktora.
- (2) Prokurist može zastupati društvo za osiguranje samo zajedno sa najmanje jednim članom uprave.
- (3) Najmanje jedan član uprave mora znati jedan od službenih jezika u BiH i imati prebivalište ili boravište u BiH. Član uprave koji nije državljanin BiH mora imati radnu dozvolu.

Član 36.

(Uvjeti za člana uprave u društvu za osiguranje)

- (1) Za članove uprave i prokuristu društva za osiguranje mogu se postaviti lica koja ispunjavaju sljedeće uvjete:
 - a) VSS - VII stepen stručne spreme, odnosno visoko obrazovanje prvog ciklusa (koji se vrednuje sa 240 ECTS bodova) ili drugog ili trećeg ciklusa bolonjskog sistema studiranja od kojih najmanje jedan član uprave mora biti ekonomske ili pravne struke,
 - b) imaju najmanje tri godine iskustva na rukovodećim položajima u društvu za osiguranje, odnosno šest godina iskustva na rukovodećim položajima u drugim finansijskim institucijama, odnosno pet godina iskustva na poslovima ovlaštenog aktuara,
 - c) nisu bili članovi uprave, nadzornog odbora društva za osiguranje nad kojim je pokrenut stečajni postupak ili oduzeto odobrenje za rad zbog kršenja zakona,
 - d) nisu članovi uprave, odnosno prokuristi drugog društva za osiguranje,
 - e) nisu članovi nadzornog organa drugog društva za osiguranje,
 - f) nisu osuđivani za utaju i pronevjeru u službi, zloupotrebu povjerenja, krivotvorenje, upotrebu krivotvorenih dokumenata, krađu javne ili privatne imovine, davanje lažnih izjava, davanje ili uzimanje mita ili bilo koje drugo krivično djelo vezano uz obavljanje profesionalne djelatnosti.
- (2) Lice koje je bilo član uprave društva za osiguranje nad kojim je pokrenut stečajni postupak ili oduzeto odobrenje za rad zbog kršenja zakona ne može biti postavljeno na mjesto člana uprave ili prokuriste do isteka pet godina od dana pokretanja stečajnog postupka, odnosno oduzimanja odobrenja za rad.

(3) Ispunjavanje uvjeta iz stava (1) tačka f) ovog člana fizičko lice koje nije državljanin BiH dokazivat će se izvodom iz sudske krivične evidencije ili na drugi način pomoću istovjetnog dokumenta nadležnog suda ili administrativnog organa zemlje porijekla ovih lica.

(4) Dokumenti za dokazivanje ispunjavanja uvjeta iz stava (1) tač. od c) do f) i stava (3) ovog člana ne mogu biti stariji od 90 dana od dana njihovog izdavanja.

(5) Član uprave ne može istovremeno obavljati tu funkciju i izvršne funkcije unutar društva za osiguranje koje su odgovorne za svakodnevno vođenje poslovanja i za to odgovaraju upravi i rukovodeću funkciju u organizacionim dijelovima društva za osiguranje.

Član 37.

(Saglasnost za člana uprave društva za osiguranje)

(1) Članom uprave dioničkog društva za osiguranje može biti imenovano lice koje dobije saglasnost Agencije za nadzor za obavljanje funkcije člana uprave društva za osiguranje.

(2) Zahtjev za izdavanje saglasnosti iz stava (1) ovog člana podnosi nadzorni odbor društva za osiguranje za mandat koji ne može biti duži od četiri godine.

(3) Uz zahtjev iz stava (2) ovog člana moraju se priložiti dokazi o ispunjavanju uvjeta iz člana 36. ovog zakona. Sadržaj potrebne dokumentacije kojom kandidat za člana uprave dokazuje ispunjava li uvjete iz člana 36. ovog zakona, propisuje Agencija za nadzor.

(4) Kandidat za člana uprave u postupku odlučivanja o izdavanju saglasnosti mora dostaviti Agenciji za nadzor program vođenja poslova društva za osiguranje. Prilikom donošenja odluke za izdavanje saglasnosti iz stava (1) ovog člana Agencija za nadzor mora uzeti u obzir i poslovni ugled i finansijsku stabilnost privrednog društva u kojem je kandidat za člana uprave dioničkog društva za osiguranje radio, te poslovni ugled i iskustvo kandidata.

(5) Agencija za nadzor izdat će saglasnost iz stava (1) ovog člana ako na osnovu dokumenata iz stava (3) ovog člana i predstavljenog programa iz stava (4) ovog člana zaključi da kandidat ispunjava uvjete za člana uprave društva za osiguranje.

(6) Agencija za nadzor odbit će izdavanje saglasnosti ako iz podataka kojima raspolaže proizlazi da bi, zbog djelatnosti i poslova kojima se lice bavi, odnosno zbog postupaka koje je lice činilo, bilo ugroženo poslovanje društva za osiguranje u skladu sa pravilima o ograničavanju rizika, ili ako na osnovu navoda iz stava (4) ovog člana prosudi da kandidat neće obavljati poslove društva za osiguranje u skladu sa propisima donesenim na osnovu ovog zakona te drugih zakona i propisa koji uređuju poslovanje društva za osiguranje, ili ako utvrdi da je lice u zahtjevu za izdavanje odobrenja, odnosno tokom predstavljanja iz stava (4) ovog člana navelo netačne podatke.

(7) Ako je lice dobilo saglasnost za obavljanje funkcije člana uprave u jednom društvu za osiguranje mora prije imenovanja na istu funkciju u drugom društvu za osiguranje dobiti novo odobrenje Agencije za nadzor. Na odobrenje se na odgovarajući način primjenjuju odredbe st. (4), (5) i (6) ovog člana.

(8) Ako je pravno lice podnijelo zahtjev za izdavanje saglasnosti za obavljanje poslova osiguranja, postupak odlučivanja o odobrenju iz stava (1) ovog člana objedinjuje se sa postupkom odlučivanja o odobrenju za obavljanje poslova osiguranja.

(9) Saglasnost iz stava (1) ovog člana prestaje važiti ako:

- a) lice u roku šest mjeseci od primanja saglasnosti za obavljanje funkcije člana uprave ne bude imenovano za člana uprave društva za osiguranje na koje se saglasnost odnosi, te je postupak izdavanja saglasnosti bio spojen sa postupkom izdavanja saglasnosti za obavljanje poslova osiguranja društva za osiguranje,
- b) lice u roku tri mjeseca od primanja saglasnosti za obavljanje funkcije člana uprave ne bude imenovano za člana uprave dioničkog društva za osiguranje na koje se saglasnost odnosi,
- c) licu prestaje funkcija člana uprave društva za osiguranje na koju se saglasnost odnosi sa danom prestanka funkcije,
- d) licu istekne ugovor o radu u društvu za osiguranje na koji se saglasnost odnosi sa danom isteka ugovora.

Član 38.

(Radni odnos članova uprave)

Članovi uprave društva za osiguranje moraju biti u radnom odnosu na puno radno vrijeme u društvu za osiguranje.

Član 39.

(Oduzimanje saglasnosti za funkciju članova uprave)

(1) Agencija za nadzor oduzet će saglasnost za obavljanje funkcije člana uprave društva za osiguranje u slučaju ako:

- a) je osuđen za krivično djelo nespojivo sa dužnošću u upravi,
- b) je presudom suda zabranjeno obavljanje aktivnosti u nadležnosti uprave,
- c) je saglasnost dobivena navođenjem neistinitih podataka,
- d) član uprave teže prekrši obaveze člana uprave iz čl. 40. i 41. ovog zakona,
- e) društvo ne postupi po rješenju o nalogima za otklanjanje utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti,
- f) društvo ne postupa u skladu sa obavezom pravovremenog i istinitog izvještavanja Agencije za nadzor i poslije pisanog upozorenja Agencije za nadzor,
- g) na bilo koji način ometa vršenje nadzora nad poslovanjem društva,
- h) su ostvareni uvjeti iz člana 157. ovog zakona u rješenju o imenovanju posebne uprave.

(2) Ako je članu uprave oduzeta saglasnost za obavljanje funkcije člana uprave te ako je Agencija za nadzor odredila dodatne mjere u svrhu realizacije pravila o upravljanju rizicima iz člana 156. stav (3) ovog zakona, nadzorni odbor društva za osiguranje dužan je odmah razriješiti tog člana uprave i podnijeti zahtjev iz člana 37. stav (2) ovog zakona za novog člana uprave.

Član 40.

(Dužnosti i odgovornosti uprave)

(1) Uprava društva za osiguranje mora osigurati poslovanje društva za osiguranje u skladu sa odredbama ovog zakona i propisima donesenim na osnovu ovog zakona, odnosno u skladu sa drugim zakonima kojima se uređuje poslovanje društva za osiguranje te propisima donesenim na osnovu tih zakona.

(2) Uprava društva za osiguranje mora osigurati praćenje rizika kojima je izloženo društvo za osiguranje kod poslovanja te donijeti odgovarajuće mjere kojima će društvo za osiguranje ograničavati rizike.

(3) Uprava društva za osiguranje mora osigurati da se organizuje sistem internih kontrola u svim područjima poslovanja društva za osiguranje i interna revizija te da njihovo djelovanje bude u skladu sa ovim zakonom i na osnovu njega donesenim propisima.

(4) Uprava društva za osiguranje mora osigurati vođenje poslovnih i drugih knjiga te poslovne dokumentacije, sastavljanje knjigovodstvenih isprava, procjenu knjigovodstvenih stavki, sastavljanje računovodstvenih i drugih izvještaja o čemu je dužna izvještavati, odnosno obavještavati Agenciju za nadzor u skladu sa ovim zakonom i propisom o računovodstvu i reviziji, te propisima donesenima na osnovu ovih zakona.

(5) Uprava društva za osiguranje je dužna osigurati da društvo za osiguranje ima pisane politike, kao i da se te politike provode. Prije donošenja politika uprava je dužna pribaviti mišljenje ovlaštenog aktuara na predložene politike i odobrenje nadzornog odbora. Politike se odnose na upravljanje rizicima, unutrašnju kontrolu i unutrašnju reviziju. Politike se preispituju najmanje jedanput godišnje i prilagođavaju se u slučaju bilo koje značajne promjene u sistemu ili u određenom području.

(6) Članovi uprave društva za osiguranje solidarno odgovaraju društvu za osiguranje za štetu koja nastane kao posljedica činjenja, nečinjenja i propuštanja ispunjavanja svojih dužnosti, osim ako ne dokažu da su u ispunjavanju svojih dužnosti upravljanja društvom za osiguranje postupali sa pažnjom dobrog i savjesnog privrednika.

(7) Članovi uprave su obavezni pri svakom imenovanju ili prestanku svoje funkcije u nadzornom ili upravnom odboru drugih pravnih lica pisanim putem obavijestiti Agenciju za nadzor u roku osam dana.

Član 41.

(Obavještavanje nadzornog odbora)

(1) Uprava društva za osiguranje mora hitno u roku tri dana od utvrđivanja ili nastanka pisanim putem obavijestiti nadzorni odbor društva za osiguranje o sljedećem:

- a) da je ugrožena likvidnost ili solventnost društva za osiguranje,
- b) da su nastupili razlozi za prestanak i oduzimanje odobrenja za obavljanje poslova osiguranja, odnosno zabrana obavljanja pojedinih poslova osiguranja,
- c) da se finansijsko stanje društva za osiguranje izmijenilo tako da društvo za osiguranje ne dostiže marginu solventnosti iz člana 71., odnosno člana 72. ovog zakona,
- d) o svim nalogima Agencije za nadzor.

(2) Član uprave društva za osiguranje mora hitno u roku tri dana od utvrđivanja ili nastanka pisanim putem obavijestiti nadzorni odbor društva za osiguranje:

- a) o imenovanju i prestanku njegove funkcije u nadzornim tijelima drugih pravnih lica,

- b) o pravnim poslovima na osnovu kojih je član uprave sam ili član njegove uže porodice posredno ili neposredno stekao dionice, odnosno poslovne udjele pravnog lica na osnovu kojih član uprave zajedno sa članovima uže porodice u tom pravnom licu dostiže ili premašuje kvalifikovani udio, odnosno ako se njihov udio smanjio ispod granice kvalifikovanog udjela,
- c) o oduzimanju odobrenja za obavljanje funkcije člana uprave.

Član 42. (Nadzorni odbor)

- (1) Nadzorni odbor ima najmanje tri člana, predsjednika i dva člana pri čemu ukupan broj članova nadzornog odbora mora biti neparan.
- (2) Skupština društva za osiguranje imenuje i razrješava članove nadzornog odbora, uz prethodnu saglasnost Agencije za nadzor.
- (3) Agencija za nadzor daje, odnosno oduzima saglasnost po proceduri za izdavanje saglasnosti upravi.

Član 43. (Uvjeti za obavljanje funkcije člana nadzornog odbora)

- (1) Za člana nadzornog odbora društva za osiguranje lice može biti imenovano pod uvjetom da:
 - a) nije pravomoćno osuđivano za krivično djelo nespojivo sa dužnošću u nadzornom odboru,
 - b) mu nije presudom suda zabranjeno obavljanje aktivnosti u nadležnosti nadzornog odbora,
 - c) nije bilo član uprave društva nad kojim su provedene mjere nadzora u obliku imenovanja posebne uprave, prinudne likvidacije ili prijedloga za pokretanje stečajnog postupka,
 - d) mu nije mjerom nadzora oduzeta saglasnost za funkciju člana uprave društva za osiguranje i to u periodu od dvije godine od dana kada je nametnuta mjera nadzora,
 - e) Agencija za nadzor nije mu odbila izdati odobrenje za obavljanje funkcije člana uprave i to najmanje godinu dana od dana donošenja rješenja kojim se odbija izdavanje odobrenja za obavljanje funkcije člana uprave.
- (2) Agencija za nadzor može od uprave društva za osiguranje zatražiti sazivanje skupštine i predložiti razrješenje člana nadzornog odbora društva za osiguranje ako:
 - a) član nadzornog odbora krši obaveze navedene u članu 46. ovog zakona,
 - b) su prekršene odredbe člana 44. ovog zakona,
 - c) ne ispunjava uvjete iz stava (1) ovog člana.

Član 44. (Zapreke za imenovanje člana nadzornog odbora)

- (1) Članom nadzornog odbora društva za osiguranje ne može biti imenovano lice:
 - a) koje je povezano sa pravnim licima u kojima društvo za osiguranje ima udio više od 5% prava glasa ili takav udio u njihovom osnovnom kapitalu,

- b) koje je član nadzornog odbora ili uprave ili prokurist u drugom društvu za osiguranje, drugom osiguravajućem holdingu ili drugoj finansijskoj instituciji,
 - c) koje ne može biti član nadzornog odbora prema odredbama Zakona o privrednim društvima,
 - d) zaposleno u društvu za osiguranje.
- (2) Zabrana iz stava (1) ovog člana ne vrijedi za lica koja su članovi nadzornog odbora, uprave ili prokuristi nadređenog društva za osiguranje ili drugog nadređenog društva u grupi osiguravača.

Član 45. **(Nadležnost nadzornog odbora)**

Osim nadležnosti koje nadzorni odbor ima u skladu sa Zakonom o privrednim društvima, nadzorni odbor društva za osiguranje ima i sljedeće nadležnosti:

- a) daje upravi saglasnost za određivanje poslovne politike društva za osiguranje,
- b) daje upravi saglasnost za određivanje finansijskog plana društva za osiguranje,
- c) daje upravi saglasnost za određivanje organizacije sistema internih kontrola,
- d) daje saglasnost za određivanje okvirnog godišnjeg programa rada interne revizije,
- e) daje upravi saglasnost za imenovanje ovlaštenog aktuara društva za osiguranje,
- f) pokreće proceduru za imenovanje članova uprave i imenuje članove uprave,
- g) razmatra izvještaj Odbora za reviziju o primjerenosti postupaka i učinkovitosti djelovanja interne revizije,
- h) raspravlja o činjenicama koje je utvrdila Agencija za nadzor, Porezna uprava i druga nadzorna tijela tokom postupka nadzora nad društvom za osiguranje,
- i) razmatra finansijske izvještaje društva za osiguranje i utvrđuje prijedlog odluke o usvajanju godišnjeg finansijskog izvještaja,
- j) obrazlaže skupštini dioničara svoje mišljenje uz godišnje izvještaje interne revizije i mišljenje uz godišnje izvještaje uprave,
- k) nadzire provođenje nalaza iz mišljenja ovlaštenog aktuara društva za osiguranje od uprave društva za osiguranje.

Član 46. **(Odgovornost članova nadzornog odbora)**

- (1) Članovi nadzornog odbora društva za osiguranje solidarno su odgovorni društvu za osiguranje za štetu koja je nastala zbog zanemarivanja njihovih obaveza, osim ako dokažu da su pošteno i savjesno ispunjavali svoje dužnosti.
- (2) Član nadzornog odbora društva za osiguranje Agenciju za nadzor bez odgađanja mora obavijestiti o:
- a) imenovanju i prestanku njegove funkcije u upravnim i nadzornim tijelima drugih pravnih lica,
 - b) pravnim poslovima na osnovu kojih su, posredno ili neposredno, član nadzornog odbora, odnosno članovi njegove uže porodice stekli dionice, odnosno poslovne udjele u pravnom licu na osnovu kojih član nadzornog odbora zajedno sa članovima svoje porodice u tom pravnom licu dostiže ili premašuje kvalifikovani udio, odnosno ako se njihov udio smanjio ispod granice kvalifikovanog udjela,

c) prestanku funkcije člana nadzornog odbora društva za osiguranje.

Odjeljak D. Osnivanje podružnica između dva entiteta

Član 47.

(Osnivanje podružnica društva koje imaju sjedište u RS: opće odredbe)

- (1) Društvo za osiguranje koje ima sjedište u RS može osnovati podružnicu u Federaciji.
- (2) Agencija za osiguranje RS, prije nego krenu raditi podružnice u Federaciji, Agenciji za nadzor prosljeđuje zahtjev sa potrebnom dokumentacijom uz koji prilaže i:
 - a) rješenje o izdavanju odobrenja društvu iz RS za osnivanje podružnice u Federaciji,
 - b) rješenje o upisu u sudski registar osnivanja podružnice u Federaciji,
 - c) potvrdu o solventnosti društva za osiguranje iz RS koje osniva podružnicu u Federaciji,
 - d) dokaz o članstvu u Birou zelene karte Bossne i Hercegovine, ako se radi o društvu koje ima odobrenje za obavljanje poslova osiguranja od odgovornosti za motorna vozila,
 - e) dokaz o članstvu u Zaštitnom fondu FBiH, ako se radi o društvu koje ima odobrenje za obavljanje poslova osiguranja od odgovornosti za motorna vozila.
- (3) Agencija za nadzor donosi rješenje o upisu društva za osiguranje sa sjedištem u RS, koje u Federaciji posluje putem podružnice, u registar društava za osiguranje koji vodi u roku 15 dana od dana prijema dokumentacije iz stava (2) ovog člana.
- (4) Društvo za osiguranje iz RS je dužno u podružnici u Federaciji postupati u skladu sa čl. 10. i 11. ovog zakona.

Član 48.

(Osnivanje podružnice društva iz Federacije u RS: opće odredbe)

- (1) Društvo koje ima sjedište u Federaciji može osnovati podružnicu u RS, pod uvjetom da Agenciji za nadzor podnese zahtjev kojim će se izjasniti da namjerava otvoriti podružnicu u RS, prilažući sljedeće dokumente:
 - a) odluku o osnivanju podružnice u RS,
 - b) akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u podružnici u RS,
 - c) dokaz o osiguranom poslovnom prostoru za sjedište podružnice u RS, kao i unutrašnjih organizacionih dijelova podružnice,
 - d) odluku kojom se imenuje lice ovlašteno za zastupanje podružnice u RS, uz navođenje obima i granica ovlaštenja za zastupanje u pravnom prometu,
 - e) dokaz da fizičko lice iz tačke d) ovog stava ima privremeno ili stalno prebivalište na teritoriji BiH,
 - f) plan poslovanja i finansijski plan podružnice u RS,
 - g) uvjete osiguranja i tarife premija za vrste osiguranja kojima će se podružnica u RS baviti,
 - h) po jednu ovjerenu kopiju svih vrsta polisa osiguranja (ugovora o osiguranju) koje će podružnica u RS koristiti u pravnom prometu u RS,
 - i) izjavu o odabranom načinu poslovanja u okviru vrste osiguranja: "Osiguranje troškova pravne zaštite", ukoliko se bavi tom vrstom osiguranja,

- j) dokaz da je član Biroa zelene karte Bosne i Hercegovine, ako se radi o društvu koje ima odobrenje za obavljanje poslova osiguranja od odgovornosti za motorna vozila.
- (2) Agencija za nadzor nakon provjere plana poslovanja i pod uvjetom da su administrativna struktura i finansijsko stanje društva, kao i opće i stručne kvalifikacije i iskustvo direktora i ovlaštenih zastupnika odgovarajući u roku 60 dana od dana podnošenja zahtjeva društva za osiguranje iz Federacije za izdavanje odobrenja za osnivanje podružnice u RS, Agenciji za osiguranje RS prosljeđuje zahtjev sa dokumentacijom iz stava (1) ovog člana uz koji prilaže i:
- rješenje o izdavanju odobrenja društvu iz Federacije za osnivanje podružnice u RS,
 - rješenje o upisu u sudski registar osnivanja podružnice u RS,
 - potvrdu o solventnosti društva za osiguranje iz Federacije koje osniva podružnicu u RS,
 - dokaz o članstvu u Birou zelene karte Bosne i Hercegovine i
 - dokaz o članstvu u Zaštitnom fondu RS.
- (3) Agencija za nadzor obavještava društvo iz Federacije da je Agenciji za osiguranje RS prosljedila zahtjev i dokumente iz stava (1) ovog člana.
- (4) U slučaju izmjene bilo kojih podataka predviđenih u tač. od b) do e) u stavu (2) ovog člana, Agenciji za nadzor bit će podneseno pisano obavještenje najmanje 30 dana prije provođenja te izmjene kako bi Agencija za nadzor postupila kako je predviđeno u stavu (1) ovog člana.
- (5) Podružnica u svom sjedištu mora voditi i čuvati svu dokumentaciju koja se odnosi na poslovanje podružnice.

Član 49.

(Osnivanje podružnice društva iz Federacije u RS: posebne odredbe)

- (1) U slučaju izmjene bilo koje pojedinosti dostavljene prema stavu (1) tač. b), c), d) i f) člana 48. ovog zakona, Agencija za nadzor poslat će pisano obavještenje Agenciji za osiguranje RS najmanje 30 dana prije provođenja izmjene kako bi se procedura navedena u prethodnom stavu mogla primijeniti.
- (2) Društvo iz Federacije koje obavlja poslove neživotnog osiguranja koje namjerava poslovati u RS zdravstvenim osiguranjem iz člana 9. stav (2) tačka b), koja djelimično ili u potpunosti zamjenjuje statutarni sistem socijalnog osiguranja u entitetu, mora Agenciji za nadzor podnijeti tehničku osnovu za tarife i opće i posebne uvjete osiguranja prije nego što otpočne njihovu primjenu.

Član 50.

(Obavještavanje o dokumentima)

- (1) Radi zaštite javnog interesa i kontrole da li se poštuju zakonske odredbe o ugovorima o osiguranju Agencija za nadzor može od društva koje ima sjedište u RS i koje se bavi osiguranjem u Federaciji putem podružnica zahtijevati povremena obavještenja o općim i posebnim uvjetima ugovora o osiguranju kao i o dokumentima koje namjeravaju koristiti za svoje osiguranike.
- (2) Agencija za nadzor zahtijevat će od društva dostavljanje svih podataka neophodnih za primjenu ovog zakona na jednom od službenih jezika u BiH.

(3) Društvo koje je osnovano u RS a posluje u Federaciji putem podružnice obavezno je Agenciji za nadzor dostaviti sve tražene dokumente sa ciljem primjene ovog člana ukoliko su i društva koja imaju sjedište u Federaciji obavezna to uraditi. Ako društvo odbije podnijeti zatražene dokumente, Agencija za nadzor primijenit će odredbe čl. 51. i 52. ovog zakona.

Član 51. (Nepoštivanje Zakona)

- (1) Ako društvo za osiguranje koje postupa suprotno odredbama ovog zakona ima sjedište u RS a u Federaciji ima podružnicu, Agencija za nadzor izreći će sankciju za prekršaj njegovoj organizacionoj jedinici i odrediti odgovarajuće mjere nadzora.
- (2) Svako rješenje o određivanju mjere ograničenja pružanja usluga ili o izricanju sankcije, u skladu sa odredbama ovog člana, mora biti obrazloženo i dostavljeno tom društvu i Agenciji za osiguranje RS.
- (3) Odredbe ovog člana ne isključuju primjenu drugih zakonskih propisa, uključujući i kazne predviđene važećim zakonima o osiguranju u Federaciji.

Član 52. (Saradnja sa Agencijom za osiguranje RS)

(1) Ako je potrebna istraga na licu mjesta u prostorijama sjedišta društva ili podružnice u Federaciji kako bi se osigurala odgovarajuća primjena važećih propisa u Federaciji, Agencija za nadzor sarađivat će sa Agencijom za osiguranje RS kako bi se istraga provela. Ako Agencija za nadzor smatra prijeko potrebnim može i sama provesti provjeru u uredima podružnice nakon što prethodno obavijesti Agenciju za osiguranje RS.

(2) Agencija za nadzor donijet će provedbeni akt o pravilima osnivanja i poslovanja podružnica društava za osiguranje u međuentitetskom poslovanju iz čl. 47., 48., 49., 50. i 51. ovog zakona.

Član 53. (Reklamiranje)

Društva koja imaju sjedište u RS i van BiH mogu reklamirati svoje usluge u Federaciji koje pružaju prema pravu osnivanja i u skladu sa propisima u Federaciji koji se odnose na oblik i sadržaj takvog reklamiranja i koji su usvojeni u općem javnom interesu.

Član 54. (Ispunjenje obaveza u slučaju likvidacije)

U slučaju provođenja postupka likvidacije društva za osiguranje, obaveze koje proizlaze iz ugovora koji su zaključeni putem podružnice ispunit će se na isti način kao i one koje koje proizlaze iz drugih ugovora o osiguranju tog društva za osiguranje, u skladu sa Glavom X. ovog zakona.

Odjeljak E. Obavljanje poslova osiguranja stranih društava za osiguranje

Član 55. (Osnivanje podružnice)

- (1) Strano društvo za osiguranje može na području Federacije poslove osiguranja obavljati samo putem podružnice.
- (2) Podružnica stranog društva za osiguranje mora ispunjavati sljedeće uvjete:
 - a) poslove podružnice moraju voditi dva lica koja su ovlaštena zastupati osnivače, a na koje se na odgovarajući način primjenjuju odredbe čl. od 34. do 41. ovog zakona,
 - b) podružnica mora biti na odgovarajući način kadrovski i tehnički osposobljena za obavljanje poslova osiguranja,
 - c) podružnica mora raspolagati deponovanim sredstvima u vrijednosti jedne polovine iznosa osnovnog kapitala iz člana 25. ovog zakona,
 - d) podružnica mora na području Federacije raspolagati odgovarajućom imovinom najmanje u visini polovine garantnog fonda propisanog članom 73. ovog zakona, te deponovati novčani iznos kao jamstvo za plaćanje obaveza iz ugovora o osiguranju sklopljenih na području Federacije, odnosno ugovora koji pokrivaju rizike na području Federacije u visini četvrtine garantnog fonda podružnice (u daljnjem tekstu: jamstveni depozit). Višak vlastitih sredstava podružnice iznad zahtjevanog minimalnog kapitala, zavisno od toga koji je viši, mora biti položen na poslovni račun kod finansijske institucije sa sjedištem u Federaciji,
 - e) podružnica mora imenovati ovlaštenog aktuara koji će u njoj imati jednaku funkciju kakvu ima i u društvu za osiguranje.
- (3) Podružnica u svom sjedištu mora voditi i čuvati svu dokumentaciju koja se odnosi na poslovanje podružnice.
- (4) Na podružnicu stranog društva za osiguranje na odgovarajući se način primjenjuju odredbe o upravljanju rizicima, čuvanju povjerljivih podataka te poslovnim knjigama i izvještajima iz glava III. i IV. ovog zakona te na osnovu njih donesenih propisa.
- (5) Na nadzor nad podružnicom osnovanoj u Federaciji na odgovarajući način se primjenjuju odredbe o nadzoru nad društvima za osiguranje iz Glave VIII. ovog zakona.

Član 56. (Odobrenje za osnivanje podružnice)

- (1) Strano društvo za osiguranje može na području Federacije osnovati podružnicu ako za to dobije odobrenje Agencije za nadzor.
- (2) Uz zahtjev za izdavanje odobrenja za osnivanje podružnice mora se priložiti:
 - a) akt o osnivanju podružnice,
 - b) izvod iz sudskog, odnosno drugog odgovarajućeg registra države sjedišta matičnog društva za osiguranje,
 - c) statut, odnosno propisi matičnog društva za osiguranje,
 - d) revidirani finansijski izvještaji matičnog društva za osiguranje za posljednje tri godine,

- e) ako iz akta iz tačke b) ovog stava nisu vidljivi podaci o vlasnicima matičnog društva za osiguranje, mora se priložiti odgovarajuća isprava u kojoj se na vjerodostojan način navode vlasnici i njihovi udjeli u upravljanju matičnim društvom za osiguranje,
 - f) izvod iz sudskog, odnosno drugog odgovarajućeg registra države sjedišta za pravna lica koja imaju više od 10% udjela u upravljanju matičnim društvom za osiguranje,
 - g) poslovni plan sa sadržajem određenim u članu 22. ovog zakona i mišljenjem ovlaštenog aktuara podružnice o njemu,
 - h) dokaze o adekvatnosti garantnog fonda i jemstvenom depozitu sa mišljenjem ovlaštenog aktuara podružnice o njemu,
 - i) dokumentaciju na osnovu koje se može utvrditi je li podružnica u kadrovskom, tehničkom i organizacionom smislu sposobna pružati usluge na koje se odnosi zahtjev za izdavanje odobrenja.
- (3) Agencija za nadzor u odobrenju za osnivanje podružnice stranog društva za osiguranje odredit će način na koji će se osigurati jemstveni depozit.
 - (4) Na odlučivanje o izdavanju odobrenja za osnivanje podružnice stranog društva za osiguranje na odgovarajući način se primjenjuju odredbe čl. od 18. do 20. ovog zakona.
 - (5) Odobrenje za rad iz ovog člana važeće je na cijeloj teritoriji BiH i bit će dostavljeno Agenciji za osiguranje u BiH.

Odjeljak F. Prijenos portfelj osiguranja

Član 57.

(Opće odredbe)

- (1) Društvo za osiguranje može ugovorom prenijeti na drugo društvo za osiguranje (u daljnjem tekstu: društvo za osiguranje preuzimalac) ugovore o osiguranju u jednoj ili više vrsta osiguranja (u daljnjem tekstu: portfelj osiguranja) istovremeno sa prijenosom imovine za pokriće tehničkih rezervi u vrijednosti rezervi koje se oblikuju za portfelj osiguranja koji je predmet prijenosa, odnosno imovine za pokriće matematičke rezerve koja se mora oblikovati za portfelj osiguranja koji je predmet ugovora.
- (2) Portfelj osiguranja može se prenijeti na društvo za osiguranje preuzimaoca kada društvo za osiguranje preuzimalac dobije odobrenje Agencije za nadzor za preuzimanje portfelja osiguranja.
- (3) Za prijenos ugovora o osiguranju nije potrebna saglasnost osiguranika.
- (4) Društvo koje vrši prijenos obavijestit će ugovarače osiguranja i sve ostale zainteresirane strane tako što će obavještenje o predloženom prijenosu biti objavljeno u "Službenim novinama Federacije BiH" i "Službenom glasniku BiH", kao i u dnevnim novinama velikog tiraža u Federaciji. Obavještenje o prijenosu naznačavat će sve podatke o imenu društva koje vrši i na koje se vrši prijenos, o klasifikaciji rizika koji su uključeni u portfelj osiguranja koji će se prenijeti. U pogledu poslova životnog osiguranja obavještenje će navoditi i da je izrađen izvještaj aktuara i da je dostupan za pregled u sjedištu društva i u svim podružnicama društva.
- (5) Društvo koje vrši prijenos, obavještenja iz stava (4) ovog člana objavit će i u RS u odnosu na rizike koji će biti prenijeti, a nalaze se u RS.
- (6) Društvo za osiguranje može prenijeti portfelj osiguranja na:
 - a) drugo društvo za osiguranje u Federaciji,

- b) društvo u RS, koje ima podružnicu u Federaciji,
 - c) podružnicu stranog društva za osiguranje ako je sjedište podružnice u Federaciji.
- (7) Društvo za osiguranje dužno je portfelj osiguranja prenijeti na društvo za osiguranje preuzimaoca u roku tri mjeseca od dana primanja odobrenja za prijenos portfelja od Agencije za nadzor.
 - (8) Odobrenje za prijenos portfelja prestaje važiti istekom roka iz stava (7) ovog člana.
 - (9) Društvo za osiguranje dužno je u roku 30 dana od dana prijena portfelja Agenciji za nadzor podnijeti dokaze o prijenosu portfelja na društvo za osiguranje preuzimaoca.
 - (10) Ako društvo za osiguranje ne postupi u skladu sa stavom (9) ovog člana, odnosno ako iz podnesenih dokaza nije vidljivo da je izvršen prijenos portfelja, Agencija za nadzor donijet će odluku o prestanku važenja odobrenja za prijenos portfelja.
 - (11) Agencija za nadzor propisat će koje dokaze o prijenosu iz stava (9) ovog člana dostavlja društvo za osiguranje.

Član 58.

(Zahtjev za izdavanje odobrenja za prijenos portfelja osiguranja)

- (1) Uz zahtjev za izdavanje odobrenja za prijenos portfelja mora se dostaviti:
 - a) popis ugovora o osiguranju prema pojedinim vrstama osiguranja koji su predmet prijena, uz opće uvjete za ta osiguranja, te izračune rezervi za ta osiguranja,
 - b) popis imovine za pokriće tehničkih rezervi, odnosno imovine za pokriće matematičke rezerve, uz navođenje vrijednosti te podatke na osnovu kojih je moguće provjeriti izračun te vrijednosti,
 - c) ugovor o prijenosu portfelja osiguranja,
 - d) mišljenje ovlaštenog aktuara o prijenosu portfelja osiguranja.
- (2) U slučaju kada se prijenos portfelja osiguranja vrši na podružnicu stranog društva za osiguranje iz člana 57. stav (6) tačka c) ovog zakona svaki zahtjev za informacijama upućen nadzornim organima u drugim zemljama članicama slat će se putem Agencije za osiguranje u BiH, u skladu sa propisom koji uređuje poslovanje Agencije za osiguranje u BiH.
- (3) Društvo koje namjerava preuzeti portfelj osiguranja o toj činjenici obavještava Agenciju za nadzor te podnosi izmjenu plana poslovanja koja je nužna radi preuzimanja portfelja.
- (4) Agencija za nadzor će u roku 30 dana odlučiti o zahtjevu za odobrenje za preuzimanje portfelja osiguranja.
- (5) Odluka Agencije za nadzor kojom se odobrava prijenos objavit će se i u RS ukoliko portfelj uključuje rizike koji se nalaze u RS. Objavlivanje odobrenja za prijenos društvima koja vrše prijenos i koja imaju sjedište u RS, a koja pokrivaju rizike koji se nalaze u Federaciji, izvršit će se u skladu sa odredbama ovog člana i člana 57. st. (4) i (5) ovog zakona.

Član 59.

(Odbijanje zahtjeva o dobivanju odobrenja za preuzimanje portfelja osiguranja)

- (1) Agencija za nadzor odbit će zahtjev za izdavanje odobrenja za preuzimanje portfelja osiguranja ako je vrijednost imovine za pokriće tehničkih rezervi, odnosno imovine za

pokriće matematičkih rezervi manja od visine rezervi koje se moraju oblikovati za portfelj osiguranja koji je predmet prijenosa, odnosno ako postoje drugi razlozi zbog kojih bi bili ugroženi interesi osiguranika.

- (2) Agencija za nadzor odbit će zahtjev i u slučaju ako društvo za osiguranje preuzimalac nema odobrenje za obavljanje poslova osiguranja u vrstama osiguranja koja su predmet prijenosa, odnosno ako bi zbog preuzimanja portfelja osiguranja bilo ugroženo poslovanje društva za osiguranje preuzimaoca u skladu sa pravilima o upravljanju rizicima u skladu sa članom 62. ovog zakona.
- (3) Protiv rješenja iz st. (1) i (2) ovog člana društvo ima pravo pokrenuti upravni spor tužbom kod nadležnog suda.

GLAVA III. SISTEM UPRAVLJANJA RIZICIMA

Odjeljak A. Opće odredbe

Član 60.

(Sistem upravljanja u društvu za osiguranje)

- (1) Društvo za osiguranje dužno je osigurati postojanje i funkcioniranje efikasnog sistema upravljanja koji uključuje upravljanje rizikom, sistem internih kontrola, internu reviziju i aktuarstvo.
- (2) Sistem upravljanja u društvu za osiguranje usklađuje se sa veličinom i organizacionom strukturom društva, obimom aktivnosti i vrstama osiguranja koje društvo obavlja.
- (3) Agencija za nadzor propisuje način uređivanja sistema upravljanja u društvu za osiguranje.

Odjeljak B. Upravljanje rizicima

Član 61.

(Sistem upravljanja rizicima)

- (1) Društva za osiguranje i društva za reosiguranje moraju imati uspostavljen efikasan sistem upravljanja rizicima koji obuhvata strategije, procese i postupke izvještavanja koji su potrebni za utvrđivanje, mjerenje i praćenje rizika, upravljanje rizicima i kontinuirano izvještavanje na pojedinačnom i grupnom osnovu o rizicima kojima su izložena ili bi mogla biti izložena te o međusobnoj zavisnosti tih rizika.
- (2) Sistem upravljanja rizicima treba biti efikasan i dobro integrisan u organizacionu strukturu i procese odlučivanja društva za osiguranje ili društva za reosiguranje te na primjeren način uzimati u obzir lica koja efikasno vode društvo ili imaju druge ključne funkcije.
- (3) Sistem upravljanja rizicima pokriva rizike koji se uključuju u izračun kapitalnog zahtjeva u pogledu solventnosti kao i rizike koji nisu uključeni ili nisu u potpunosti uključeni u taj izračun.
- (4) Sistem upravljanja rizicima obuhvata:
 - a) preuzimanje rizika i formiranje rezervi,
 - b) upravljanje imovinom i obavezama,
 - c) ulaganja, posebno izvedenice i slične obaveze,
 - d) upravljanje likvidnosnim i koncentracionim rizikom,

- e) upravljanje operativnim rizikom,
 - f) reosiguranje i druge tehnike smanjenja rizika.
- (5) Sistem upravljanja rizicima društva za osiguranje treba obuhvatiti ocjenu najmanje sljedećih rizika:
- a) rizik neživotnog osiguranja,
 - b) rizik životnog osiguranja,
 - c) rizik zdravstvenog osiguranja,
 - d) tržišni rizik,
 - e) rizik deponovanja i ulaganja,
 - f) operativni rizik.
- (6) Društvo za osiguranje dužno je da identifikuje, procjenjuje i mjeri rizike kojima je izloženo u svom poslovanju i da upravlja ovim rizicima primjenom kvalitativnog i kvantitativnog načina upravljanja.
- (7) Društvo za osiguranje utvrđuje procedure za identifikovanje, procjenu i mjerenje rizika, kao i za upravljanje rizicima u skladu sa propisima, standardima i pravilima struke osiguranja.
- (8) Agencija za nadzor propisuje vrste rizika u obavljanju djelatnosti osiguranja, bliže uvjete i način identifikacije, mjerenja i praćenja ovih rizika i upravljanja tim rizicima.

Član 62.

(Pravila o upravljanju rizikom)

- (1) Društvo za osiguranje upravlja rizikom ako u svom poslovanju osigurava:
- a) dionički kapital najmanje u visini propisanoj članom 25. ovog zakona,
 - b) tehničke rezerve u skladu sa članom 80. ovog zakona,
 - c) likvidnost društva u skladu sa članom 75. ovog zakona,
 - d) pravovremeno plaćanje šteta, ugovorenih suma osiguranja i izvršavanje drugih obaveza iz osnova osiguranja u skladu sa pravilima struke osiguranja, dobrim poslovnim običajima i poslovnom etikom,
 - e) deponovanje i ulaganje sredstava tehničkih i matematičkih rezervi u skladu sa čl. 89. i 93. ovog zakona,
 - f) garantni fond u skladu sa članom 73. ovog zakona,
 - g) marginu solventnosti u skladu sa čl. 71. i 72. ovog zakona,
 - h) suosiguranje i reosiguranje viškova rizika iznad maksimalnog samopridržaja u skladu sa čl. 99. i 101. ovog zakona,
 - i) pokrivenost troškova provođenja osiguranja režijskim dodatkom,
 - j) istinito i objektivno prikazivanje finansijskih izvještaja,
 - k) druge aktivnosti radi ispunjavanja obaveza iz tač. od a) do j) ovog člana, kao i drugih obaveza propisanih ovim zakonom koje se odnose na upravljanje rizikom.
- (2) Društvo za osiguranje dužno je poslovati na način da rizici kojima je izloženo u pojedinačnim, odnosno svim vrstama poslova osiguranja koje obavlja ne pređu vrijednosti ili granice propisane ovim zakonom te na osnovu njega donesenim propisima.
- (3) Društvo za osiguranje dužno je poslovati po principima:
- a) likvidnosti - sposobnost pravovremenog ispunjavanja dospjelih obaveza,
 - b) solventnosti - trajna sposobnost ispunjavanja svih svojih obaveza.

Član 63.
(Statistički podaci)

- (1) Društvo za osiguranje dužno je voditi statističke podatke o poslovima osiguranja, rizicima koje pokrivaju osiguranja, osiguranim slučajevima i evidencijama šteta.
- (2) Društvo za osiguranje dužno je podatke iz stava (1) ovog člana obrađivati primjenom statističkih standarda za osiguranje koje propisuje Agencija za nadzor.

Odjeljak C. Sistem internih kontrola

Član 64.
(Sistem internih kontrola i funkcija praćenja usklađenosti)

- (1) Društvo za osiguranje dužno je osigurati postojanje i funkcioniranje efikasnog sistema internih kontrola.
- (2) Pod sistemom internih kontrola društva za osiguranje podrazumijevaju se odgovarajuće administrativne i druge procedure, postupci i radnje koje je uprava dužna organizirati i primijeniti na način koji odgovara prirodi, složenosti i rizičnosti posla, okvir interne kontrole, kao i postupak izvještavanja o usklađenosti poslovanja društva i kontrola te usklađenosti, a radi određivanja i prihvatanja odgovarajućih rizika i upravljanja tim rizicima te sprečavanja nepravilnosti i nezaklonitosti u poslovanju društva.
- (3) Kontrola usklađenosti poslovanja društva za osiguranje uključuje obavještanje uprave o poslovanju društva u skladu sa propisima, kao i procjenu mogućeg utjecaja promjene propisa na poslovanje društva i identifikaciju i procjenu rizika usklađenosti poslovanja.
- (4) Agencija za nadzor propisuje bliže uvjete i način uređivanja i provođenja sistema internih kontrola društva za osiguranje.

Član 65.
(Uspostavljanje sistema internih kontrola)

Društvo za osiguranje svojim aktima uređuje uspostavljanje, funkcioniranje, praćenje i unapređenje sistema internih kontrola, kao i odgovornost društva za navedene aktivnosti.

Član 66.
(Informacioni sistem i izloženost rizicima)

- (1) Društvo za osiguranje dužno je sistem internih kontrola integrisati u sve svoje poslovne aktivnosti i procese i kao podršku tom sistemu razvijati pouzdan, funkcionalan i adekvatan informacioni sistem.
- (2) Sistem internih kontrola društva za osiguranje organizira se tako da osigurava identifikaciju potencijalnih područja izloženosti društva rizicima i donošenje odluka kojima će se spriječiti prekomjerna izloženost društva rizicima.

Odjeljak D. Kapital društva za osiguranje

Član 67.

(Kapital društva za osiguranje)

- (1) Kapital društva za osiguranje se radi primjene pravila o upravljanju rizicima (u daljnjem tekstu: kapital) izračunava na način određen sljedećim članovima ovog odjeljka.
- (2) Pri izračunu kapitala društva za osiguranje uzimaju se u obzir stavke osnovnog kapitala iz člana 68. ovog zakona i stavke dopunskog kapitala iz člana 69. ovog zakona te stavke odbitka iz člana 70. ovog zakona.

Član 68.

(Osnovni kapital)

- (1) Osnovni kapital društva sastoji se od:
 - a) uplaćenog dioničkog kapitala i uplaćene dioničke premije iz osnova nominalnog iznosa običnih dionica izdatih na osnovu novčanih uplata u dionički kapital društva,
 - b) rezervi (zakonskih i statutarnih) koje ne proizlaze iz obaveza na osnovu ugovora o osiguranju i
 - c) akumulirane dobiti i dobiti poslije oporezivanja, iz posljednjeg obračunskog perioda za koji se raspoređuje dobit, a nakon donošenja odluke skupštine o raspodjeli dobiti.
- (2) Kod obračuna osnovnog kapitala iz stava (1) ovog člana kao odbitne stavke uzimaju se:
 - a) preneseni gubitak i gubitak tekuće godine,
 - b) otkupljene vlastite dionice,
 - c) nematerijalna imovina.

Član 69.

(Dopunski kapital)

- (1) Pri izračunu dopunskog kapitala društva za osiguranje uzimaju se u obzir sljedeće stavke:
 - a) dionički kapital uplaćen na osnovu prioriternih dionica,
 - b) podređeni dužnički finansijski instrumenti,
 - c) polovine upisanog neuplaćenog kapitala uz odobrenje Agencije za nadzor,
 - d) druge stavke.
- (2) Podređeni dužnički finansijski instrumenti su vrijednosni papiri i drugi finansijski instrumenti na osnovu kojih imalac u slučaju stečaja, odnosno likvidacije izdavaoca ima pravo na isplatu nakon isplate drugih povjerioca, odnosno koji su, s obzirom na dospijeće i druge karakteristike, pogodni za pokrivanje eventualnih gubitaka zbog rizika kojima je tokom poslovanja izloženo društvo za osiguranje. Podređeni dužnički instrumenti sa fiksnim dospijećem ili prioritetni dionički kapital mogu iznositi najviše 25% u odnosu na osnovni kapital ili garantni fond zavisno od toga koji je iznos niži.
- (3) Druge stavke iz stava (1) tačka d) ovog člana su vrijednost matematičke rezerve koja u izračunu ne uzima u obzir stvarni trošak, odnosno dio stvarnog troška

pribavljanja osiguranja umanjena za vrijednost matematičke rezerve koja u izračunu uzima u obzir stvarni trošak pribavljanja osiguranja. Stvarni troškovi pribavljanja osiguranja u izračunu matematičke rezerve ne smiju prelaziti 3,5% od osigurane svote. Negativne vrijednosti u izračunu matematičke rezerve se postavljaju na nulu.

Član 70.
(Stavke odbitka pri izračunu kapitala)

Pri izračunu kapitala društva za osiguranje zbir osnovnog i dopunskog kapitala isključuje sljedeće stavke:

- a) učešće u kapitalu 20,00% i više udjela, dionica i drugih prava posredno i neposredno, drugih društava za osiguranje i reosiguranje, bankama i ostalim finansijskim institucijama u kojima se u skladu sa posebnim propisima izračunava adekvatnost kapitala,
- b) ulaganja u podređene dužničke finansijske instrumente te druga ulaganja u lica iz tačke a) ovog stava koja se radi poštovanja adekvatnosti garantnog fonda tih lica, uzimaju u obzir pri izračunu njihovog garantnog fonda i u kojima je udio društva za osiguranje u skladu sa članom 31. stav (1) ovog zakona,
- c) nelikvidna sredstva.

Odjeljak E. Adekvatnost kapitala

Član 71.
(Margina solventnosti društva za osiguranje koje obavlja poslove životnih osiguranja)

- (1) Kapital društva za osiguranje koje obavlja poslove osiguranja u grupi životnih osiguranja mora biti najmanje jednak margini solventnosti koja se izračunava na način određen st. od (2) do (5) ovog člana, a ne može biti manji od iznosa minimalnog garantnog fonda u vezi sa članom 28. ovog zakona.
- (2) Margina solventnosti društava za osiguranje koja obavljaju poslove životnog i rentnog osiguranja izračunava se kao zbir prvog i drugog rezultata.
- (3) Prvi rezultat izračunava se na sljedeći način:
 - a) suma matematičkih rezervi formiranih na posljednji dan prethodne poslovne godine, uključujući i matematičku rezervu formiranu za osiguranja koja pokriva reosiguranje množi se sa 0,04, a dobiveni iznos dalje se množi sa omjerom koji za posljednju poslovnu godinu odgovara odnosu između:
 - 1) ukupnog iznosa matematičkih rezervi formiranih na posljednji dan prethodne poslovne godine umanjenog za udjel matematičke rezerve koja pokriva reosiguranje (matematička rezerva neto od reosiguranja) i
 - 2) ukupnog iznosa matematičkih rezervi formiranih na posljednji dan prethodne poslovne godine uključujući matematičke rezerve za osiguranje koje pokriva reosiguranje (bruto matematičke rezerve). Ukoliko je iznos koeficijenta niži od 0,85 onda se pri izračunu uzima koeficijent 0,85;
 - b) drugi rezultat se izračunava samo za osiguranje kod kojih rizični kapital nije negativan i izračunava se na sljedeći način:

1) iznos rizičnog kapitala (gdje je rizični kapital razlika između osigurane svote u slučaju smrti i izračunate matematičke rezerve) na posljednji dan prethodne godine, uključujući rizični kapital koji pokriva reosiguranje (bruto rizični kapital) množi se sa omjerom koji za posljednju poslovnu godinu odgovara odnosu između:

- ukupnog iznosa rizičnog kapitala na posljednji dan prethodne poslovne godine, umanjenog za iznos rizičnog kapitala koji pokriva reosiguranje (neto rizični kapital) i
- ukupnog iznosa rizičnog kapitala na posljednji dan prethodne poslovne godine, uključujući rizični kapital koji pokriva reosiguranje. Ukoliko je iznos koeficijenta niži od 0,50 onda se pri izračunu uzima koeficijent 0,50,

2) tako dobiven rezultat množi se sa:

- koeficijentom 0,001 za ugovore za slučaj smrti koji su sklopljeni najviše na tri godine,
- sa koeficijentom 0,0015 za ugovore za slučaj smrti koji su sklopljeni na više od tri a manje od pet godina,
- sa koeficijentom 0,003 za ostale ugovore za slučaj smrti.

(4) Margina solventnosti društva za osiguranje koje obavlja poslove životnog osiguranja povezanog sa investicijskim fondovima izračunava se na sljedeći način:

- a) za društvo koje snosi rizik ulaganja 4% matematičke rezerve množi se sa koeficijentom koji se dobije kao količnik matematičke rezerve neto od reosiguranja i ukupne matematičke rezerve i to na posljednji dan prethodne poslovne godine. Ako je dobiveni koeficijent manji od 0,85 onda se množi sa koeficijentom 0,85,
- b) za društvo koje ne snosi rizik ulaganja, a troškovi upravljanja su određeni i nepromjenljivi za period duži od pet godina 1% matematičke rezerve množi se sa koeficijentom koji se dobije kao količnik matematičke rezerve neto od reosiguranja i ukupne matematičke rezerve i to na posljednji dan prethodne poslovne godine. Ako je dobiveni koeficijent manji od 0,85 onda se množi sa koeficijentom 0,85,
- c) za društvo koje ne snosi rizik ulaganja, a troškovi upravljanja nisu određeni i nepromjenljivi 25% neto administrativnih troškova posljednjeg dana prethodne poslovne godine povezanih sa tim troškovima,
- d) za društvo koje snosi rizik smrti osiguranika 0,3% ukupnog rizičnog kapitala množi se sa koeficijentom dobivenim iz količnika rizičnog kapitala neto od reosiguranja posljednjeg dana prethodne poslovne godine i ukupnog rizičnog kapitala posljednjeg dana prethodne poslovne godine. Ako je tako dobiveni koeficijent manji od 0,50 onda se množi sa koeficijentom 0,50.

(5) Za dopunska osiguranja propisana članom 12. stav (3) ovog zakona margina solventnosti izračunava se u skladu sa odredbama člana 72. ovog zakona.

Član 72.

(Margina solventnosti društva za osiguranje koje obavlja poslove neživotnih osiguranja i društva za reosiguranje)

- (1) Kapital društva za osiguranje koje obavlja poslove osiguranja u grupi neživotnih osiguranja i kapital društva za reosiguranje mora biti najmanje jednak margini solventnosti izračunatoj na osnovu odnosa premija, odnosno šteta i to onoj koja je viša a ne može biti manja od iznosa minimalnog garantnog fonda iz člana 73. ovog zakona.

- (2) Margina solventnosti na osnovu premija izračunava se na sljedeći način:
- a) na ukupan zbir premija ili doprinosa od djelatnosti neposrednog posla osiguranja, uključujući i sve dodatne iznose uz premije ili doprinose za posljednju poslovnu godinu dodaju se iznosi premija primljenih u reosiguranje tokom posljednje poslovne godine i umanjuje se za ukupan iznos premija ili doprinosa uzajamnog osiguranja otkazanih i otpisanih tokom posljednje poslovne godine. Dobiveni iznos podijeli se na dva dijela. Prvi dio tog iznosa do 100.000.000,00 KM množi se sa koeficijentom 0,18 a drugi dio, odnosno preostali iznos množi sa 0,16;
 - b) zbir proizvoda iz tačke a) množi se koeficijentom koji se dobije iz odnosa iznosa mjerodavnih šteta (iznos isplaćenih šteta uvećan za iznos ukupno rezervisanih šteta na kraju perioda i umanjen za iznos ukupno rezervisanih šteta na početku perioda) umanjjenih za dio koji pokriva reosiguranje, naplaćene regrese i bruto iznosa mjerodavnih šteta za posljednju poslovnu godinu. Ukoliko je koeficijent niži od 0,50 onda se pri izračunu uzima koeficijent 0,50.
- (3) Margina solventnosti na osnovu šteta izračunava se na sljedeći način:
- a) na ukupan iznos isplaćenih šteta u neposrednom poslu osiguranja za tri posljednje poslovne godine ili posljednjih sedam godina u slučaju društva koje isključivo, odnosno u većem dijelu ugovara osiguranja koja pokrivaju rizik kredita, nepogode, tuče ili mraza bez odbitka šteta koje nose reosiguravači ili retrocesionari se dodaju:
 - 1) sve isplate odšteta za obaveze preuzete u reosiguranju i retrocesiju tokom istog perioda i
 - 2) iznos rezervacija za štete utvrđen na kraju posljednje poslovne godine i to za neposredni posao osiguranja i za obaveze preuzete u reosiguranju;
 - b) od dobivenog iznosa u tački a) oduzimaju se:
 - 1) primici ostvareni na osnovu regresa tokom tri, odnosno sedam poslovnih godina i
 - 2) iznosi rezervacija za štete na početku prve od tri, odnosno sedam poslovnih godina i to za neposredan posao osiguranja i za obaveze preuzete u reosiguranju;
 - c) jedna trećina, odnosno jedna sedmina ovako dobivenog iznosa - zavisno od vremena uzimanja podataka - dijeli se na dva dijela. Prvi dio tog iznosa do 70.000.000,00 KM množi se sa koeficijentom 0,26 a drugi dio, odnosno preostali iznos množi sa koeficijentom 0,23. Ovako dobiveni umnošci se sabere. Dobiveni rezultat množi se koeficijentom koji se dobije iz odnosa iznosa mjerodavnih šteta umanjjenih za dio koji pokriva reosiguranje i bruto iznosa mjerodavnih šteta za posljednju poslovnu godinu. Ukoliko je koeficijent niži od 0,50 onda se pri izračunu uzima koeficijent 0,50.
- (4) Margina solventnosti za društva koja obavljaju poslove zdravstvenog osiguranja za koja su tehničke osnove osiguranja slične tehničkim osnovama životnih osiguranja, jednaka je jednoj trećini margine solventnosti iz stava (1) ovog člana, ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:
- a) premije su obračunate aktuarskim metodama na osnovu tablica,
 - b) društvo u vezi sa tim osiguranjima oblikuje posebne rezerve za starost,
 - c) premije obuhvaćaju dodatak za sigurnost na premiju,
 - d) društvo može otkazati ugovor o osiguranju najkasnije prije isteka treće godine osiguranja i
 - e) ugovorom o osiguranju predviđena je mogućnost povećanja premije, odnosno smanjenje obaveza društva.

- (5) Izuzetno od odredbe stava (1) ovog člana, margina solventnosti za prvu godinu poslovanja društva za osiguranje izračunava se u skladu sa stavom (2) ovog člana.
- (6) U slučaju kada je izračunata margina solventnosti za osiguranje tekuće godine manja od izračunate margine solventnosti društva za osiguranje prethodne godine, margina solventnosti mora biti najmanje jednaka margini solventnosti prethodne godine pomnoženoj sa omjerom između rezervi šteta na kraju tekuće godine umanjenih za udio reosiguranja i rezervi šteta na kraju prethodne godine umanjenih za udio reosiguranja s tim da omjer ne smije biti veći od 1.

Član 73. (Garantni fond)

- (1) Garantni fond predstavljaju stavke osnovnog kapitala iz člana 68. ovog zakona i stavke dopunskog kapitala iz člana 69. ovog zakona, uz propisane uvjete Agencije za nadzor o izračunu kapitala.
- (2) Najmanje 50% garantnog fonda društva mora se sastojati od stavki osnovnog kapitala društva iz člana 68. ovog zakona.
- (3) Garantni fond za društvo za osiguranje ne smije biti manji od:
 - a) 4.000.000,00 KM ako društvo posluje sa jednom ili više vrsta osiguranja u skladu sa članom 9. stav (2) tač. od j) do o) ovog zakona,
 - b) 4.000.000,00 KM ako društvo posluje sa jednom ili više vrsta osiguranja u skladu sa članom 9. stav (2) tač. od a) do h) i tač. p) i s) ovog zakona,
 - c) 2.000.000,00 KM ako društvo posluje sa jednom ili više vrsta osiguranja u skladu sa članom 9. stav (2) tač. i) i/ili r) ovog zakona,
 - d) 6.000.000,00 KM ako društvo posluje sa životnim osiguranjem,
 - e) 6.000.000,00 KM ako društvo obavlja poslove reosiguranja.
- (4) Garantni fond društva za osiguranje definiran u stavu (1) ovog člana ne može biti manji od:
 - a) jedne trećine margine solventnosti,
 - b) minimalnog iznosa garantnog fonda propisanog u stavu (3) ovog člana.

Član 74. (Propis o načinu izračuna kapitala i margine solventnosti)

Agencija za nadzor detaljnije će propisati:

- a) nelikvidna sredstava iz člana 70. tačka c) ovog zakona,
- b) pravila i minimalne standarde za izračun tehničkih rezervi osiguranja,
- c) način izračuna pokazatelja likvidnosti i najmanju vrijednost pokazatelja likvidnosti koju društvo za osiguranje mora zadovoljiti,
- d) sadržaj izvještaja iz člana 76. ovog zakona te rokove i način izvještavanja,
- e) način i vrste pojedinih stavki koje se uzimaju u obzir pri izračunu adekvatnosti kapitala,
- f) vrste i obilježja vrednovanja i usklađenosti bilansnih pozicija i procedure za ulaganje imovine,
- g) ulaganja društava za osiguranje.

Odjeljak F. Upravljanje likvidnošću
Član 75.
(Upravljanje likvidnošću)

- (1) Društvo za osiguranje dužno je izvorima sredstava i ulaganjima upravljati na način da je u svakom trenutku u stanju ispuniti dospjele obaveze.
- (2) Društvo za osiguranje dužno je radi osiguranja od rizika likvidnosti donijeti i provoditi politiku redovnog upravljanja likvidnošću koja obuhvata:
 - a) planiranje očekivanog poznatog i mogućeg odliva te dostatnog priljeva novčanih sredstava,
 - b) redovno praćenje likvidnosti,
 - c) prihvatanje odgovarajućih mjera za sprečavanje, odnosno otklanjanje uzroka nelikvidnosti.
- (3) Društvo za osiguranje mora dnevno izračunavati iznose likvidnih sredstava.

Član 76.
(Izračunavanje i izvještavanje)

- (1) Društvo za osiguranje dužno je redovno izračunavati, odnosno utvrđivati u skladu sa članom 74. tačka d) ovog zakona:
 - a) iznos kapitala,
 - b) iznos garantnog fonda,
 - c) marginu solventnosti,
 - d) visinu tehničke rezerve osiguranja,
 - e) vrijednost i vrste ulaganja koja nisu finansirana iz tehničke premije osiguranja,
 - f) vrijednost imovine za pokriće tehničkih rezervi,
 - g) vrste, disperziju, usklađenost i alokaciju ulaganja imovine za pokriće tehničkih rezervi, odnosno imovine za pokriće matematičke rezerve,
 - h) statističke podatke osiguranja,
 - i) bilans stanja i bilans uspjeha.
- (2) Društvo za osiguranje dužno je Agenciju za nadzor izvještavati o podacima iz stava (1) ovog člana u roku 30 dana od isteka perioda.
- (3) Lice odgovorno za izračun i utvrđivanje elemenata iz tač. od b) do h) iz stava (1) ovog člana je ovlašteno aktuar društva za osiguranje, odnosno društva za reosiguranje.

Član 77.
(Zabrana isplate dobiti)

Društvo za osiguranje ne smije isplatiti dobit u obliku akontacije dobiti, odnosno dividende ni u obliku isplate iz osnova učestvovanja u dobiti uprave, nadzornog odbora, odnosno zaposlenika ako:

- a) je kapital društva za osiguranje manji od margine solventnosti iz člana 71., odnosno člana 72. ovog zakona,
- b) bi se kapital društva za osiguranje zbog isplate dobiti smanjio ispod margine solventnosti iz člana 71., odnosno člana 72. ovog zakona,

- c) društvo za osiguranje ne ispunjava uvjete likvidnosti iz člana 74. tačka b) ovog zakona,
- d) društvo za osiguranje zbog isplate dobiti ne bi više ispunjavalo uvjete likvidnosti, odnosno ne bi imalo pokrivena tehničke rezerve, uključujući matematičke rezerve,
- e) Agencija za nadzor društvu za osiguranje je naložila provođenje mjera za otklanjanje nepravilnosti u vezi sa krivim iskazivanjem bilansnih stavki i poslovnog rezultata društva za osiguranje te ako društvo za osiguranje nije postupilo u skladu sa nalogom Agencije za nadzor o otklanjanju nepravilnosti.

Član 78.

(Mjere uprave radi osiguravanja adekvatnosti kapitala)

- (1) Kada je kapital društva niži od garantnog fonda (1/3 margine solventnosti) ili od minimalnog iznosa garantnog fonda propisanog odredbama člana 74. ovog zakona, društvo je obavezno Agenciji za nadzor podnijeti na saglasnost plan za finansijski oporavak i plan kratkoročnog finansijskog programa kojim će se ukloniti nedostatak. U planu oporavka i kratkoročnom finansijskom programu obavezno se navode rokovi za njihovo provođenje i nosioci koji ne mogu biti duži od 60 dana.
- (2) Kada je visina kapitala društva viša od minimalnog iznosa garantnog fonda propisanog odredbama člana 74. ovog zakona, a nalazi se u zoni između visine 1/3 margine solventnosti (garantni fond) i margine solventnosti, društvo je dužno Agenciji za nadzor dostaviti srednjoročni plan za dostizanje margine solventnosti. Srednjoročni plan iz ovog stava sačinjava se za period do tri godine sa utvrđenom godišnjom dinamikom i nosiocima.

Član 79.

(Reorganizacione mjere Agencije za nadzor)

- (1) Reorganizacione mjere, u smislu ovog zakona, su mjere održavanja ili saniranja finansijskog stanja društva za osiguranje.
- (2) Agencija za nadzor od društva za osiguranje može zahtijevati donošenje finansijskog plana sa prijedlozima reorganizacionih mjera za najmanje sljedeće tri poslovne godine koji mora sadržavati:
 - a) procjenu troškova uprave, odnosno troškove upravljanja te poređenje sa tekućim općim troškovima i provizijama,
 - b) detaljnu procjenu prihoda i rashoda iz neposrednih poslova osiguranja, odnosno detaljnu procjenu prihoda i rashoda u vezi sa prihvatom u reosiguranje i cesijama reosiguranja,
 - c) nacrt bilansa stanja i bilansa uspjeha,
 - d) izračun iznosa kapitala iz člana 67. i garantnog fonda iz člana 73. ovog zakona,
 - e) izračun margine solventnosti (adekvatnosti kapitala) iz čl. 71. i 72. ovog zakona,
 - f) procjenu potrebnih finansijskih sredstava za postizanje ravnoteže kapitala i pokriće svih obaveza društva za osiguranje, odnosno procjenu finansijskih sredstava za postizanje ravnoteže kapitala i pokriće reosiguravajućih obaveza,
 - g) politiku reosiguranja, odnosno politiku retrocesije,

- h) mišljenje ovlaštenog aktuara društva za osiguranje, odnosno društva za reosiguranje o finansijskom planu i predloženim reorganizacionim mjerama,
- i) sve druge mjere radi postizanja stabilnog poslovanja.
- (3) Agencija za nadzor može zahtijevati veći kapital od propisanog ovim zakonom ako ocijeni da su zbog oslabljenog finansijskog položaja društva za osiguranje ugrožena prava osiguranika i korisnika osiguranja, odnosno oštećenih lica. Visinu kapitala određuje na osnovu finansijskog plana sa prijedlogom mjera za najmanje sljedeće tri poslovne godine.
- (4) Agencija za nadzor može zahtijevati smanjenje vrijednosti imovine društva za osiguranje koja se uključuje u izračun kapitala društva za osiguranje ako je došlo do promjena tržišne vrijednosti te imovine.
- (5) Agencija za nadzor može zahtijevati prilagođavanje izračuna margine solventnosti društva za osiguranje za iznos reosiguranja, odnosno retrocesije ako se priroda ili kvaliteta ugovora o reosiguranju, odnosno retrocesiji u odnosu na prethodnu poslovnu godinu osjetno promijenila ili ako ugovori o reosiguranju, odnosno retrocesiji ne omogućuju uravnoteženi prijenos rizika.
- (6) Agencija za nadzor društvu za osiguranje ne smije izdati odobrenje iz člana 57. st. (2) i (6) ovog zakona i potvrdu iz člana 48. stav (2) tačka c) ovog zakona ako je zahtijevalo prijedlog mjera iz stava (1) ovog člana.
- (7) Ukoliko društvo za osiguranje ne oblikuje imovinu za pokriće tehničke rezerve u skladu sa odredbama ovog zakona, Agencija za nadzor može zabraniti slobodnu prodaju imovine društva za osiguranje nakon što je dostavilo svoju namjeru o tome Agenciji za nadzor.
- (8) Agencija za nadzor može zabraniti slobodno raspolaganje imovinom u slučaju kada je finansijska situacija u društvu za osiguranje ugrožena.

Odjeljak G. Tehničke rezerve
Član 80.
(Tehničke rezerve osiguranja)

- (1) Društvo za osiguranje mora u vezi sa svim poslovima osiguranja koje obavlja oblikovati odgovarajuće tehničke rezerve osiguranja namijenjene pokriću nastalih i budućih obaveza iz osiguranja i eventualnih gubitaka zbog rizika koji proizlaze iz poslova osiguranja koje obavlja.
- (2) Društvo za osiguranje dužno je oblikovati sljedeće vrste tehničke rezerve odvojeno za životna i neživotna osiguranja:
- a) rezerve za prijenosne premije,
 - b) rezerve za bonuse i popuste,
 - c) rezerve šteta,
 - d) druge tehničke rezerve osiguranja,
 - e) matematička rezerva.
- (3) Tehnička rezerva neživotnog osiguranja, u smislu ovog zakona, obuhvata rezervu za prijenosne premije, rezervu šteta, rezervu za bonuse i popuste i druge tehničke rezerve osiguravača.
- (4) Tehnička rezerva životnog osiguranja, u smislu ovog zakona, obuhvata matematičku rezervu i ostale tehničke rezerve životnih osiguranja. Matematička rezerva životnog

osiguranja obuhvata čistu matematičku rezervu, rezervu za prijenosnu premiju životnog osiguranja i rezervu za pripis dobiti. Ostale tehničke rezerve životnih osiguranja obuhvataju rezervu za prijenosne premije dopunskih osiguranja uz osiguranja života, rezervu šteta dopunskih osiguranja uz osiguranja života i rezervu šteta osnovnih životnih osiguranja.

(5) Društvo za osiguranje koje obavlja osiguranja kod kojih osiguranik preuzima na sebe investicijski rizik mora u vezi sa ovim osiguranjima oblikovati i posebne rezerve.

Član 81. (Rezerve za prijenosne premije)

Rezerva za prijenosne premije kod pojedinog osiguranja oblikuje se u visini onog dijela obračunate premije koji se odnosi na pokriće osiguranja za period osiguranja nakon obračunskog perioda za koje se izračunava rezerva, te u sebi mora sadržavati i dodatnu rezervu za neistekle rizike ukoliko ju je neophodno oblikovati i izračunava se odgovarajućom aktuarskom metodologijom.

Član 82. (Rezerve za bonuse i popuste)

Rezerve za bonuse i popuste se oblikuju i izračunavaju odgovarajućom aktuarskom metodologijom u visini iznosa na čiju isplatu imaju pravo osiguranici sa osnove prava na:

- a) učestvovanje u dobiti iz njihovih osiguranja, odnosno drugih prava na osnovu ugovora o osiguranju (bonusi), osim ako se za ta osiguranja oblikuje matematička rezerva,
- b) buduće djelimično sniženje premije (popusti),
- c) povrat dijela premije za nepotrošeno vrijeme osiguranja zbog prijevremenog prestanka osiguranja (storno).

Član 83. (Rezerve šteta)

- (1) Rezerve šteta oblikuju se u visini procijenjenih obaveza koje je društvo za osiguranje dužno isplatiti na osnovu onih ugovora o osiguranju kod kojih je osiguranik slučaj nastupio prije kraja obračunskog perioda, uključujući sve troškove koji na osnovu tih ugovora terete društva za osiguranje.
- (2) Rezerve šteta moraju, pored procijenjenih obaveza za nastale ali još neriješene štete, obuhvatati i procijenjene obaveze za već nastale, ali još neprijavljene štete uključujući i rezerve za prijavljene a nedovoljno rezervisane štete, a izračunavaju se odgovarajućom aktuarskom metodologijom.

Član 84. (Matematičke rezerve)

- (1) Matematičke rezerve oblikuju se u visini sadašnje vrijednosti procijenjenih budućih obaveza društva za osiguranje na osnovu sklopljenih ugovora o osiguranju umanjenu za sadašnju procijenjenu vrijednost budućih premija koje će biti uplaćene na osnovu ovih osiguranja.
- (2) Matematičke rezerve izračunavaju se primjenom odgovarajućeg aktuarskog vrednovanja koje uzima u obzir sve buduće obaveze društva za osiguranje na osnovu pojedinog ugovora o osiguranju uključujući:
 - a) zajamčene isplate na koje osiguranik ima pravo,
 - b) bonuse na koje osiguranik ima pravo, samostalno ili zajedno sa drugim osiguranicima, bez obzira na to u kojem su obliku izraženi,
 - c) druga prava koja osiguranik može imati na osnovu ugovora o osiguranju,
 - d) troškove, uključujući provizije.
- (3) Pri izboru metode aktuarskog vrednovanja društvo za osiguranje mora na odgovarajući način uzimati u obzir i metode vrednovanja imovine koja služi za pokriće matematičke rezerve.
- (4) Društvo za osiguranje mora izračunavati matematičku rezervu posebno za svaki ugovor o osiguranju. Primjena odgovarajućih približnih vrijednosti, odnosno poopštavanja dopuštena je samo ako je vjerovatno da će njihova primjena dovesti do približno jednakog rezultata kao pojedinačni izračun.
- (5) Kada osiguranik ima na osnovu ugovora o osiguranju pravo na isplatu otkupne vrijednosti, matematička rezerva oblikovana u vezi sa tim ugovorom ne smije biti manja od otkupne vrijednosti.
- (6) Društvo za osiguranje dužno je u aneksu uz godišnji izvještaj navesti osnovice i metode kojima se služi pri izračunu matematičkih rezervi.

Član 85.

(Druge tehničke rezerve osiguranja)

(1) Druge tehničke rezerve osiguranja oblikuje društvo za osiguranje, s obzirom na predviđene buduće obaveze i rizike od velikih šteta koje proizlaze iz osiguranja od odgovornosti za nuklearne štete ili odgovornosti proizvođača za farmaceutske proizvode, potrese, poplave te druge obaveze i rizike u vezi sa kojima ne oblikuje pojedine rezerve iz člana 80. stav (2) tač. od a) do c) te st. (3) i (4) ovog zakona.

(2) Agencija za nadzor propisat će način izračuna drugih tehničkih rezervi iz stava (1) ovog člana.

Odjeljak H. Imovina za pokriće tehničke rezerve neživotnih i životnih osiguranja

Član 86.

(Opće odredbe)

(1) Imovina za pokriće tehničke rezerve neživotnih i životnih osiguranja je imovina društva za osiguranje namijenjena pokriću budućih obaveza iz osiguranja koje sklapa društvo za osiguranje te eventualnih gubitaka zbog rizika koji proizlaze iz poslova osiguranja koje obavlja društvo za osiguranje i na koje je društvo za osiguranje dužno oblikovati tehničke rezerve osiguranja.

(2) Traženo pokriće tehničke rezerve osim matematičke rezerve obuhvata rezerve za prijenosne premije, rezerve za bonuse i popuste, rezerve šteta i druge tehničke rezerve osiguranja.

(3) Društvo za osiguranje dužno je da sredstva za pokriće tehničkih rezervi deponuje i ulaže tako da u svom poslovanju uvijek osigurava usklađenost sa vrstama poslova osiguranja koje obavlja, ročnu usklađenost deponovanih i uloženi sredstava i obaveza društva na osnovu obračunatih tehničkih rezervi, valutnu usklađenost deponovanja i ulaganja i obaveza iz tehničkih rezervi, raznovrsnost deponovanja i ulaganja i njihovu disperziju.

(4) Društvo je dužno imovinom iz stava (1) ovog člana upravljati na način koji osigurava da se u svakom trenutku mogu izmiriti sve dospjele obaveze, odnosno da se ulaganjem sredstava ne dovede u pitanje ažurnost u isplati obaveza iz ugovora o osiguranju u skladu sa zakonom i podzakonskim aktima.

Član 87. (Ciljevi)

Ciljevi kojih se društva za osiguranje trebaju voditi u poslovanju sredstvima, odnosno ulaganju imovine iz člana 86. stav (1) ovog zakona su:

- a) primjereno upravljanje rizikom kojem je izloženo društvo u vezi sa složenošću i obuhvatom poslovanja, odnosno rizikom koje obavljanjem svoje djelatnosti i/ili formiranjem imovine iz člana 86. stav (1) ovog zakona društvo preuzima;
- b) formiranje dijela rezervi u imovini koje služe za pokriće budućih neizvjesnih događaja, odnosno neočekivanih rizika;
- c) osiguravanje usklađenosti visine, kvaliteta i obilježja imovine kojom se pokrivaju rezerve iz člana 86. stav (1) ovog zakona sa vrstama i obilježjima rizika kojima je društvo izloženo;
- d) pojedinačna procjena profitno rizičnih karakteristika pojedine stavke imovine iz člana 86. stav (1) ovog zakona iz koje se formiraju sredstva osiguravajućih rezervi;
- e) osiguravanje solventnosti i finansijske stabilnosti društva, odnosno primjerene likvidnosti za ispunjavanje preuzetih obaveza;
- f) primjerene i adekvatne pojedinačne procjene imovine iz člana 86. stav (1) ovog zakona zasnivaju se na zaštiti osiguranika od insolventnosti društva;
- g) uvažavanje ekonomske vrijednosti pri procjeni imovine iz člana 86. stav (1) ovog zakona kao i samih preuzetih rizika;
- h) očuvanje imovine iz člana 86. stav (1) ovog zakona uz ostvarivanje primjerenog prinosa na ulaganja putem:
 - 1) postizanja ciljeva diverzifikacije, dakle negativnih korelacija ili
 - 2) ulaganja uz marginu sigurnosti;
- i) uvažavanje principa proporcionalnosti u:
 - 1) formiranju imovine iz člana 86. stav (1) ovog zakona u vezi sa veličinom društva, rizicima kojima je društvo izloženo i značaju društva za sistematski rizik,
 - 2) obuhvatu i razmjeru nadzora u segmentu imovine iz člana 86. stav (1) ovog zakona, a zavisno od veličine društva, rizicima kojima je društvo izloženo i značaju društva za stabilnost sistema mora biti primjereno, nužno i razumno u postizanju ciljeva;

- j) postizanje tržišne discipline putem veće transparentnosti finansijskog stanja i položaja društva;
- k) izbjegavanje sukoba interesa putem jasno organizacionog, tehničkog, kadrovskog razgraničenja te odvajanje ovlaštenja i odgovornosti u upravljanju imovinom za pokriće tehničkih i/ili matematičkih rezervi od ostalih poslovnih linija u društvu.

Član 88.

(Principi ulaganja sredstava tehničkih rezervi)

- (1) Društvo za osiguranje je dužno, zavisno od vrste osiguranja, ulaganja sredstava tehničkih rezervi životnih i neživotnih osiguranja vršiti tako da je ulaganjem zagarantirana sigurnost, ročna usklađenost, isplativost, utrživost te raznovrsnost i disperzija ulaganja.
- (2) Društvo za osiguranje je obavezno osigurati da iznos ulaganja u sredstva utvrđena ovim zakonom budu najmanje jednaka izračunatim tehničkim rezervama.
- (3) Ulaganje sredstava tehničkih rezervi u određenu imovinu je sigurno ako zadovoljava ekonomski i pravni aspekt.
- (4) Ekonomski aspekt iz stava (3) ovog člana podrazumijeva održavanje realne vrijednosti imovine sa mogućnošću njenog kontinuiranog uvećanja.
- (5) Pravni aspekt iz stava (3) ovog člana podrazumijeva raspolaganje imovinom i transakcije sredstvima u skladu sa zakonom.
- (6) Ulaganje sredstava tehničkih rezervi društva za osiguranje je isplativo ako se ulaganjem ostvaruje prinos u skladu sa tržišnim kretanjima.
- (7) Društvo je dužno sredstva tehničkih rezervi ulagati u različite vrste imovine i do visine pojedinog ulaganja, propisane ovim zakonom, a radi očuvanja njihove realne vrijednosti i ograničenja rizika gubitka od ulaganja.
- (8) Sredstva društva za osiguranje su utrživa ako se mogu zamijeniti za novac ili novčani ekvivalent.
- (9) Utrživost sredstava zavisi od vremena raspoloživosti imovine, odnosno mogućnosti trgovanja na tržištu.
- (10) Društvo je dužno ulaganjima sredstava upravljati na način koji osigurava da se u svakom trenutku mogu izmiriti sve dospjele obaveze, odnosno da se ulaganjem sredstava ne dovede u pitanje ažurnost u isplati obaveza iz ugovora o osiguranju u skladu sa zakonom i podzakonskim aktima.

Član 89.

(Vrste dopuštenih ulaganja imovine za pokriće tehničkih životnih i neživotnih osiguranja)

- (1) Sredstva tehničkih rezervi životnih i neživotnih osiguranja života mogu se ulagati u:
 - a) vrijednosne papire čiji je izdavač BiH, Federacija, RS i Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine, odnosno vrijednosne papire za koje garantira neko od navedenih subjekata;
 - b) obveznice i druge dužničke vrijednosne papire kojima se trguje na organiziranom tržištu vrijednosnih papira u BiH;

- c) obveznice i druge dužničke vrijednosne papire kojima se ne trguje na organiziranom tržištu vrijednosnih papira u BiH, ako je njihov izdavač pravno lice sa sjedištem u BiH;
- d) dionice sa kojima se trguje na organiziranom tržištu vrijednosnih papira u BiH;
- e) dionice sa kojima se ne trguje na organiziranom tržištu vrijednosnih papira, ako je njihov izdavač pravno lice sa sjedištem u BiH, koje prema dva posljednja finansijska izvještaja posluje sa dobiti;
- f) zajmove osigurane založnim pravom na nekretnini, ako je založno pravo upisano u zemljišnoj knjizi u BiH, te ako vrijednost zajma nije veća od 40 % vrijednosti nekretnine procijenjene od ovlaštenog sudskog vještaka ili procjenitelja registriranog u BiH;
- g) zajmove osigurane vrijednosnim papirima iz tač. a) i b) ovog člana;
- h) zajmove osigurane garancijom banke sa sjedištem u BiH;
- i) zajmove u iznosu otkupne vrijednosti osiguranja na osnovu ugovora o osiguranju života iz sredstava matematičke rezerve;
- j) nekretnine i druga prava na nekretnini ako kumulativno ispunjavaju sljedeće uvjete:
- 1) upisane su u zemljišne knjige u BiH, već donose ili se od njih očekuje prihod,
 - 2) imaju procijenjenu vrijednost ovlaštenog sudskog vještaka ili procjenitelja registriranog u BiH,
 - 3) nemaju teret;
- k) nenamjenski depozit u bankama sa sjedištem u BiH;
- l) udjele investicijskih fondova i dionice investicijskih fondova registrirani u BiH.
- (2) Izuzetno od odredbi stava (1) ovog člana, sredstva matematičke rezerve ne mogu se ulagati u imovinu iz stava (1) tač. c) i e) ovog člana.
- (3) Sredstva tehničkih rezervi životnih i neživotnih osiguranja mogu se ulagati i van BiH u:
- a) vrijednosne papire čiji je izdavač država članica ili njihova centralna banka, odnosno vrijednosne papire za koje garantira neki od navedenih subjekata,
 - b) obveznice i druge dužničke vrijednosne papire kojima se trguje na organiziranom tržištu vrijednosnih papira u državama članicama,
 - c) dionice sa kojima se trguje na organiziranom tržištu vrijednosnih papira u državi članici.
- (4) Pored ulaganja iz st. (1) i (3) ovog člana društvo može sredstva držati na računima društva kod poslovnih banaka u BiH, izuzev društva za reosiguranje koje sredstva može držati i na računima banaka van BiH, uz prethodnu saglasnost Agencije za nadzor.
- (5) Društvo može za pokriće tehničke rezerve neživotnih osiguranja koristiti i razgraničene troškove pribavljanja neživotnih osiguranja izračunate u skladu sa podzakonskim aktima Agencije za nadzor.
- (6) Agencija za nadzor propisuje ograničenja ulaganja imovine za pokriće tehničke rezerve, ograničenja ulaganja imovine za pokriće matematičke rezerve i garantnog fonda životnog i neživotnog osiguranja.
- (7) Sredstva preventive društvo za osiguranje može koristiti u skladu sa vlastitim pravilnikom o korištenju sredstava preventive društva za osiguranje.

Član 90.
(Imovina za pokriće matematičke rezerve)

- (1) Imovina za pokriće matematičke rezerve namijenjena je pokriću obaveza društva za osiguranje iz onih vrsta osiguranja za koje je potrebno oblikovati matematičke rezerve.
- (2) Imovina za pokriće matematičke rezerve smije se upotrijebiti samo za isplatu potraživanja iz osiguranja u vezi sa kojima je oblikovana imovina za pokriće matematičke rezerve.

Član 91.

(Traženo pokriće matematičke rezerve)

- (1) Traženo pokriće matematičke rezerve obuhvata osim matematičke rezerve i rezerve za prienosne premije, rezerve šteta te rezerve za bonuse i popuste.
- (2) Traženo pokriće izračunava se odvojeno za svaku vrstu osiguranja iz člana 92. stav (1) ovog zakona.

Član 92.

(Obaveza oblikovanja imovine za pokriće matematičke rezerve)

- (1) Društvo za osiguranje koje provodi osiguranja u vrstama osiguranja za koje je nužno oblikovati matematičke rezerve dužno je oblikovati imovinu za pokriće matematičke rezerve i imovinom za pokriće matematičke rezerve upravljati odvojeno od druge imovine.
- (2) Vrijednost imovine za pokriće matematičke rezerve mora u svakom trenutku biti najmanje jednaka visini traženog pokrića.
- (3) Društvo za osiguranje mora održavati vrijednost imovine za pokriće matematičke rezerve tako da je u svakom trenutku najmanje jednaka visini traženog pokrića. Društvo za osiguranje mora krajem svakog tromjesečja za račun imovine za pokriće matematičke rezerve steći dodatnu imovinu ako je to nužno radi usklađivanja vrijednosti imovine za pokriće matematičke rezerve sa visinom traženog pokrića.

Član 93.

(Dodatni kriteriji koje mora zadovoljavati imovina za pokriće matematičkih rezervi)

- (1) Imovina za pokriće matematičke rezerve osiguranja života sačinjena od ulaganja u skladu sa članom 89. stav (6) ovog zakona mora činiti portfelj koji, pored što ispunjava opće odredbe, ciljeve i metodologiju procjena, na odgovarajući način ispunjava i sljedeće kriterije primjerenog upravljanja rizikom i to posebno kamatne i valutne imunizacije:
 - a) usklađenost sadašnje vrijednosti očekivanih novčanih tokova imovine za pokriće matematičke rezerve osiguranja života sa sadašnjom vrijednošću preuzetih obaveza po osiguranju na način da se obaveze diskontiraju nerizičnom kamatnom stopom, a stavke imovine pojedinačno sa individualnom riziku prilagođenom diskontnom stopom,
 - b) usklađenost valutne izloženosti imovine i obaveza od najmanje 40%.
- (2) Društvo u svakom trenutku mora biti u mogućnosti dokazati likvidnost svog portfelja imovine za pokriće matematičke rezerve za osiguranje života.

- (3) Ulaganja imovine za pokriće matematičke rezerve osiguranja života moraju činiti portfelj koji u najvećoj mjeri obuhvata ulaganja u odgovarajuće imovinske oblike koji prema svojim obilježjima i tržišnosti odgovaraju preuzetim rizicima iz osiguranja.
- (4) Ulaganja imovine za pokriće matematičke rezerve osiguranja života moraju biti zasebno obuhvaćena procjenama generalnih odrednica upravljanja rizikom visokog menadžmenta, procjenama kreditnog rizika, tržišnog rizika, kontrolnim mehanizmima i signalima ranog upozorenja te preporukama Agencije za nadzor.
- (5) Ulaganja imovine za pokriće matematičke rezerve osiguranja života moraju biti predmet redovnih internih kontrola i revizija u sklopu sveobuhvatnog principa kulture kontrole koje društvo za osiguranje primjenjuje.
- (6) Ulaganja imovine za pokriće matematičke rezerve osiguranja života formiraju se u skladu sa usvojenim kodeksom korporativnog upravljanja koji je društvo za osiguranje usvojilo.

Član 94.

(Posebne odredbe za osiguranja kod kojih ugovarač osiguranja na sebe preuzima investicijski rizik)

- (1) Ako su prava ugovarača osiguranja na osnovu ugovora o osiguranju neposredno povezana sa vrijednošću jedinice imovine uzajamnog, odnosno investicijskog fonda, ulaganja imovine za pokriće posebne rezerve koje oblikuje društvo za osiguranje u vezi sa tim osiguranjima moraju u najvećoj mogućoj mjeri obuhvatati ulaganja u vrijednosne papire koji predstavljaju jedinice imovine tog uzajamnog, odnosno investicijskog fonda.
- (2) Ako su prava ugovarača osiguranja na osnovu ugovora o osiguranju neposredno povezana sa promjenom indeksa vrijednosnih papira, odnosno druge referentne vrijednosti, ulaganja imovine za pokriće posebne rezerve koje društvo za osiguranje oblikuje u vezi sa ovim osiguranjima moraju u najvećoj mogućoj mjeri obuhvatati ulaganja u odgovarajuće vrijednosne papire koji prema svojim obilježjima i tržišnosti odgovaraju onima koji čine osnovicu za određivanje indeksa, odnosno druge referentne vrijednosti.
- (3) U slučaju da ugovor o osiguranju garantira određene isplate za životna osiguranja kod kojih ugovarač osiguranja snosi rizik ulaganja potrebno je oblikovati i zasebnu matematičku rezervu za pokriće zajamčenih naknada (na primjer za pokriće rizika smrti, troškova obavljanja djelatnosti ili drugih rizika poput zajamčenih isplata o dospijeću ili zajamčenih otkupnih vrijednosti). Imovina za pokriće navedene matematičke rezerve ulaže se u skladu sa pravilima za ulaganje matematičke rezerve.
- (4) Agencija za nadzor detaljnije propisuje vrste i ograničenja ulaganja imovine za pokriće posebne rezerve za osiguranje iz grupe životnih osiguranja kod kojih ugovarač osiguranja preuzima investicijski rizik i gdje su prava, koja na osnovu ugovora o osiguranju preuzima ugovarač osiguranja, neposredno vezana uz vrijednost jedinice imovine za pokriće posebne rezerve, kao i vrste i ograničenja ulaganja sredstava preventive.
- (5) Agencija za nadzor donijet će akt kojim će detaljnije regulirati ulaganja propisana ovim zakonom, uključujući i kvantitativna ograničenja ulaganja.

Član 95.

(Odvajanje imovine za pokriće matematičke rezerve od imovine društva za osiguranje)

- (1) Društvo za osiguranje dužno je imovinu za pokriće matematičke rezerve odvojiti od svoje imovine na način koji je, s obzirom na vrstu te imovine, određen u sljedećim članovima ovog odjeljka.
- (2) Izvršenje nad imovinom za pokriće matematičke rezerve iz stava (1) ovog člana dopušteno je samo radi omogućavanja, odnosno plaćanja potraživanja osiguranika iz ugovora o osiguranju u vezi sa kojim je oblikovana imovina za pokriće matematičke rezerve.
- (3) U slučaju životnih osiguranja te u slučaju osiguranja za koja se primjenjuju slične tabele vjerovatnoće i izračuni kao za životna osiguranja, izvršenje nad imovinom za pokriće matematičke rezerve ograničena je na onaj dio imovine za pokriće matematičke rezerve:
 - a) čija je vrijednost u jednakom omjeru sa traženim pokrićem u vezi sa osiguranjem iz kojeg proizlaze potraživanja kao omjer sveukupne vrijednosti imovine za pokriće matematičke rezerve i traženog pokrića za sva osiguranja koje je sklopilo društvo za osiguranje u vezi sa kojom je oblikovana imovina za pokriće matematičke rezerve i
 - b) čija vrijednost nije veća od traženog pokrića u vezi sa osiguranjem iz kojeg proizlaze potraživanja.

Član 96.

(Račun imovine za pokriće matematičke rezerve)

Društvo za osiguranje dužno je kod banke ovlaštene za obavljanje platnog prometa otvoriti račun za uplate i isplate iz poslova u vezi sa osiguranjem života iz člana 95. ovog zakona.

Član 97.

(Ulaganja u depozite kod banaka, odnosno u zajmove)

- (1) Društvo za osiguranje je dužno za ulaganja sredstava tehničke rezerve životnih, odnosno neživotnih osiguranja u depozite kod banke, odnosno u zajmove date zajmoprimcu zaključiti ugovor sa bankom, odnosno zajmoprimcem u kojem mora biti navedeno da se navedeni ugovor odnosi na ulaganje sredstava tehničke rezerve životnih, odnosno neživotnih osiguranja.
- (2) Kada je zajam iz stava (1) ovog člana osiguran garancijom banke, odnosno vrijednosnim papirima, odnosno na neki drugi način, društvo za osiguranje dužno je osigurati uknjižbu predmeta osiguranja u korist imovine za pokriće sredstava tehničke rezerve životnih, odnosno neživotnih osiguranja.

Član 98.
(Propust formiranja rezervi i ulaganja osiguranja)

(1) Ako društvo za osiguranje propusti ispoštovati odredbe čl. od 86. do 97. ovog zakona u vezi sa tehničkim, odnosno matematičkim rezervisanjima, Agencija za nadzor može, nakon što svoju namjeru obznani Agenciji za osiguranje RS u slučaju da društvo vodi poslovanje u RS putem podružnice, donijeti odluku kojom će zabraniti ulaganje sredstava osiguranja, jedan dio ili svu njenu slobodnu imovinu, povući ili oduzeti odobrenje za rad za pojedine ili sve vrste osiguranja koja se obavljaju i poduzeti bilo koju odgovarajuću mjeru s ciljem da se osiguraju interesi osiguranika, kao i bilo kojih drugih lica koja imaju pravo na naknadu od osiguranja.

(2) Zabrana slobodnog raspolaganja ukupnim sredstvima ili dijelom sredstava društva, u skladu sa odredbama stava (1) ovog člana, upisuje se na zahtjev Agencije za nadzor u svakom pojedinačnom slučaju u registrima predviđenim zakonom ili u knjigama banke u kojoj relevantni depozit postoji. Zabrana iz stava (1) ovog člana može se odlukom Agencije za nadzor povući u cijelosti ili djelimično. Ta odluka mora navoditi i uvjete i rokove povlačenja. Agencija za osiguranje RS mora se obavijestiti i o zabrani i njenom povlačenju.

(3) Ako je neophodno za primjenu navedenih mjera iz st. (1) i (2) ovog člana o odluci Agencije za nadzor, donesenoj u skladu sa stavom (2) ovog člana, zajedno sa podacima o imovini koja je blokirana ili čije je slobodno raspolaganje zabranjeno, kao i o ostalim uputstvima, obavijestit će se i Agencija za osiguranje RS.

(4) U izuzetnim slučajevima, kada postoji rizik da će se prekršiti važeće odredbe i statut društva, Agencija za nadzor može odlučiti da se angažira revizorsko društvo koje će provesti vanrednu reviziju radi utvrđivanja da li društvo primjenjuje važeće propise kako to bude određeno u odluci Agencije za nadzor iz stava (2) ovog člana. Troškove angažiranja revizorskog društva snosi društvo za osiguranje.

Odjeljak I. Reosiguranje i suosiguranje rizika

Član 99.
(Obaveza reosiguranja)

(1) Društvo za osiguranje mora pokriti reosiguranjem onaj dio osiguranih preuzetih rizika koji prelaze maksimalni samopridržaj prema tabelama maksimalnog pokrića.

(2) Prema procjeni svakog pojedinog rizika ili portfelja samopridržaj društva za osiguranje može biti i manji nego u tabelama maksimalnog pokrića.

Član 100.
(Program planiranog reosiguranja)

(1) Društvo za osiguranje mora za svaku poslovnu godinu prihvatiti program planiranog reosiguranja.

(2) Program planiranog reosiguranja mora obuhvatati:

a) izračunate vlastite udjele prema pojedinim vrstama osiguranja,

- b) tabelu maksimalnog pokrića sastavljenu na osnovu izračuna iz tačke a) ovog stava,
 c) postupke, osnovice i mjerila za utvrđivanje najveće vjerovatne štete za pojedine preuzete osigurane rizike,
 d) mišljenje ovlaštenog aktuara društva za osiguranje, odnosno društva za reosiguranje na program planiranog reosiguranja, odnosno retrocesije.
- (3) Pri izračunu iz stava (2) tačka a) ovog člana društvo za osiguranje uzima u obzir prije svega:
- a) visinu kapitala,
 - b) cjelokupni obim poslova,
 - c) visinu premije osiguranja u grupama i vrstama osiguranja,
 - d) udjele osiguranja prema pojedinim vrstama osiguranja u osnovicama iz tač. b) i c) ovog stava,
 - e) ispravke zbog odstupanja u pojedinim vrstama osiguranja.
- (4) Agencija za nadzor propisat će dodatne elemente koji se uključuju pri izračunu planiranog reosiguranja.

Član 101. (Suosiguranje)

- (1) Društvo za osiguranje zajedno sa jednim ili više društava za osiguranje može suosiguravati rizike iz vrsta osiguranja za koje je dobilo odobrenje za obavljanje poslova osiguranja.
- (2) Društvo za osiguranje ne smije u suosiguranje preuzeti rizike u obimu koji prelazi njegove vlastite udjele prema pojedinim vrstama osiguranja u skladu sa tabelama maksimalnog pokrića iz člana 100. stav (2) tačka b) ovog zakona.

Član 102. (Obrada podataka i pružanje informacija)

- (1) Agencija za nadzor nadležna je za prikupljanje i obradu podataka o činjenicama i okolnostima koje su bitne za obavljanje poslova iz nadležnosti Agencije za nadzor određenih ovim zakonom.
- (2) Lica koja rade ili koja su bilo kada radila za Agenciju za nadzor kao i revizori i stručnjaci koji djeluju u ime Agencije za nadzor bit će vezani profesionalnom tajnom. Nijedan povjerljivi podatak koji dobiju tokom izvršavanja svojih dužnosti ne može biti prenesen bilo kojem licu ili organu, osim u sumiranom ili grupnom obliku takvom da identitet pojedinačnog društva ne može biti otkriven, ne prejudicirajući slučajeve obuhvaćene krivičnim zakonom.
- (3) Podacima iz stava (1) ovog člana značajnim za obavljanje poslova i nadležnosti Agencije za nadzor određenih ovim zakonom smatraju se posebno podaci o:
 - a) odobrenjima za obavljanje poslova osiguranja i o drugim odobrenjima koje izdaje Agencija za nadzor na osnovu ovog zakona,
 - b) članovima uprave, nadzornih odbora i ovlaštenim aktuarima društava za osiguranje, njihovoj organizaciji i djelovanju interne revizije,
 - c) podružnicama društava za osiguranje država članica na području Federacije,
 - d) podružnicama stranih društava za osiguranje u Federaciji,

- e) poštivanju odredbi o upravljanju rizicima iz Glave III. ovog zakona te na osnovu njih donesenih propisa,
- f) izvještajima iz člana 76. ovog zakona,
- g) imaocima kvalifikovanih udjela iz člana 28. ovog zakona,
- h) revidiranim finansijskim izvještajima iz člana 120. ovog zakona,
- i) izvršenim mjerama nadzora iz čl. 153. i 79. ovog zakona,
- j) informacijama koje Agencija za nadzor prikupi u okviru razmjene informacija od nadležnih nadzornih tijela.

(4) Kada se za društvo objavi da je pod stečajem ili da je u toku obavezna likvidacija povjerljivi podaci koji se ne tiču trećih strana uključenih u pokušaje da se spasi to društvo mogu biti otkriveni u građanskom ili krivičnom postupku.

(5) Stav (2) ovog člana neće sprečavati Agenciju za nadzor da razmjenjuje podatke sa Agencijom za osiguranje u BiH i Agencijom za osiguranje RS. Agencija za osiguranje u BiH i Agencija za osiguranje RS sa kojima su podaci razmijenjeni sve podatke dobijati će pod uvjetima profesionalne tajne u skladu sa odredbama stava (2) ovog člana.

(6) Agencija za nadzor saraduje sa Agencijom za osiguranje u BiH, koja zaključuje sporazume o saradnji koji predviđaju razmjenu podataka sa nadležnim organima u drugim zemljama, ako otkriveni podaci podliježu garancijama profesionalne tajnosti najmanje jednakim onima koje su predviđene u ovom članu.

(7) Agencija za nadzor može koristiti povjerljive podatke koji su podneseni tokom izvršavanja svojih dužnosti samo:

a) radi provjere jesu li ispunjeni uvjeti koji uređuju otpočinjanje poslova osiguranja i da bi se olakšao nadzor provođenja tih poslova, naročito u pogledu nadzora tehničkih rezervi, margina solventnosti, upravnih i računovodstvenih postupaka i mehanizama interne kontrole,

b) da izrekne kazne,

c) u upravnom sporu protiv rješenja Agencije za nadzor,

d) pri tužbama u građansko-pravnim postupcima protiv rješenja Agencije za nadzor koja su donesena prema ovom zakonu.

(8) St. (2) i (7) ovog člana neće sprečavati razmjenu podataka između Agencije za nadzor i:

a) nadležnih nadzornih tijela država članica ako su im oni potrebni radi vršenja nadzora nad poslovanjem društava za osiguranje, odnosno u sudskom i drugom postupku u kojem je jedna od stranaka nadležno nadzorno tijelo, ako za ta tijela vrijedi obaveza čuvanja povjerljivih podataka u obimu određenom odredbama stava (2) ovog člana,

b) nadzornih tijela stranih država prema sklopljenim sporazumima ako su im oni potrebni radi vršenja nadzora nad poslovanjem društava za osiguranje, ako za ta tijela vrijedi obaveza čuvanja povjerljivih podataka u obimu određenom odredbama stava (2) ovog člana,

c) organa uključenih u likvidaciju i stečaj društava za osiguranje kao i u slične postupke,

d) centralnih banaka evropskog sistema centralnih banaka, uključujući Centralnu banku Bosne i Hercegovine i drugih tijela sa sličnim zadacima i odgovornostima kao centralne monetarne vlasti kada su informacije bitne za provođenje njihovih odgovarajućih zakonom propisanih zadataka, uključujući provođenje monetarne politike i odnosnih odredbi vezanih uz likvidnost, nadzor nad plaćanjem, sisteme kliringa i poravnanja i

očuvanje stabilnosti finansijskog sistema ili, kada je to odgovarajuće, drugim tijelima odgovornim za nadzor platnih sistema,

e) Federalnog ministarstva finansija za potrebe pripreme propisa, vođenje statistike ili vođenje strategije na području finansijskog i poreznog sistema,

f) nadležnog nadzornog tijela i drugih tijela ovlaštenih za vršenje nadzora nad drugim subjektima nadzora radi pojednostavljenja vršenja nadzora,

g) organa vlasti nadležnih za nadzor nad kreditnim ustanovama i ostalim finansijskim organizacijama organa vlasti nadležnih za nadzor nad finansijskim tržištem i inspekcijskim organima Federacije za potrebe istrage,

h) lica nadležnih za izvršavanje zakonom predviđenih revizija računa društava i drugih finansijskih organizacija pri izvršavanju njihovih nadzornih funkcija, ili otkrivanje podataka organima koji upravljaju postupkom obavezne likvidacije ili garantnim fondovima neophodnim za izvršavanje njihovih dužnosti. Podaci koje ti organi vlasti ili ta lica prime podlijegeat će uvjetima profesionalne tajne određene u stavu (2) ovog člana.

(9) Podaci dobijeni u skladu sa st. (3) i (8) ovog člana kao i podaci dobijeni posredstvom provjere na licu mjesta, izvršene u ime Agencije za osiguranje RS, ili provjere koju provodi nadzorni organ vlasti zemlje sjedišta društva koje ima podružnicu u Federaciji, neće biti otkriveni u slučajevima koji se spominju u ovom članu osim uz izričitu saglasnost organa nadzorne vlasti koji je otkrio podatak ili organa nadzorne vlasti koji je izvršio provjeru na licu mjesta.

Odjeljak J. Sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti

Član 103.

(Opće odredbe)

(1) Pri obavljanju svoje djelatnosti društva za osiguranje se moraju ponašati u skladu sa propisom koji uređuje sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti i podzakonskim aktima koji uređuju područje otkrivanja i sprečavanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, te osigurati da se cjelokupno poslovanje obavlja u skladu sa tim propisom i na osnovu njega donesenim podzakonskim aktima, kao i podzakonskim propisima Agencije za nadzor u vezi sa sprečavanjem pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti.

(2) Društvo za osiguranje je dužno usvojiti efikasne interne programe kojima će odrediti postupke provjere klijenta, procjene rizika, prepoznavanja klijenata i transakcija kod kojih postoje razlozi za sumnju na pranje novca ili finansiranje terorističkih aktivnosti.

(3) U slučaju kada identitet klijenta nije moguće utvrditi ili provjeriti, te kada nije u mogućnosti poduzeti mjere praćenja klijenta, obveznik neće uspostaviti poslovni odnos ni obaviti transakciju, odnosno mora prekinuti sve postojeće poslovne odnose sa tim klijentom.

(4) U slučaju iz stava (3) ovog člana društvo za osiguranje obavijestit će Finansijsko-obavještajni odjel Državne agencije za istrage i zaštitu (u daljnjem tekstu: FOO) o odbijanju ili prekidu poslovnog odnosa i odbijanju izvršavanja transakcije i dostaviti FOO-u sve do tada prikupljene podatke o klijentu ili transakciji.

GLAVA IV. POSLOVNA TAJNA, POSLOVNE KNJIGE I IZVJEŠTAJI

Odjeljak A. Profesionalna tajna

Član 104.

(Povjerljivi podaci)

Društvo za osiguranje dužno je kao povjerljive čuvati sve podatke, informacije, činjenice i okolnosti za koje je saznalo u poslovanju sa pojedinim društvom za osiguranje, osiguranikom ili sa drugim imaocem prava iz osiguranja.

Član 105.

(Obaveza čuvanja povjerljivih podataka)

- (1) Članovi organa društva za osiguranje, dioničari društva za osiguranje, lica koja obavljaju reviziju, radnici društva za osiguranje, odnosno druga lica kojima su vezano uz njihov rad u društvu za osiguranje ili uz pružanje usluga za društvo za osiguranje na bilo koji način dostupni podaci iz člana 106. ovog zakona ne smiju te podatke saopštavati trećim licima, koristiti ih protiv interesa društva za osiguranje i njegovih klijenata ili omogućiti da ih koriste treća lica.
- (2) Obaveza čuvanja ličnih podataka prestaje u sljedećim slučajevima:
 - a) ako stranka izričito pisanim putem pristane da se saopšte pojedini povjerljivi podaci,
 - b) ako su podaci potrebni radi utvrđivanja činjenica u krivičnim postupcima i predočenje tih podataka pisanim putem zahtijeva, odnosno naloži nadležni sud,
 - c) u slučajevima određenim Zakonom o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti i na osnovu njega donesenih podzakonskih akata,
 - d) ako su ti podaci potrebni radi odlučivanja o pravnim odnosima između društva za osiguranje i osiguravača, odnosno osiguranika, odnosno drugih imaoca prava iz osiguranja u sudskom sporu,
 - e) ako su ti podaci potrebni u ostavinskom postupku i predočenje tih podataka pisanim putem zahtijeva, odnosno naloži nadležni sud,
 - f) ako su ti podaci potrebni radi izvršenja nad imovinom osiguranika, odnosno drugog imaoca prava iz osiguranja i predočenje tih podataka pisanim putem zahtijeva, odnosno naloži nadležni sud,
 - g) ako su ti podaci potrebni Agenciji za nadzor, odnosno drugom nadzornom tijelu u svrhu nadzora koji provodi u okviru svojih nadležnosti,
 - h) ako su ti podaci potrebni poreznom tijelu u postupku koji ono provodi u okviru svojih nadležnosti,
 - i) u slučajevima određenim propisom koji uređuje obavezno osiguranje u prometu.
- (3) Obaveza čuvanja povjerljivih podataka postoji za lica iz stava (1) ovog člana i nakon prestanka rada u društvu za osiguranje, odnosno nakon prestanka svojstva dioničara ili članstva u tijelima društva za osiguranje.
- (4) Agencija za nadzor, odnosno druga tijela i sudovi smiju podatke koje su prikupili na osnovu stava (2) ovog člana upotrijebiti isključivo u svrhu zbog koje su prikupljeni.

Član 106.

(Prikupljanje, vođenje i upotreba ličnih podataka)

(1) Agencija za nadzor obrađuje, čuva i upotrebljava lične podatke potrebne za sklapanje ugovora o osiguranju i rješavanje šteta koje proizlaze iz osiguranja u skladu sa ovim zakonom, a u skladu sa Zakonom o zaštiti ličnih podataka i ostalim propisima o zaštiti podataka i vodi sljedeće registre:

- a) registar polisa,
- b) registar šteta.

(2) Agencija za nadzor posebnim propisom propisat će način, rokove dostavljanja podataka i izvještaja koja su društva za osiguranje dužna dostavljati, kao i evidencije šteta od Agencije za nadzor.

Odjeljak B. Poslovne knjige i poslovni izvještaji

Član 107.

(Opće odredbe)

(1) Društvo za osiguranje dužno je voditi poslovne knjige, sastavljati knjigovodstvene isprave, vrednovati imovinu i obaveze, te sastavljati finansijske izvještaje u skladu sa Zakonom o privrednim društvima, Zakonom o računovodstvu i reviziji i drugim propisima poštujući pritom računovodstvene i finansijske standarde i principe te opće računovodstvene pretpostavke, ako to ovim zakonom nije drukčije propisano.

(2) Društvo za osiguranje dužno je organizirati poslovanje i redovno voditi poslovne knjige, poslovnu dokumentaciju i druge administrativne poslove, odnosno poslovne evidencije na način da je moguće u svakom trenutku provjeriti posluje li u skladu sa pravilima o upravljanju rizikom, važećim propisima i standardima struke.

(3) Društvo za osiguranje vodi računovodstvene evidencije u poslovnim knjigama primjenom Kontnog okvira za društva za osiguranje i reosiguranje i internog akta društva za osiguranje i reosiguranje.

(4) Društvo za osiguranje sastavlja i podnosi finansijske izvještaje u skladu sa propisom o sadržaju i formi finansijskih izvještaja društava za osiguranje. Agencija za nadzor propisuje postupak vrednovanja bilansnih i vanbilansnih pozicija.

Član 108.

(Godišnji izvještaj)

- (1) Društvo za osiguranje sastavlja računovodstvene isprave i godišnje izvještaje.
- (2) Godišnji izvještaji iz stava (1) ovog člana moraju sadržavati i:
 - a) popis lica koja imaju više od 3% udjela u dioničkom kapitalu društva za osiguranje i visinu njihovog udjela,
 - b) popis članova uprave društva za osiguranje koji imaju udio u kapitalu društva za osiguranje i visinu njihovih udjela.
- (3) Društvo za osiguranje i reosiguranje dužno je Agenciji za nadzor dostaviti nerevidirani godišnji izvještaj najkasnije u roku tri mjeseca od isteka kalendarske godine za koju se izvještaj sastavlja.
- (4) Društvo za osiguranje i reosiguranje dužno je Agenciji za nadzor dostaviti revidirani godišnji izvještaj najkasnije u roku pet mjeseci nakon isteka kalendarske godine za koju se izvještaj sastavlja.

- (5) Društvo za osiguranje koje ima nadređeni odnos u grupi osiguravača dužno je sastavljati konsolidovane finansijske izvještaje.

Član 109.

(Mišljenje imenovanog ovlaštenog aktuara uz godišnji izvještaj)

Društvo za osiguranje dužno je u roku 14 dana od dana podnošenja godišnjeg izvještaja priložiti Agenciji za nadzor i izvještaj imenovanog ovlaštenog aktuara iz člana 118. stav (4) ovog zakona sa mišljenjem imenovanog ovlaštenog aktuara o finansijskim izvještajima i godišnjem izvještaju o poslovanju društva za osiguranje, odnosno društva za reosiguranje.

GLAVA V. INTERNA REVIZIJA

Član 110.

(Interna revizija)

Društvo za osiguranje mora ustanoviti internu reviziju koja je nezavisna i objektivna aktivnost davanja stručnog mišljenja, oblikovana na način da pridodaje vrijednost i unapređuje poslovanje društva za osiguranje.

Član 111.

(Zadaci interne revizije)

- (1) Interna revizija analizira i procjenjuje aktivnosti društava za osiguranje te daje stručno mišljenje, preporuke i savjete o kontrolama oblikovanja da bi omogućile:
 - a) obavljanje poslova osiguranja pravilno i u skladu sa ovim zakonom i propisima donesenim na osnovu ovog zakona te u skladu sa unutrašnjim pravilima kojima se uređuje poslovanje društva za osiguranje,
 - b) vođenje poslovnih knjiga, evidentiranje poslovnih događaja na osnovu vjerodostojnih knjigovodstvenih isprava, vrednovanje knjigovodstvenih stavaka i sastavljanje finansijskih i ostalih izvještaja u skladu sa ovim zakonom i propisima donesenim na osnovu ovog zakona te u skladu sa unutrašnjim pravilima kojim se uređuje poslovanje društva za osiguranje,
 - c) sistematično upravljanje rizicima koji proizlaze iz poslovnih aktivnosti društva za osiguranje u skladu sa principima stabilnog poslovanja, uključujući upravljanje resursima informacione tehnologije i drugih pridruženih tehnologija.
- (2) Interna revizija se obavlja u skladu sa međunarodno priznatim revizorskim standardima za internu reviziju, kodeksom strukovne etike internih revizora te pravilima djelovanja interne revizije koje, u saglasnosti sa nadzornim odborom, usvaja uprava društva za osiguranje.
- (3) Interna revizija mora regulirati međusobne odnose sa vanjskim revizorskim društvima koja revidiraju finansijske izvještaje ili obavljaju posebnu reviziju na zahtjev Agencije za nadzor.

Član 112.
(Lica koja obavljaju internu reviziju)

- (1) Za obavljanje poslova interne revizije društvo za osiguranje mora zaposliti na puno radno vrijeme najmanje jedno lice sa zvanjem ovlaštenog revizora ili ovlaštenog internog revizora stečenim u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji, odnosno stečenim u skladu sa pravilima i programom Udruženja internih revizora u Bosni i Hercegovini priznatog kao Institut internih revizora u Bosni i Hercegovini.
- (2) Ako se obavljanje interne revizije povjerava većem broju revizora jedno od tih lica koje ispunjava uvjet iz stava (1) ovog člana mora biti zaduženo za upravljanje radom interne revizije kao cjeline.
- (3) Prije sklapanja ugovora o radu sa licem iz st. (1) i (2) ovog člana društvo za osiguranje je dužno obavijestiti Agenciju za nadzor o imenovanju.
- (4) Lice koje obavlja poslove interne revizije ne smije obavljati druge poslove i zadatke u društvu za osiguranje ili povezanom licu.

Član 113.
(Planovi interne revizije)

- (1) Poslovi interne revizije obavljaju se u skladu sa:
 - a) strateškim planom,
 - b) godišnjim planom i
 - c) planom pojedinačne revizije.
- (2) Strateški plan interne revizije donosi se za trogodišnji (petogodišnji) period, zasniva se na procjeni rizika i usklađuje se svake godine.
- (3) Godišnji plan interne revizije izrađuje se na osnovu strateškog plana do 31.12. tekuće godine za narednu godinu a mora obuhvatati:
 - a) područja poslovanja koja su prioritarna, s obzirom na procjenu rizika,
 - b) popis planiranih revizija,
 - c) raspored internih revizora.
- (4) Strateški, godišnji i plan pojedinačne interne revizije predlaže lice zaduženo za upravljanje radom interne revizije, a usvaja ga odbor za reviziju.
- (5) Interna revizija može se obaviti i po nalogu člana uprave društva.

Član 114.
(Izveštaj interne revizije)

- (1) Interna revizija sastavlja izvještaj u skladu sa rokovima utvrđenim planovima interne revizije a najmanje jednom polugodišnje. Izvještaj interne revizije minimalno sadrži:
 - a) popis svih obavljenih revizija,
 - b) ocjenu načina obrade dokumentacije, postupka zaključivanja ugovora o osiguranju, izdavanje polisa i rješavanje šteta,
 - c) ocjenu primjerenosti i efikasnosti sistema internih kontrola i preporuke za njihovo unapređenje,
 - d) nezakonitosti i nepravilnosti koje su utvrđene tokom obavljanja revizije, uz objašnjenja i predočavanje posljedica uočenih nepravilnosti,

- e) preporuke i predložene mjere odboru za reviziju,
 - f) konstatacije i ocjene poduzetih aktivnosti u vezi sa primjenom ranije datih preporuka i prijedloga za otklanjanje nepravilnosti.
- (2) Godišnji izvještaj interne revizije pored elemenata iz stava (1) ovog člana obavezno sadrži:
- a) izvještaj o realizaciji godišnjeg plana i programa rada interne revizije,
 - b) pregled značajnih konstatacija o obavljenoj reviziji,
 - c) pregled poduzetih i nepoduzetih mjera za otklanjanje nepravilnosti.
- (3) Interna revizija mora svoje izvještaje o obavljenim poslovima interne revizije dostavljati upravi i odboru za reviziju društva za osiguranje.

Član 115.

(Obavješćavanje uprave i nadzornog odbora društva za osiguranje)

- (1) Ako interna revizija tokom obavljanja revizije aktivnosti i procesa poslovanja društva za osiguranje utvrdi pojave nezakonitog poslovanja i kršenja pravila o upravljanju rizicima zbog čega društvu za osiguranje prijeti nelikvidnost, nesolventnost ili je time ugrožena sigurnost poslovanja ili osiguranika, mora odmah o tome obavijestiti upravu, odbor za reviziju i nadzorni odbor društva za osiguranje.
- (2) Ako interna revizija prilikom obavljanja revizije aktivnosti i procesa poslovanja utvrdi da uprava društva za osiguranje krši pravila o upravljanju rizicima dužna je o tome bez odgađanja obavijestiti i nadzorni odbor.

GLAVA VI. OVLAŠTENI AKTUAR I REVIZIJA

Odjeljak A. Ovlašteni aktuar

Član 116.

(Ovlašteni aktuar)

- (1) Ovlašteni aktuar je lice koje ima ovlaštenje Agencije za nadzor za obavljanje poslova ovlaštenog aktuara.
- (2) Agencija za nadzor izdat će ovlaštenje za obavljanje poslova ovlaštenog aktuara ako lice ispunjava sljedeće uvjete:
 - a) znanje jednog od službenih jezika u BiH,
 - b) uspješno obavlja provjeru stručnih znanja potrebnih za obavljanje poslova ovlaštenog aktuara u skladu sa programom obrazovanja međunarodnih, odnosno evropskih aktuarskih udruženja,
 - c) nije pravomoćno osuđeno na kaznu zatvora za krivično djelo protiv sigurnosti platnog prometa i poslovanja,
 - d) dosad mu nije bilo oduzeto ovlaštenje za obavljanje poslova ovlaštenog aktuara.
- (3) Agencija za nadzor može sa nadležnim nadzornim tijelom države članice sklopiti sporazum o uzajamnom priznavanju ovlaštenja za obavljanje poslova ovlaštenog aktuara.
- (4) Agencija za nadzor propisuje uvjete za sticanje i provjeru stručnih znanja potrebnih za obavljanje poslova ovlaštenog aktuara.

- (5) Agencija za nadzor oduzet će ovlaštenje za obavljanje poslova ovlaštenog aktuaru ako:
 - a) je ovlaštenje dobiveno navođenjem neistinitih podataka,
 - b) ovlaštenu aktuar krši pravila aktuarske struke ugrožavajući time poslovanje društva za osiguranje,
 - c) ne ispunjava uvjete iz stava (2) tačka 3) ovog člana.
- (6) O oduzimanju ovlaštenja za obavljanje poslova ovlaštenog aktuaru Agencija za nadzor dužna je obavijestiti društvo za osiguranje za koje lice, kojem je oduzeto ovlaštenje, obavlja poslove ovlaštenog aktuaru. Svako izdavanje ili povlačenje aktuarskog odobrenja objavit će se u "Službenim novinama Federacije BiH". Nadzor nad ovlaštenim aktuarima vrši Agencija za nadzor. Na nadzor nad ovlaštenim aktuarima na odgovarajući način se primjenjuju odredbe čl. od 138. do 141., čl. 143., 144., 154. i 155. ovog zakona.
- (7) Ovlaštenom aktuaru koji teže krši pravila aktuarske struke Agencija za nadzor može privremeno oduzeti ovlaštenje za obavljanje poslova ovlaštenog aktuaru na vrijeme od godinu dana do tri godine.

Član 117. (Imenovanje ovlaštenog aktuaru)

- (1) Društvo za osiguranje prije početka obavljanja poslova osiguranja mora imenovati ovlaštenog aktuaru i omogućiti mu obavljanje poslova iz člana 120. ovog zakona.
- (2) Imenovani ovlaštenu aktuar ne može biti lice koje u društvu za osiguranje vrši funkciju člana uprave društva ili prokuriste, odnosno ima u vlasništvu više od 3% dionica u društvu, niti ako je bračni drug ili srodnik do drugog stepena srodstva u pravoj i bočnoj liniji sa dioničarem koji je vlasnik više od 3% dionica u dioničkom društvu, članom organa upravljanja, nadzora ili revizije društva.
- (3) Društvo za osiguranje o imenovanju ovlaštenog aktuaru dužno je u roku osam dana obavijestiti Agenciju za nadzor.
- (4) Ako društvo za osiguranje u roku dva mjeseca ne odredi imenovanog ovlaštenog aktuaru, odnosno za obavljanje poslova imenovanog ovlaštenog aktuaru odredi lice koje nije ovlaštenu aktuar, imenovanog ovlaštenog aktuaru odredit će Agencija za nadzor.
- (5) Ovlaštenu aktuar bit će nezavisan i samostalan u obavljanju svojih djelatnosti i za tačnost svojih nalaza, kao i prijedloga mjera odgovara Agenciji za nadzor.

Član 118. (Poslovi imenovanog ovlaštenog aktuaru)

- (1) Aktuarske poslove u smislu ovog zakona obavljaju ovlaštenu aktuari.
- (2) Imenovani ovlaštenu aktuar u društvu za osiguranje, odnosno društvu za reosiguranje, u smislu ovog zakona, obavlja sljedeće poslove:
 - a) daje godišnje mišljenje imenovanog ovlaštenog aktuaru o finansijskim izvještajima i godišnji izvještaj o poslovanju društva za osiguranje, odnosno društva za reosiguranje,

- b) daje mišljenje ovlaštenog aktuaru iz člana 18. stav (1) tačka b) i stav (2); člana 28. stav (4) tačka g); člana 48. stav (1) tačka f); člana 56. stav (2) tač. g) i h); člana 58. stav (1) tačka d); člana 79. stav (2) tačka h) i člana 100. stav (2) tačka d) ovog zakona kao i druge vrste mišljenja koje propisuje Agencija za nadzor,
- c) daje mišljenje ovlaštenog aktuaru o prijedlozima akata poslovne politike društva i prijedlozima izmjena i dopuna tih akata i njihovoj primjeni,
- d) daje mišljenje ovlaštenog aktuaru o ostalim aktuarskim pozicijama i veličinama,
- e) daje mišljenje iz člana 40. stav (5) i obavlja poslove iz člana 76. stav (3) ovog zakona,
- f) obavlja druge aktuarske poslove u društvu za osiguranje, odnosno društvu za reosiguranje,
- g) vrši opću ili posebnu kontrolu društva za osiguranje, odnosno društva za reosiguranje u skladu sa nalogima Agencije za nadzor,
- h) daje mišljenje o stanju sredstava tehničkih rezervi i garantnog fonda, njihovom plasmanu i sigurnosti,
- i) obavlja aktuarske poslove u djelatnosti osiguranja života,
- j) obavlja aktuarske poslove u djelatnosti neživotnog osiguranja,
- k) daje mišljenje kod prijenosa portfelja,
- l) potpisivanjem ovjerava službene dokumente društva koji se odnose na tehničke rezerve uključujući i matematičku rezervu i potvrđuje da su u skladu sa zakonom i podzakonskim aktima,
- m) obavlja i druge nadzorne, savjetodavne i kontrolne poslove po zahtjevima društva za osiguranje, odnosno društva za reosiguranje ili po nalogu izdatom od Agencije za nadzor,
- n) provjerava čuva li društvo za osiguranje odgovarajuće podatke za izračun tehničkih rezervi kao i njihovu vjerodostojnost,
- o) provjerava jesu li metode i temelji obračuna tehničkih rezervi u skladu sa pravilima aktuarske struke i važećim propisima,
- p) provjerava oblikuju li se tehničke rezerve osiguranja tako da omogućuju trajno ispunjavanje svih obaveza društva za osiguranje iz ugovora o osiguranju.
- (3) Imenovani ovlašteni aktuar odgovoran je oblikuju li se cjenovnici premija osiguranja u skladu sa aktuarskom strukom i važećim propisima te jesu li oblikovani tako da omogućuju trajno ispunjavanje svih obaveza društva za osiguranje iz ugovora o osiguranju.
- (4) Uprava, odnosno izvršni direktori moraju imenovanom ovlaštenom aktuaru staviti na raspolaganje sve podatke koji su mu potrebni za obavljanje poslova iz st. (1), (2) i (3) ovog člana.
- (5) Imenovani ovlašteni aktuar mora nadzornom odboru i upravi istovremeno sa mišljenjem, uz godišnje izvještaje iz člana 109. ovog zakona, predložiti izvještaje o saznanjima imenovanog u vezi sa nadzorom koji je u protekloj poslovnoj godini vršio na osnovu st. (1), (2) i (3) ovog člana. Izvještaj mora obuhvatati prvenstveno razloge za pozitivno mišljenje, mišljenje uz ograde, odnosno negativno mišljenje ovlaštenog aktuaru uz godišnji izvještaj.
- (6) Ako imenovani ovlašteni aktuar u obavljanju poslova iz st. (1), (2) i (3) ovog člana utvrdi nepravilnosti, mora o tome, bez odgađanja, izvijestiti upravu i nadzorni odbor društva za osiguranje, odnosno reosiguranje.

- (7) Uprava društva za osiguranje dužna je poduzeti mjere radi usklađivanja poslovanja u skladu sa izvještajem imenovanog ovlaštenog aktuara.
- (8) Ako uprava društva za osiguranje, odnosno reosiguranje ne poduzme mjere u skladu sa izvještajem iz stava (5) ovog člana, imenovani ovlašteni aktuar dužan je o tome, bez odgađanja, obavijestiti Agenciju za nadzor.
- (9) Ako imenovani ovlašteni aktuar prestane obavljati tu funkciju u društvu za osiguranje, odnosno reosiguranje dužan je o tome obavijestiti Agenciju za nadzor u roku osam dana od dana saznanja.

Član 119.
(Razrješenje imenovanog ovlaštenog aktuara)

- (1) Ako nakon imenovanja ovlaštenog aktuara Agencija za nadzor imenovanom licu oduzme ovlaštenje za obavljanje poslova ovlaštenog aktuara, odnosno ako u vezi sa imenovanim licem nastupe okolnosti iz člana 117. stav (2) ovog zakona, društvo za osiguranje dužno je odrediti drugog imenovanog ovlaštenog aktuara.
- (2) Ako društvo za osiguranje u slučaju iz stava (1) ovog člana ne odredi drugog ovlaštenog aktuara, Agencija za nadzor odredit će otklanjanje nezakonitosti i nepravilnosti u roku koji ne smije biti kraći od 30 dana.
- (3) Ako društvo za osiguranje u slučaju iz stava (2) ovog člana ne odredi drugog imenovanog ovlaštenog aktuara u roku narednih 30 dana, ovlaštenog aktuara imenovat će Agencija za nadzor.
- (4) Društvo za osiguranje o razrješenju imenovanog ovlaštenog aktuara dužno je u roku osam dana od dana razrješenja obavijestiti Agenciju za nadzor.

Odjeljak B. Revizija
Član 120.
(Revizija finansijskih izvještaja)

- (1) Finansijske i konsolidovane finansijske izvještaje društava za osiguranje, konsolidovane finansijske izvještaje grupe osiguravača i konsolidovane finansijske izvještaje koncerna osiguravača osiguravajućeg holdinga, te mješovitog osiguravajućeg holdinga, odnosno društava za reosiguranje moraju revidirati ovlašteni revizori.
- (2) Reviziju finansijskih izvještaja iz stava (1) ovog člana obavljaju revizorska društva koja imaju licencu izdatu od Federalnog ministarstva finansija.
- (3) Društvo za osiguranje dužno je Agenciji za nadzor dostaviti revidirane finansijske izvještaje i revidirane konsolidovane finansijske izvještaje u roku 15 dana nakon datuma izdavanja izvještaja revizora o obavljenoj reviziji finansijskih izvještaja, a najkasnije u roku četiri mjeseca nakon isteka poslovne godine za koju se izvještaji sastavljaju.
- (4) Isto revizorsko društvo ne može preuzeti niti joj društvo za osiguranje može povjeriti obavljanje revizije finansijskih izvještaja društva za osiguranje ukoliko je dotična revizorska firma u prethodnoj godini više od polovine svojih ukupnih prihoda ostvarila na osnovu obavljene revizije finansijskih izvještaja tog društva za osiguranje.

- (5) Isto revizorsko društvo može u istom društvu za osiguranje uzastopno obaviti, odnosno društvo za osiguranje može istoj revizorskoj firmi uzastopno povjeriti broj revizija finansijskih izvještaja u skladu sa zakonom koji propisuje reviziju finansijskih izvještaja.
- (6) Isto revizorsko društvo ne može istovremeno, odnosno u istoj godini obavljati reviziju finansijskih izvještaja društva za osiguranje i pružati konsultantske usluge istom društvu za osiguranje.
- (7) Ukoliko isto revizorsko društvo obavi reviziju finansijskih izvještaja društva za osiguranje suprotno bilo kojoj odredbi iz st. (4), (5) i (6) ovog člana, Agencija za nadzor neće prihvatiti izvještaje o reviziji finansijskih izvještaja društva za osiguranje za tu godinu koju je obavilo dotično revizorsko društvo.
- (8) Revizija finansijskih izvještaja društva mora da slijedi općeprihvaćena pravila revizije, aktuarske principe, te treba izvršiti reviziju ulaganja i formiranje tehničkih rezervi, kao i procijeniti odnos između ulaganja i imovine.
- (9) Društvo za osiguranje dužno je prije donošenja odluke na skupštini o izboru revizorskog društva pribaviti prethodnu saglasnost Agencije za nadzor.

Član 121. **(Obaveze revizorskog društva)**

- (1) Revizorsko društvo obavezno je davati mišljenja o tome jesu li finansijski izvještaji društva za osiguranje (nekonsolidovani i konsolidovani) sastavljeni u skladu sa propisima i standardima struke.
- (2) Tokom obavljanja revizije revizorska društva obavezna su odmah obavijestiti Agenciju za nadzor o svakoj uočenoj činjenici koja predstavlja:
 - a) teže kršenje zakona, propisa ili odredbi na osnovu kojih je izdato odobrenje za rad društvu za osiguranje,
 - b) težu prevaru ili pronevjeru,
 - c) materijalno značajnu promjenu finansijskog rezultata iskazanog u nerevidiranim finansijskim izvještajima,
 - d) teže kršenje internih akata društva za osiguranje,
 - e) kao i ostale činjenice i okolnosti koje mogu ugroziti daljnje poslovanje društva za osiguranje.
- (3) Revizorska društva su, također, dužna obavijestiti Agenciju za nadzor o svakoj činjenici iz stava (2) ovog člana za koju saznaju tokom obavljanja revizije u društvu koje ima usku povezanost u smislu člana 2. tačka s) ovog zakona.
- (4) Otkrivanje bilo koje činjenice u smislu st. (2) i (3) ovog člana koje uvidi revizorsko društvo ne smatra se kršenjem propisa i odredaba ugovora između revizorskog društva i društva za osiguranje koje se odnose na ograničenja davanja podataka pa zbog toga neće snositi odgovornost koja bi u drugim slučajevima iz toga proizlazila.

Član 122. **(Obaveza davanja informacija društva za osiguranje)**

- (1) Uprava društva za osiguranje dužna je revizoru dati na raspolaganje svu potrebnu dokumentaciju te mu omogućiti uvid u poslovne knjige, spise i kompjuterske ispile.

Društvo za osiguranje dužno je revizorima omogućiti pristup poslovnim i radnim prostorijama.

- (2) Radi provođenja revizije uprava društva za osiguranje dužna je staviti revizorskom društvu na raspolaganje odgovarajuće prostorije i pomagala. Ako je unos ili pohranjivanje podataka obavljeno primjenom kompjuterske obrade podataka, društvo za osiguranje dužno je na vlastiti trošak i unutar primjerenog roka staviti revizoru na raspolaganje pomagala potrebna za očitavanje dokumentacije te, ako je to nužno, osigurati čitke trajne ispise u potrebnom broju kopija.

Član 123. **(Sadržaj revizorskog pregleda)**

- (1) U postupku revizije ovlašteni revizori, prije svega, ispituju i daju mišljenje, odnosno ocjenu o:
 - a) bilansu stanja,
 - b) bilansu uspjeha,
 - c) promjenama u kapitalu,
 - d) gotovinskom toku,
 - e) stanju i promjenama tehničkih rezervi osiguranja,
 - f) stanju i strukturi ulaganja imovine za pokriće tehničke rezerve,
 - g) stanju i strukturi ulaganja imovine za pokriće matematičke rezerve,
 - h) poštovanju pravila o ograničavanju rizika,
 - i) djelovanju interne revizije,
 - j) načinu vođenja poslovnih knjiga,
 - k) kvalitetu informatičkog sistema u društvu za osiguranje u skladu sa minimalnim standardima upravljanja informacionim sistemima u društvima za osiguranje, koje propisuje Agencija za nadzor,
 - l) ispravnosti i potpunosti obavještenja i izvještaja Agenciji za nadzor,
 - m) vrednovanju bilansnih i vanbilansnih stavki i računovodstvenim politikama.
- (2) Agencija za nadzor propisat će detaljniji oblik i najmanji obim te sadržaj revizorskog pregleda i revizorskog izvještaja, s obzirom na specifičnost poslova sa područja osiguranja.
- (3) Agencija za nadzor može od revizora zatražiti dodatna obrazloženja u vezi sa obavljenom revizijom i revizorskim izvještajem.
- (4) Ako revizorski pregled, odnosno revizorski izvještaj nije obavljen, odnosno sastavljen u skladu sa st. (1) i (2) ovog člana, podzakonskim aktima donesenim na osnovu ovog zakona, zakonom kojim se uređuje revizija i pravilima revizorske struke ili ako Agencija za nadzor izvršenim nadzorom poslovanja društva za osiguranje ili na drugi način utvrdi da pregled, odnosno izvještaj nije zasnovan na istinitim i objektivnim činjenicama, zahtijevat će od društva za osiguranje da pregled, odnosno izvještaj daju ovlašteni revizori drugog društva za reviziju, a na trošak društva za osiguranje.

Član 124. **(Objavljivanje sažetka revidiranih finansijskih izvještaja)**

- (1) Društvo za osiguranje dužno je u roku osam dana nakon prihvatanja revidiranog finansijskog izvještaja a najkasnije u roku šest mjeseci nakon završetka kalendarske godine u dnevnim novinama u Federaciji i na internet stranici društva za osiguranje, objaviti sažetak revidiranih finansijskih izvještaja, uz mišljenje revizora i ovlaštenog aktuara i o tome pisano obavijestiti Agenciju za nadzor.
- (2) Agencija za nadzor propisuje detaljniji sadržaj sažetka iz stava (1) ovog člana.

GLAVA VII. AGENCIJA ZA NADZOR

Član 125.

(Status i sjedište Agencije za nadzor)

- (1) Agencija za nadzor je samostalna i nezavisna neprofitna institucija Federacije koja za svoj rad odgovara Vladi Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vlada Federacije).
- (2) Agencija za nadzor ima svojstvo pravnog lica.
- (3) Sjedište Agencije za nadzor je u Sarajevu.
- (4) Agencija za nadzor ima pečat.

Član 126.

(Ciljevi, obaveze i odgovornost Agencije za nadzor)

- (1) Agencija za nadzor ima regulatornu i nadzornu funkciju radi zaštite osiguranika i osiguravača na dobrobit industrije osiguranja.
- (2) U izvršavanju svojih funkcija Agencija za nadzor djeluje na način koji je najpogodniji za ispunjavanje regulatornih ciljeva Agencije za nadzor.
- (3) Regulatorni ciljevi su naročito:
 - a) nadzor nad primjenom zakona i podzakonskih akata iz oblasti osiguranja i drugih propisa,
 - b) regulacija rada društava za osiguranje, Zaštitnog fonda FBiH i posrednika u osiguranju,
 - c) stvaranje povjerenja na tržištu u poslove osiguranja,
 - d) sprečavanje finansijskog kriminala bilo zabranom obavljanja poslova osiguranja koji su u suprotnosti sa ovim zakonom, ili poslova u onom dijelu u kojem bi društva u Federaciji mogla biti iskorištena u svrhe koje su povezane sa finansijskim kriminalom,
 - e) edukacija o koristima i rizicima koji su povezani sa različitim vrstama neživotnog i životnog osiguranja i ostalim ulaganjima u Federaciji, kao i pružanje odgovarajućih informacija i savjeta,
 - f) savjetovanje i zaštita potrošača u skladu sa prirodom uključenih rizika i stepenom iskustva i stručnošću potrošača.

Član 127.

(Upravljanje Agencijom za nadzor)

- (1) Organizacija, upravljanje i rukovođenje Agencijom za nadzor uređuje se ovim zakonom, statutom i drugim općim aktima.
- (2) Upravna tijela Agencije za nadzor su stručni savjet i direktor.

(3) Stručni savjet čine predsjednik i četiri člana koje imenuje i razrješava Vlada Federacije na prijedlog federalnog ministra finansija (u daljnjem tekstu: ministar finansija) od kojih najmanje dva člana moraju biti predstavnici Federalnog ministarstva finansija.

(4) Članovi stručnog savjeta imenuju se na četiri godine.

(5) Predsjednik i članovi stručnog savjeta moraju biti državljani BiH sa univerzitetskim obrazovanjem, dobrim ugledom i stručnim iskustvom u finansijskom sektoru, koji nisu osuđivani za krivična djela koja se odnose na finansijski kriminal ili kršenje javnih ili profesionalnih dužnosti. Za vrijeme njihovog mandata nijedan član se ne može baviti pružanjem usluga, niti obavljati poslove na osnovu bilo kakvog drugog pravnog posla za društvo koje radi u Federaciji, ne može biti aktivni član nijedne političke stranke. Sva lica koja pripadaju rukovodećim tijelima političkih stranaka ili poduzimaju javne aktivnosti u ime političkih stranaka smatrat će se aktivnim članovima političkih stranaka u smislu ovog člana. Predsjednik i članovi stručnog savjeta ne mogu imati u vlasništvu niti mogu imati direktno ili putem trećeg lica 5% ili više dionica u bilo kojem društvu za osiguranje, niti raditi za društvo za osiguranje ili imati položaj u upravi, odboru za reviziju ili nadzornom odboru bilo kojeg društva koje podliježe nadzoru Agencije za nadzor.

(6) Rješenje o imenovanju stručnog savjeta objavljuje se u "Službenim novinama Federacije BiH".

(7) Predsjednik i članovi stručnog savjeta mogu biti razriješeni i prije isteka mandata samo iz sljedećih razloga:

- a) na lični zahtjev,
- b) ukoliko su bili ili budu osuđeni na zatvorsku kaznu za finansijski kriminal ili povredu javne ili profesionalne dužnosti,
- c) ukoliko su trajno nesposobni za obavljanje ovih dužnosti i ukoliko su neopravdano odsutni sa tri ili više sastanaka stručnog savjeta godišnje,
- d) ukoliko ne poštuju tajnost podataka,
- e) ukoliko obavljaju aktivnosti zabranjene stavom (5) ovog člana.

Član 128.

(Opća ovlaštenja Agencije za nadzor)

(1) Agencija za nadzor izdaje odobrenje za rad društvu za obavljanje poslova jedne ili više vrsta osiguranja. Agencija za nadzor može privremeno ili trajno povući - oduzeti izdato odobrenje za sve ili neke vrste osiguranja kojima se bavi to društvo.

(2) Kako bi se osigurao valjan rad društva u skladu sa regulatornim ciljevima, Agencija za nadzor ima sljedeća ovlaštenja vršiti nadzor i to:

- a) provjeravati poslovne knjige i dokumente društva sa ili bez obavještanja društva,
- b) angažirati ovlaštena stručna lica da izvrše pregled knjiga i dokumenata društva,
- c) zahtijevati od društva da u okviru određenog vremenskog roka, koji neće biti kraći od 10 niti duži od 90 dana, ispravi bilo koji akt ili postupanje koji su u suprotnosti sa odredbama ovog zakona,
- d) naložiti društvu obustavu provođenja bilo kojih radnji ili postupaka koji su u suprotnosti sa odredbama ovog zakona,
- e) u korist osiguranika izdati nalog u pogledu ulaganja, održavanja i raspolaganja sredstvima osiguranja,

f) obraćati se sudu radi poduzimanja daljnjih radnji i mjera u vezi sa nekim društvom u slučajevima kada Agencija za nadzor nema ovlaštenja provoditi svoje funkcije u skladu sa ovim zakonom,

g) donositi provedbene propise, druge opće akte (pravilnike, uputstva, naredbe i odluke) i pojedinačne akte (rješenja i zaključke),

h) organizirati ili odobravati obuke,

i) na bilo koji drugi način dati smjernice potrebne za primjenu ovog zakona i za ostala pitanja od značaja za tržište osiguranja,

j) naložiti mjere koje se odnose na vođenje poslova osiguranja društva ukoliko smatra da su one neophodne kako bi se osiguralo da društvo vodi poslove u skladu sa regulatornim ciljevima.

(3) Agencija za nadzor provodi postupke iz svoje nadležnosti u skladu sa propisom kojim je uređeno provođenje upravnih postupaka. Akti koje izdaje Agencija za nadzor su konačni i na njih se ne može uložiti žalba, ali se može pokrenuti upravni spor tužbom kod nadležnog suda.

(4) Pored ovlaštenja posebno predviđenih ovim zakonom, Agencija za nadzor ima ovlaštenja zahtijevati od društva poduzimanje svih mjera koje Agencija za nadzor smatra odgovarajućim za ispunjenje regulatornih ciljeva.

Član 129. (Rad Agencije za nadzor)

(1) Rad Agencije za nadzor i njenih upravnih tijela bit će reguliran statutom koji donosi Stručni savjet, uz saglasnost Vlade Federacije a koji se objavljuje u "Službenim novinama Federacije BiH".

(2) Direktora Agencije za nadzor imenuje i razrješava Vlada Federacije na prijedlog ministra finansija.

(3) Direktor se imenuje na četiri godine.

(4) Direktor vodi poslovanje Agencije za nadzor i organizira njene aktivnosti. Direktor zastupa i predstavlja Agenciju za nadzor, odgovoran je za zakonit rad i poslovanje Agencije za nadzor, te obavlja i druge poslove koji su mu ovim zakonom, statutom ili drugim aktom stavljeni u nadležnost.

(5) Agencija za nadzor, direktor i drugi zaposleni ne odgovaraju za štetu koja nastane u obavljanju poslova Agencije za nadzor, osim ako se dokaže da je ta šteta prouzrokovana namjerno ili krajnjom nepažnjom.

(6) Za štetu iz stava (5) ovog člana direktor i zaposleni iz tog stava ne mogu odgovarati ni nakon prestanka radnog odnosa u Agenciji za nadzor, odnosno prestanka obavljanja funkcije.

(7) Agencija za nadzor nadoknadiće troškove zastupanja u sudskim i upravnim postupcima koji se protiv direktora i zaposlenih iz stava (5) ovog člana pokrenu u vezi sa poslovima iz tog stava.

(8) Za vršenje nadzora subjekti nadzora iz člana 139. ovog zakona plaćaju Agenciji za nadzor naknadu za nadzor.

(9) Agencija za nadzor podzakonskim propisom propisat će visinu, način izračuna i način plaćanja naknade za nadzor iz stava (1) ovog člana.

Član 130. (Ovlaštenja stručnog savjeta)

Stručni savjet ima ovlaštenje:

- a) donositi statut Agencije za nadzor, uz saglasnost Vlade Federacije,
- b) donositi podzakonske akte i provedbene propise u skladu sa ovlaštenjima Agencije za nadzor utvrđenim ovim zakonom i objaviti ih u "Službenim novinama Federacije BiH",
- c) odobravati godišnji plan i program Agencije za nadzor i izvještaje koje Agencija za nadzor podnosi Vladi Federacije,
- d) odobravati plan prihoda i rashoda Agencije za nadzor i donositi odluku o doprinosima društava i drugim naknadama posrednika u korist Agencije za nadzor,
- e) odlučivati o svim drugim pitanjima reguliranim statutom Agencije za nadzor.

Član 131. (Nadzor ulaganja)

(1) Agencija za nadzor ima ovlaštenje naložiti društvima u vezi sa ulaganjima sredstava osiguranja koja se odnose na djelatnosti dugoročnog životnog osiguranja:

- a) da tokom određenog perioda ne ulažu sredstva osiguranja određene vrste na način reguliran u čl. od 86. do 97. ovog zakona, ukoliko je neophodno da se interesi ugovarača osiguranja odmah zaštite od neposredne štete,
- b) da likvidira u određenom vremenskom roku cjelokupne ili određene stavke određene vrste ulaganja sredstava koje su regulirane čl. od 86. do 97. ovog zakona ili opisom koji daje društvo, ako je neophodno da se interesi osiguranika smjesta zaštite od neposrednog nastupanja štete.

(2) Agencija za nadzor, također, ima ovlaštenje spriječiti raspolaganje, opterećivanje ili određene načine korištenja imovine društva. Takav nalog može trajati najviše šest mjeseci, ali se može obnoviti onoliko puta koliko god se bude smatralo potrebnim.

(3) Imovina koja podliježe nalogima iz ovog člana ne može biti stavljena pod hipoteku ili podlijezati bilo kom drugom obliku opterećenja ili ograničenja. Svaka hipoteka ili opterećenje na toj imovini u slučaju nesolventnosti bit će nevažeća u odnosu na prava likvidatora ili povjerilaca iz osnova ugovora o osiguranju u slučaju nesolventnosti. Prije provođenja ove odredbe Agencija za nadzor objavit će odluku u kojoj će biti određen način na koji će sredstva koja su kod povjerioca biti registrirana kod nadležnog organa kako bi i treće strane imale saznanje o tome.

Član 132. (Nadzor na nivou grupe)

Agencija za nadzor nadzire rad društva za osiguranje kao pravna lica i na nivou cijele grupe, čije postojanje utvrđuje u postupku nadzora društva za osiguranje, uzimajući u obzir učestvovanje (direktno ili indirektno), međusobnu povezanost, izloženost riziku, koncentraciju rizika, prijenos rizika i/ili transakcije i izloženost unutar grupe.

Član 133.

(Saradnja Agencije za nadzor sa Agencijom za osiguranje u BiH i Agencijom za osiguranje RS)

- (1) Agencija za nadzor sa Agencijom za osiguranje RS razmjenjuje sve dokumente i obavještenja koja su korisna u vršenju nadzora nad društvima koja posluju i u Federaciji i RS. Naročito usko sarađuje sa Agencijom za osiguranje RS radi provođenja mjera propisanih čl. od 52. do 56. ovog zakona.
- (2) Kada su društvo za osiguranje, banka ili investicijsko društvo, direktno ili indirektno povezani ili imaju društvo sa zajedničkim učešćem, Agencija za nadzor i nadležno tijelo za nadzor tih društava usko će sarađivati. Ne isključujući njihove pojedinačne nadležnosti ta tijela jedna drugima dat će sva obavještenja koja će im olakšati zadatak, a naročito u okviru ovog zakona.
- (3) Na zahtjev Agencije za osiguranje RS Agencija za nadzor može zabraniti slobodno raspolaganje sredstvima koja se nalaze u Federaciji koja pripadaju društvu čije je sjedište u RS zbog kršenja odredbi koje se odnose na uspostavu i ulaganje tehničkih rezervi i uspostavu margine solventnosti. Zahtjev mora odrediti pojedinosti za koje će se poduzeti mjere zabrane.
- (4) U slučajevima oduzimanja odobrenja za rad društva iz Federacije Agencija za nadzor obavijestit će Agenciju za osiguranje RS. Agencija za nadzor, uz pomoć Agencije za osiguranje RS, poduzet će odgovarajuće mjere kako bi zaštitila interese osiguranika, a naročito će u skladu sa odredbama čl. 51. i 52. ovog zakona ograničiti slobodno raspolaganje sredstvima društva. Kada društvo posluje u RS Agencija za nadzor obavijestit će Agenciju za osiguranje RS o poduzetim mjerama tako da na njen zahtjev i Agencija za osiguranje RS može poduzeti prijeko potrebne mjere.
- (5) U slučaju da Agencija za nadzor oduzme odobrenje za rad u Federaciji društva koje ima sjedište u Federaciji, ali pruža usluge osiguranja u RS putem podružnice, o tome će odmah obavijestiti Agenciju za osiguranje RS kako bi mogla poduzeti odgovarajuće mjere.
- (6) Agencija za nadzor sarađuje sa Agencijom za osiguranje RS u primjeni mjera predviđenih u čl. od 52. do 56. ovog zakona.
- (7) Svaka informacija koja nije predmet nadzora, niti podliježe profesionalnoj tajni, a koju Agencija za nadzor dostavlja Agenciji za osiguranje RS, dostavlja se i Agenciji za osiguranje u BiH.
- (8) Odluke Agencije za nadzor objavljene u "Službenim novinama Federacije BiH" navodit će svaku pojedinost prijeko potrebnu za provođenje odredaba ovog člana u skladu sa protokolom o saradnji sa Agencijom za osiguranje RS.
- (9) Podaci dobiveni u skladu sa ovim zakonom, a naročito svaka razmjena podataka između nadležnih tijela koja je predviđena ovim zakonom, podlijegeat će obavezi profesionalne tajne određenoj u članu 105. stav (1) ovog zakona.

Član 134.

(Ovlaštenje Agencije za nadzor u vezi sa ograničenjem obima djelatnosti)

Agencija za nadzor može na određeni period ograničiti obim djelatnosti osiguranja koju neko društvo može obavljati, ako je to prijeko potrebno radi zaštite finansijske sposobnosti društva.

**Član 135.
(Ugovori o reosiguranju)**

Agencija za nadzor provodi nadzor nad ugovorima reosiguranja koje zaključuju društva. Nadzor će se proširiti i na kontrolu identiteta druge strane reosiguravača, kao i uvjeta i odredbi pod kojima je reosiguranje zaključeno te o omjeru cediranog rizika.

**Član 136.
(Registri)**

- (1) Agencija za nadzor vodi registre u elektronskoj formi koji će biti otvoreni za javni uvid:
 - a) društava za osiguranje i društava za reosiguranje,
 - b) registriranih posrednika u osiguranju,
 - c) ovlaštenih aktuara,
 - d) društava za osiguranje sa sjedištem u RS koja imaju podružnice osnovane u Federaciji,
 - e) društava za osiguranje čije se sjedište nalazi van BiH a koja su osnovala podružnice u Federaciji.
- (2) Izvod iz registra ima karakter javne isprave i svako zainteresirano lice može bez dokazivanja interesa izvršiti uvid podataka upisanih u registar.
- (3) Agencija za nadzor propisat će sadržaj registara i način njihovog vođenja.

**Član 137.
(Godišnji izvještaj o tržištu osiguranja u Federaciji)**

Agencija za nadzor izdat će godišnje izvještaje o tržištu osiguranja u Federaciji. Izvještaji će, između ostalog, sadržavati i statističke podatke o bruto premijskom prihodu, zasebno za svaku vrstu osiguranja, rezultate društava iz Federacije i van Federacije, kao i ostale ekonomske indikatore koji su prijeko potrebni za dobivanje jasnog uvida u tržište.

GLAVA VIII. NADZOR NAD DRUŠTVIMA ZA OSIGURANJE I REOSIGURANJE

Odjeljak A. Opće odredbe

**Član 138.
(Opći principi nadzora)**

- (1) Agencija za nadzor nadzire cjelokupno poslovanje društva za osiguranje, odnosno društva za reosiguranje. Pri tome pazi na dovoljnu zaštitu interesa osiguranika, korisnika osiguranja i podnosioca odštetnog zahtjeva (u daljnjem tekstu: osiguranici) i pridržavanje zakonskih propisa koji vrijede za poslovanje sektora osiguranja (poslove osiguranja i reosiguranja).
- (2) Nadležnosti koje su dodijeljene Agenciji za nadzor ovim i drugim zakonima obavlja samo u javnom interesu.

- (3) Agencija za nadzor provodi nadzor nad provođenjem i primjenom ovog i drugih zakona kojima se uređuje oblast osiguranja, propisa koji se odnose na osiguravajuće odnose i svih ostalih propisa koji se tiču osiguranika.
- (4) U okviru nadzora Agencija za nadzor dužna je pratiti i zahtijevati trajnu ispunjivost obaveza iz osiguranja, a u okviru toga posebno na stvaranje dovoljnih tehničkih rezervi osiguravača i ulaganje u odgovarajuću imovinu.
- (5) Agencija za nadzor osigurava da se zahtjevi određeni predmetom nadzora primjenjuju na način koji je razmjernan prirodi, obimu i složenosti rizika u poslovanju društva za osiguranje ili društva za reosiguranje.

Član 139. (Subjekt nadzora)

Subjekti nadzora su društvo za osiguranje i društvo za reosiguranje sa sjedištem u Federaciji, podružnica društva za osiguranje sa sjedištem van BiH, podružnica društva za reosiguranje sa sjedištem van BiH, podružnica društva za osiguranje sa sjedištem u RS, društvo za osiguranje u Brčko Distriktu koje izabere nadležnost Agencije za nadzor, posrednici u osiguranju, ovlaštene aktuari i Zaštitni fond FBiH.

Odjeljak B. Način vršenja nadzora i izvještavanje

Član 140. (Opće odredbe)

- (1) Nadzor obuhvata kontrolu primjene zakona i propisa tokom obavljanja djelatnosti osiguranja, postojanje i primjenu akata i procedura u subjektu nadzora i postupanje po naloženim mjerama za otklanjanje nepravilnosti i nezakonitosti u poslovanju subjekata nadzora.
- (2) Nadzor provode ovlaštena lica, zaposlenici Agencije za nadzor. Agencija za nadzor, po potrebi, može ovlastiti i druga stručna lica za provođenje nadzora. Uvjete i postupak izbora stručnih lica propisuje Agencija za nadzor.
- (3) Agencija za nadzor provodi neposredni nadzor pregledom akata, poslovnih knjiga, dokumentacije i drugih evidencija subjekata nadzora i povezanih lica.
- (4) Agencija za nadzor vrši posredni nadzor analizom statističkih i finansijskih izvještaja ili, po potrebi, dodatnih izvještaja i informacija kontinuiranim praćenjem poslovanja i uočavanjem promjena u poslovanju subjekta nadzora.
- (5) Posebne istrage Agencija za nadzor provodi bez prethodnog pisanog obavještenja subjekta nadzora.
- (6) Agencija za nadzor propisuje detaljnija pravila postupka nadzora.

Član 141. (Redovno izvještavanje Agencije za nadzor)

- (1) Društvo za osiguranje dostavlja Agenciji za nadzor:
 - a) periodične i godišnje finansijske izvještaje i godišnji izvještaj o poslovanju iz člana 108. ovog zakona,
 - b) revidirane finansijske izvještaje iz člana 120. ovog zakona,

- c) program planiranog reosiguranja,
 - d) poslovni plan društva u slučajevima predviđenim ovim zakonom,
 - e) statut i druga opća akta, te izmjene i dopune tih akata,
 - f) akte poslovne politike, kao i izmjene i dopune tih akata, s mišljenjem ovlaštenog aktuara,
 - g) druga obavještenja, izvještaje i podatke propisane zakonom,
 - h) izvještaj i mišljenje ovlaštenog aktuara za godišnje izvještaje društva za osiguranje i reosiguranje u skladu sa propisanim podzakonskim aktom Agencije za nadzor,
 - i) izvještaj i mišljenje ovlaštenog revizora iz člana 120. ovog zakona,
 - j) godišnji plan rada i izvještaj o radu interne revizije društva za osiguranje i reosiguranje.
- (2) Društvo za osiguranje dužno je osim podataka iz stava (1) ovog člana Agenciji za nadzor dostavljati i obavještenja o:
- a) promjenama vođenja interne revizije i nalazima interne revizije,
 - b) promjenama u strukturi kapitala društva,
 - c) promjeni ovlaštenog aktuara,
 - d) upisu i promjenama podataka koji se upisuju u sudski registar,
 - e) sazivanju skupštine i zapisniku sa sjednice skupštine,
 - f) imaočima dionica društva za osiguranje te o sticanju, odnosno izmjeni kvalifikovanih udjela iz člana 28. ovog zakona,
 - g) prestanku obavljanja određenih poslova osiguranja,
 - h) razrješenju i imenovanju članova uprave i nadzornog odbora,
 - i) planiranom osnivanju, promjeni sjedišta, prestanku rada ili privremenom prestanku podružnice, odnosno promjenama vrste poslova koje obavlja podružnica,
 - j) ulaganjima na osnovu kojih je društvo za osiguranje posredno ili neposredno steklo kvalifikovani udio u drugom pravnom licu kao i o svakom daljnjem ulaganju u to pravno lice.
- (3) Društvo za osiguranje dužno je obavještavati Agenciju za nadzor o tehničkoj podlozi koju upotrebljava pri izračunu cjenovnika premija.
- (4) Uprava društva za osiguranje dužna je Agenciju za nadzor, bez odgađanja, obavijestiti o sljedećim događajima:
- a) ako je ugrožena likvidnost, odnosno solventnost društva za osiguranje,
 - b) ako nastupe razlozi za prestanak, odnosno oduzimanje odobrenja za obavljanje poslova osiguranja,
 - c) ako se finansijski položaj društva za osiguranje izmijeni do mjere da društvo za osiguranje ne dostiže marginu solventnosti iz člana 71., odnosno člana 72. ovog zakona.

Član 142. **(Izvještavanje Agencije za nadzor)**

Društvo za osiguranje i reosiguranje je dužno odvojeno za poslove životnih i neživotnih osiguranja mjesečno, tromjesečno i godišnje izvještavati Agenciju za nadzor o sljedećem:

- a) premiji osiguranja po vrstama osiguranja,
- b) prijavljenim, rezervisanim, obrađenim i riješenim štetama po vrstama osiguranja,

- c) stanju sredstava garantnog fonda, sredstava tehničkih rezervi uključujući i matematičku rezervu osiguranja života i sredstava preventive,
- d) visini ulaganja sredstava garantnog fonda, sredstava tehničkih rezervi uključujući i matematičku rezervu osiguranja života u namjene propisane podzakonskim aktom Agencije za nadzor,
- e) udjelu u dobiti,
- f) visini provizije posrednika u osiguranju po vrstama osiguranja za pravna i fizička lica,
- g) potraživanjima po premiji i ostalim potraživanjima,
- h) obračunu koeficijenta likvidnosti,
- i) finansijskom položaju i uspješnosti poslovanja, novčanim tokovima i promjenama na kapitalu (bilans stanja, bilans uspjeha, izvještaj o novčanim tokovima, promjene na kapitalu i bilješke uz finansijske izvještaje),
- j) bruto bilansu,
- k) bilansu šteta,
- l) ostale kategorije propisane podzakonskim aktima iz člana 144. ovog zakona.

Član 143.
(Izveštavanje na zahtjev Agencije za nadzor)

Društvo za osiguranje dužno je na zahtjev Agencije za nadzor dostaviti izvještaje i informacije o svim poslovima bitnim za vršenje nadzora, odnosno obavljanje drugih nadležnosti i poslova Agencije za nadzor.

Član 144.
(Sadržaj izvještaja i obavještenja)

Agencija za nadzor propisuje detaljniji sadržaj izvještaja iz čl. 141. i 142. ovog zakona kao i način i rokove za izvještavanje, odnosno obavještanje posebnim podzakonskim aktima.

Odjeljak C. Nadzor poslovanja društva za osiguranje
Član 145.
(Predmet nadzora)

Predmet nadzora je kontrola zakonitosti rada, primjene zakona i propisa, postojanja i primjene akata i procedura u subjektu nadzora.

Član 146.
(Ovlašteno lice)

- (1) Nadzor poslovanja društva za osiguranje provodi ovlašteno lice Agencije za nadzor.
- (2) Radi obavljanja poslova pregleda poslovanja Agencija za nadzor može ovlastiti i ovlaštenog revizora i/ili ovlaštenog aktuara ili drugo stručno osposobljeno lice.
- (3) Ovlašteno lice iz stava (2) ovog člana ima jednaka ovlaštenja kod provođenja nadzora poslovanja kao i ovlašteno lice Agencije za nadzor.

Član 147.
(Obaveza društva za osiguranje kod provođenja nadzora)

- (1) Društvo za osiguranje dužno je ovlaštenom licu omogućiti pregled svih poslovnih knjiga, spisa i druge dokumentacije.
- (2) Društvo za osiguranje dužno je, na zahtjev Agencije za nadzor, staviti na raspolaganje kompjuterske ispise, odnosno kopije evidencija, odnosno drugih poslovnih knjiga i dokumentacije.
- (3) Članovi uprave i zaposlenici društva za osiguranje dužni su ovlaštenom licu, na njegov zahtjev, dati izvještaje i informacije o svim poslovima bitnim za vršenje nadzora.

Član 148.
(Izvještaji i informacije)

- (1) Agencija za nadzor od subjekta nadzora može zatražiti informacije o svim poslovima koji su, s obzirom na svrhu pojedinog nadzora, bitni za procjenu poštuje li subjekt nadzora odredbe ovog zakona i Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti, odnosno na osnovu njih donesene propise.
- (2) Izvještaje i informacije iz stava (1) ovog člana Agencija za nadzor može zatražiti i od članova uprave subjekta nadzora i lica zaposlenih kod subjekta nadzora.
- (3) Agencija za nadzor može lica iz stava (2) ovog člana pozvati da o poslovima iz stava (1) ovog člana u roku koji ne smije biti kraći od tri dana sastavi pisani izvještaj ili ih pozvati da o tim poslovima daju usmenu izjavu.

Član 149.
(Nadzor poslovanja)

- (1) Subjekt nadzora dužan je ovlaštenom licu Agencije za nadzor, na njegov zahtjev, omogućiti obavljanje pregleda poslovanja u sjedištu subjekta nadzora kao i u drugim prostorijama u kojima subjekt nadzora, odnosno drugo lice koje je ovlastio obavlja djelatnosti i poslove u vezi sa kojima Agencija za nadzor provodi nadzor.
- (2) Subjekt nadzora dužan je ovlaštenom licu Agencije za nadzor, na njegov zahtjev, omogućiti pregled poslovnih knjiga, poslovne dokumentacije i administrativnih, odnosno poslovnih evidencija u obimu nužnom za vršenje pojedinog nadzora, odnosno u obimu određenom zakonom kojim se uređuje pojedini nadzor.
- (3) Subjekt nadzora dužan je Agenciji za nadzor, na njen zahtjev, dostaviti kompjuterske ispise, odnosno kopije poslovnih knjiga, poslovne dokumentacije i administrativnih, odnosno poslovnih evidencija.
- (4) Agencija za nadzor dužna je pregled poslovanja obavljati na način da time u većoj mjeri nego je to nužno ne ometa normalno poslovanje subjekta nadzora.
- (5) Nakon provedenog nadzora ovlaštena lica sastavljaju zapisnik o nadzoru. Zapisnik obavezno sadrži: podatke o subjektu nadzora, ovlaštenim licima koja su vršila nadzor, popis zakonske regulative na osnovu koje se vršio nadzor, podatke o odgovornom licu, podatke o licima zaduženim u postupku nadzora, predmet nadzora, period vršenja nadzora, detaljan opis činjenica u pogledu predmeta nadzora i izvore na osnovu kojih su činjenice utvrđene i pouku o pravu na prigovor.

Član 150.
(Uvjeti za obavljanje pregleda)

Subjekt nadzora dužan je ovlaštenim licima Agencije za nadzor staviti na raspolaganje odgovarajuće prostorije u kojima mogu nesmetano i bez prisutnosti drugih lica izvršiti nadzor poslovanja.

Član 151.
(Uvjeti za pregled kompjuterski vođenih poslovnih knjiga i drugih evidencija)

(1) Subjekt nadzora koji kompjuterski obrađuje, odnosno vodi poslovne knjige i druge evidencije dužan je, na zahtjev ovlaštenog lica Agencije za nadzor, osigurati odgovarajuća pomagala za pregled poslovnih knjiga i evidencija te provjere odgovarajućih softverski obrađenih podataka.

(2) Agenciji za nadzor subjekt nadzora dužan je staviti na raspolaganje dokumentaciju iz koje je vidljiv kompletan opis rada kompjuterskog sistema. Iz dokumentacije moraju biti vidljivi i podsistemi i datoteke kompjuterskog sistema. Dokumentacija mora omogućavati uvid u:

- a) kompjutersko rješenje,
- b) postupke u okviru kompjuterskog rješenja,
- c) kontrolu koja osigurava tačnu i pouzdanu obradu podataka,
- d) kontrole koje sprečavaju neovlašteno dodavanje, izmjenu ili brisanje pohranjenih kompjuterskih unosa.

(3) Svaka izmjena softverskog rješenja iz stava (2) ovog člana mora biti dokumentovana u vremenskom slijedu nastanka izmjene zajedno sa datumom izmjene. Iz dokumentacije mora biti vidljiva i svaka izmjena oblika datoteka.

Član 152.
(Utvrđene nezakonitosti i nepravilnosti)

Ako Agencija za nadzor prilikom vršenja nadzora utvrdi nepoštovanje Zakona, odnosno na osnovu njega donesenih propisa te drugih propisa kojima se uređuje poslovanje subjekta nadzora, rješenjem će naložiti otklanjanje nezakonitosti i nepravilnosti ili odrediti drugu mjeru nadzora ako se ispune ovim zakonom predviđeni uvjeti za njihovo određivanje.

Odjeljak D. Mjere nadzora

Član 153.
(Mjere nadzora)

Mjere nadzora nad društvom za osiguranje, prema ovom zakonu, jesu sljedeće:

- a) otklanjanje nezakonitosti i nepravilnosti,
- b) određivanje dodatnih mjera,

- c) oduzimanje odobrenja za obavljanje pojedinih vrsta osiguranja na određeni i neodređeni period,
- d) imenovanje posebne uprave,
- e) izdavanje prekršajnog naloga ili podnošenje zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka nadležnom sudu,
- f) pokretanje postupka prinudne likvidacije.

Član 154. (Otklanjanje nezakonitosti i nepravilnosti)

(1) Agencija za nadzor donosi rješenje kojim nalaže društvu za osiguranje otklanjanje u nadzoru utvrđenih nepravilnosti i nezakonitosti:

- a) da član uprave nema saglasnost iz člana 37. ovog zakona,
- b) da društvo za osiguranje ne ispunjava uvjete za obavljanje poslova osiguranja,
- c) da društvo za osiguranje obavlja djelatnosti koje ovim zakonom nisu predviđene,
- d) da društvo za osiguranje krši pravila o upravljanju rizicima,
- e) da društvo za osiguranje krši pravila o vođenju poslovnih knjiga i sačinjavanju finansijskih izvještaja, internoj reviziji i reviziji godišnjih izvještaja,
- f) da društvo za osiguranje krši obavezu pravovremenog i tačnog izvještavanja i obavještavanja iz bilo kojeg segmenta poslovanja,
- g) da društvo krši obavezu pravovremenog izmirenja obaveza prema osiguranicima i oštećenicima,
- h) da društvo za osiguranje krši pravila o imenovanju ovlaštenog aktuara,
- i) da društvo za osiguranje krši druge odredbe ovog zakona, odnosno na osnovu njega donesenih propisa, odnosno ako društvo za osiguranje krši uvjete i/ili cjenovnike premija, te odredbe drugih zakona kojima se uređuje poslovanje društava za osiguranje.

(2) Rješenjem iz stava (1) ovog člana Agencija za nadzor određuje rok za otklanjanje nezakonitosti i nepravilnosti.

(3) Protiv rješenja Agencije za nadzor žalba nije dopuštena, ali se može pokrenuti upravni spor podnošenjem tužbe nadležnom sudu u roku 30 dana od dana primanja rješenja.

Član 155. (Izveštaj o otklanjanju nezakonitosti i nepravilnosti)

- (1) Društvo za osiguranje dužno je u roku iz člana 154. stav (2) ovog zakona otkloniti utvrđene nezakonitosti i nepravilnosti te Agenciji za nadzor u istom roku, ako rješenjem nije drukčije određeno, dostaviti izvještaj u kojem su opisane mjere za otklanjanje nezakonitosti i nepravilnosti. Izvještaju moraju biti priloženi dokumenti i drugi dokazi iz kojih proizlazi da su utvrđene nezakonitosti i nepravilnosti otklonjene.
- (2) Ako je izvještaj nepotpun, odnosno iz izvještaja i priloženih dokaza ne proizilazi da su utvrđene nezakonitosti i nepravilnosti otklonjene, odnosno da su djelimično otklonjene, Agencija za nadzor će društvu za osiguranje rješenjem naložiti dopunu izvještaja te odrediti rok za dopunu.

- (3) Ako iz izvještaja iz stava (1) ovog člana i priloženih dokaza proizlazi da su nezakonitosti i nepravilnosti otklonjene, Agencija za nadzor donijet će rješenje kojim utvrđuje da su nezakonitosti i nepravilnosti otklonjene. Agencija za nadzor može prije donošenja rješenja izvršiti kontrolu izvršenja naloga u obimu potrebnom da bi se utvrdilo jesu li nezakonitosti i nepravilnosti otklonjene.
- (4) Agencija za nadzor dužna je rješenje iz stava (2), odnosno stava (3) ovog člana donijeti u roku 30 dana nakon primanja izvještaja o otklanjanju nezakonitosti i nepravilnosti.
- (5) Ako su rješenjem određene dodatne mjere iz člana 156. ovog zakona odredbe ovog člana, koje se odnose na otklanjanje nezakonitosti i nepravilnosti i na izvještaj o uklanjanju nezakonitosti i nepravilnosti, odnose se i na izvođenje dodatnih mjera te na obavještanje o izvođenju dodatnih mjera.

Član 156.

(Dodatne mjere radi realizacije pravila o upravljanju rizicima)

(1) Ako Agencija za nadzor prilikom vršenja nadzora utvrdi da društvo za osiguranje teže krši pravila o upravljanju rizikom, može rješenjem o otklanjanju nezakonitosti i nepravilnosti odrediti i sljedeće dodatne mjere:

- a) naložiti upravi društva za osiguranje da donese plan mjera radi osiguranja kapitala društva za osiguranje;
- b) naložiti upravi društva za osiguranje i nadzornom odboru sazivanje skupštine društva za osiguranje te predlaganje odgovarajućih odluka;
- c) zabraniti društvu za osiguranje sklapanje novih ugovora o osiguranju u pojedinim ili svim vrstama osiguranja;
- d) zabraniti društvu za osiguranje obavljanje određenih vrsta isplata, odnosno isplata određenim licima;
- e) zabraniti društvu za osiguranje sklapanje poslova sa pojedinim dioničarima, članovima uprave, članovima nadzornog odbora, povezanim licima ili investicijskim fondovima kojima upravlja društvo za upravljanje, koje je sa društvima za osiguranje povezano lice;
- f) naložiti upravi društva za osiguranje da donese ili provede mjere radi:

- 1) poboljšanja postupaka upravljanja rizicima,
- 2) promjene područja poslovanja društva za osiguranje,
- 3) ograničavanja davanja zajmova,
- 4) poboljšanja postupka naplate dospjelih potraživanja društva za osiguranje,
- 5) ispravnog vrednovanja bilansnih i vanbilansnih stavki,
- 6) poboljšanja informacionog sistema,
- 7) poboljšanja postupaka internih kontrola i interne revizije,
- 8) druge mjere nužne radi realizacije pravila o ograničavanju rizika;

g) zabraniti, odnosno ograničiti društvu za osiguranje raspolaganje imovinom.

(2) Smatra se da društvo za osiguranje teže krši pravila o upravljanju rizikom ako:

- a) ne dostiže marginu solventnosti iz člana 71., odnosno člana 72. ovog zakona ili ako nije izvršilo mjere iz člana 78. ovog zakona, odnosno ako ne dostiže minimalni stepen likvidnosti,

- b) nije organiziralo poslovanje, odnosno ne vodi tekuće poslovne knjige, poslovnu dokumentaciju te druge administrativne i poslovne evidencije na način da je moguće u bilo kojem trenutku provjeriti posluje li u skladu sa pravilima o ograničavanju rizika,
 - c) ne donese mjere i odredi pravila odgovarajućeg vrednovanja bilansnih i vanbilansnih stavki, odnosno ako te stavke vrednuje u suprotnosti sa ovim zakonom, odnosno na osnovu njega donesenih propisa,
 - d) obavlja djelatnosti koje prema ovom zakonu ne smije obavljati,
 - e) krši odredbe čl. od 86. do 97. ovog zakona,
 - f) isplaćuje dividende suprotno odredbama člana 77. ovog zakona,
 - g) često krši obavezu pravovremenog i korektnog izvještavanja utvrđenu ovim zakonom, odnosno na osnovu njega donesenih propisa,
 - h) sklapa prividne poslove u namjeri netačnog iskazivanja finansijskog stanja društva za osiguranje,
 - i) obavlja druge poslove koji mogu ugroziti njegovu likvidnost, odnosno solventnost.
- (3) Agencija za nadzor rješenjem će naložiti nadzornom odboru društva za osiguranje da razriješi dužnosti člana uprave ako:
- a) društvo za osiguranje ne postupa u skladu sa rješenjem o otklanjanju nezakonitosti i nepravilnosti, odnosno
 - b) uprava društva za osiguranje ne provede dodatne mjere iz stava (1) ovog člana koje je odredila, odnosno
 - c) društvo za osiguranje učestalo krši obavezu pravovremenog i tačnog izvještavanja, odnosno obavještavanja Agencije za nadzor ili ometa Agenciju za nadzor u vršenju nadzora.

Član 157. (Odluka o posebnoj upravi)

- (1) Agencija za nadzor donijet će rješenje o posebnoj upravi u sljedećim slučajevima:
 - a) ako su društvu za osiguranje nametnute dodatne mjere nadzora iz člana 156. st. (1) i (3) ovog zakona a društvo za osiguranje nije, u rokovima određenim za provođenje dodatnih mjera, provelo dodatne mjere,
 - b) ako društvo za osiguranje unatoč provedenim dodatnim mjerama ne dostigne marginu solventnosti iz člana 71., odnosno člana 72. ovog zakona,
 - c) ako bi daljnje poslovanje društva za osiguranje moglo ugroziti njegovu likvidnost ili solventnost, odnosno sigurnost osiguranika i drugih korisnika prava iz ugovora o osiguranju.
- (2) Odluka o uvođenju posebne uprave donosi se u obliku rješenja. U tom se rješenju određuje vrijeme trajanja posebne uprave koje ne može biti duže od jedne godine sa mogućnošću produženja najviše do šest mjeseci, imenuje jednog ili više posebnih upravitelja, određuje im vrstu i obim poslova i daje obavezujuća uputstva za vođenje poslovanja društva.
- (3) Na dan imenovanja posebne uprave potrebno je sačiniti bilans stanja.
- (4) Rješenje iz stava (1) ovog člana je konačno i upravni spor može pokrenuti član smijenjene uprave ili nadzornog odbora.

Član 158.

(Upis u sudski registar)

- (1) Rješenje o imenovanju posebne uprave koje je donijela Agencija za nadzor upisuje se u sudski registar.
- (2) Prijedlog za upis podataka iz stava (1) ovog člana posebna uprava mora uložiti u roku tri dana nakon primanja odluke. Prijedlogu mora biti priloženo rješenje Agencije za nadzor o imenovanju posebne uprave.

Član 159.

(Pravne posljedice posebne uprave)

- (1) Za vrijeme trajanja posebne uprave nadležnosti nadzornog odbora preuzima Agencija za nadzor.
- (2) Izuzetno od odredaba stava (1) ovog člana, Agencija za nadzor ima pravo davati posebnom upravitelju obavezujuća uputstva za reorganizaciju i vođenje poslova društva za osiguranje. Agencija za nadzor opozvat će imenovanje posebnog upravitelja ako ne postupa u skladu sa navedenim uputstvima.
- (3) Posebna uprava preuzima obaveze uprave društva za osiguranje osim ako Agencija za nadzor uputstvima iz stava (2) ovog člana ne odredi drugačije.
- (4) Danom donošenja rješenja o imenovanju posebne uprave prestaju sve nadležnosti i ovlaštenja članova uprave i nadzornog odbora društva za osiguranje kao i nadležnosti skupštine, osim nadležnosti iz člana 162. i člana 163. stav (4) ovog zakona.
- (5) Rješenjem o imenovanju posebne uprave istovremeno se oduzima odobrenje za obavljanje funkcije člana uprave licima koja su obavljala funkciju člana uprave društva za osiguranje do imenovanja posebne uprave.

Član 160.

(Ovlaštenja za vrijeme trajanja posebne uprave)

- (1) Lica koja su obavljala funkciju člana uprave društva za osiguranje do imenovanja posebne uprave dužna su posebnoj upravi, bez odgađanja, omogućiti pristup cjelokupnoj poslovnoj i drugoj dokumentaciji društva za osiguranje te pripremiti izvještaje o primopredaji poslova.
- (2) Lica iz stava (1) ovog člana dužna su na zahtjev posebne uprave, odnosno pojedinog posebnog upravitelja dati sva objašnjenja, odnosno dodatne izvještaje o poslovanju društva za osiguranje.
- (3) Posebni upravitelj ima pravo udaljiti lice koje ga ometa u radu, a s obzirom na okolnosti slučaja može zatražiti i pomoć nadležnog tijela unutrašnjih poslova.

Član 161.

(Izvještaj posebne uprave)

- (1) Posebna uprava dužna je najmanje svaka tri mjeseca sastaviti i predati Agenciji za nadzor izvještaj o finansijskom stanju i uvjetima poslovanja društva za osiguranje pod posebnom upravom.

- (2) Posebna uprava dužna je u roku devet mjeseci nakon imenovanja posebne uprave predati Agenciji za nadzor izvještaj o finansijskom stanju i uvjetima poslovanja društva za osiguranje pod posebnom upravom zajedno sa ocjenom stabilnosti društva za osiguranje i mogućnosti za daljnje poslovanje društva za osiguranje, koje obuhvata:
- ocjenu i posljedice preuzimanja gubitaka društva za osiguranje od dioničara društva za osiguranje,
 - mogućnosti alokacije i disperzije ostalih gubitaka društva za osiguranje,
 - nepredviđene rashode koji mogu utjecati na obaveze društva za osiguranje,
 - ocjenu mogućih mjera za otklanjanje finansijskih poteškoća društva za osiguranje uključujući prijenos ugovora o osiguranju sa procjenom troškova provođenja tih mjera,
 - procjenu uvjeta za početak prinudne likvidacije, odnosno stečaja društva za osiguranje,
 - procjenu nastavka rada društva za osiguranje.

Član 162.

(Povećanje dioničkog kapitala radi osiguranja finansijske stabilnosti društva za osiguranje)

- (1) Ako Agencija za nadzor na osnovu izvještaja posebne uprave iz člana 161. ovog zakona procijeni da je radi osiguranja minimalnog garantnog fonda društva za osiguranje, odnosno radi otklanjanja uzroka nelikvidnosti ili nesolventnosti društva za osiguranje nužno povećati dionički kapital društva za osiguranje novim novčanim ulozima, odnosno osigurati adekvatan kapital, naložit će posebnoj upravi da sazove skupštinu društva za osiguranje i predloži joj prihvatanje odluke o takvom povećanju dioničkog kapitala.
- (2) Posebna uprava dužna je objaviti saziv skupštine radi odlučivanja o povećanju dioničkog kapitala iz stava (1) ovog člana najkasnije u roku osam dana nakon primanja naloga Agencije za nadzor iz stava (1) ovog člana.
- (3) U pozivu na skupštinu dioničari moraju biti upozoreni na pravne posljedice iz člana 180. stav (1) tačka b) ovog zakona.

Član 163.

(Ocjena rezultata posebne uprave)

- (1) Agencija za nadzor dužna je najmanje jednom u tri mjeseca ocijeniti rezultate posebne uprave.
- (2) Agencija za nadzor dužna je prihvatiti konačnu ocjenu rezultata posebne uprave najmanje tri mjeseca nakon primanja izvještaja iz člana 161. stav (2) ovog zakona.
- (3) Ako Agencija za nadzor procijeni da se za vrijeme trajanja posebne uprave finansijsko stanje društva za osiguranje poboljšalo do mjere da je društvo za osiguranje dostiglo marginu solventnosti iz člana 71., odnosno člana 72. ovog zakona, odnosno da je u stanju redovno izvršavati dospjele obaveze, Agencija za nadzor rješenjem će naložiti posebnoj upravi da u roku osam dana od dostavljanja rješenja sazove skupštinu društva za osiguranje koja se mora održati najkasnije u roku dva mjeseca od dostavljanja tog rješenja.

- (4) U slučaju iz stava (3) ovog člana skupština bira nadzorni odbor čime prestaju ovlaštenja Agencije za nadzor iz člana 159. stav (1) ovog zakona. Nadzorni odbor će nakon dobivanja odobrenja iz člana 37. stav (1) ovog zakona imenovati upravu društva za osiguranje. Danom imenovanja uprave društva za osiguranje prestaju ovlaštenja posebne uprave.
- (5) Ako Agencija za nadzor procijeni da se za vrijeme trajanja posebne uprave finansijsko stanje društva za osiguranje nije poboljšalo do mjere da društvo za osiguranje dostigne marginu solventnosti iz člana 71., odnosno člana 72. ovog zakona, odnosno da bi bilo u stanju izvršavati dospjele obaveze, može donijeti odluku o produženju rada posebne uprave na rok od najviše šest mjeseci ako ne postoje uvjeti za oduzimanje odobrenja za rad i ako Agencija za nadzor procijeni da će društvo za osiguranje u sljedećih šest mjeseci dostići marginu solventnosti iz člana 71., odnosno člana 72. ovog zakona. Ako ne donese navedenu odluku, Agencija za nadzor donijet će odluku o oduzimanju odobrenja za obavljanje poslova osiguranja.

GLAVA IX. NADZOR NAD GRUPOM OSIGURAVAČA

Član 164.

(Dodatni nadzor)

- (1) Nad društvima za osiguranje iz grupe osiguravača Agencija za nadzor vrši i dodatni nadzor u obimu određenom u ovoj glavi zakona.
- (2) Agencija za nadzor vrši dodatni nadzor nad poslovanjem društava i subjekata povezanih sa društvom za osiguranje, odnosno društvom za reosiguranje, društava koja imaju udjele u društvu za osiguranje, odnosno društvu za reosiguranje i društava koja su povezana sa društvom koje ima udjele u društvu za osiguranje, odnosno društvu za reosiguranje u Federaciji, državi članici ili stranoj zemlji, a čije je sjedište u Federaciji.
- (3) Za provođenje dodatnog nadzora društava za osiguranje, odnosno društava za reosiguranje koja su u vlasništvu istog finansijskog koncerna, koncerna osiguravača, osiguravajućeg holdinga, mješovitog osiguravajućeg holdinga, mješovitog finansijskog holdinga, društva za osiguranje, odnosno društva za reosiguranje iz države koja nije članica, a obavljaju poslove osiguranja, odnosno poslove reosiguranja u dvije ili više država članica, nadležna su nadzorna tijela država članica koja se mogu dogovoriti da će jedno od nadležnih nadzornih tijela, odnosno koordinator dodatnog nadzora provesti dodatni nadzor i dostaviti rezultate nadzora ostalim nadležnim nadzornim tijelima.
- (4) Nadležno nadzorno tijelo države članice može izvršiti dodatni nadzor društava i subjekata povezanih sa društvom za osiguranje, odnosno društvom za reosiguranje, društava koja imaju udjele u društvu za osiguranje, odnosno društvu za reosiguranje i društava koja su povezana sa društvom koje ima udjele u društvu za osiguranje, odnosno društvu za reosiguranje u Federaciji a čije je sjedište u državi članici.
- (5) Agencija za nadzor može provoditi dodatni nadzor nad društvom za osiguranje iz strane zemlje, društvom za reosiguranje iz strane zemlje, koncernom osiguravača iz strane zemlje, osiguravajućim holdingom iz strane zemlje te mješovitim osiguravajućim holdingom iz strane zemlje.

Član 165.
(Grupa osiguravača)

(1) Grupa osiguravača, u skladu sa ovim zakonom, postoji onda ako je društvo za osiguranje, odnosno društvo za reosiguranje ili koncern osiguravača, odnosno finansijski koncern ili osiguravajući holding, odnosno mješoviti osiguravajući holding, odnosno mješoviti finansijski holding sa sjedištem u Federaciji vladajuće društvo nad jednim ili više društava za osiguranje, odnosno društava za reosiguranje sa sjedištem u Federaciji, državi članici, odnosno stranoj državi.

(2) Društvo za osiguranje, odnosno društvo za reosiguranje ili koncern osiguravača, odnosno finansijski koncern ili osiguravajući holding, odnosno mješoviti osiguravajući holding, odnosno mješoviti finansijski holding smatra se vladajućim društvom nad društvom za osiguranje, odnosno društvom za reosiguranje u smislu stava (1) ovog člana ako:

- a) ima učestvovanje u skladu sa odredbama člana 30. stav (1) ovog zakona, ili
- b) ima većinu glasova u drugom društvu, ili
- c) ima pravo imenovati, odnosno opozvati većinu članova uprave ili nadzornog odbora drugog društva, ili
- d) ima pravo izvršavati vladajući utjecaj nad drugim društvom na osnovu poduzetničkog ugovora, odnosno na drugom pravnom osnovu, ili
- e) većina članova uprave ili nadzornog odbora tog društva, koji su tu funkciju obavljali u prošloj poslovnoj godini i još je obavljaju za potrebe izrade konsolidovanih izvještaja, jeste bila imenovana isključivo radi izvršavanja prava glasa vladajućeg društva, ili
- f) je dioničar, odnosno ortak u drugom društvu i ako na osnovu dogovora sa drugim dioničarima, odnosno ortacima tog društva nadzire većinu prava glasa u tom društvu.

(3) Grupa osiguravača postoji i onda ako je koncern osiguravača ili finansijski koncern ili osiguravajući holding, odnosno mješoviti osiguravajući holding, odnosno mješoviti finansijski holding čije je sjedište u državi članici vladajuće društvo najmanje jednom društvu za osiguranje, odnosno društvu za reosiguranje sa sjedištem u Federaciji na jedan od načina iz stava (2) ovog člana.

(4) Vladajućim društvom za osiguranje, odnosno društvom za reosiguranje u grupi osiguravača se, izuzetno od stava (2) ovog člana, ne smatra društvo za osiguranje, odnosno društvo za reosiguranje sa sjedištem u Federaciji koje je istovremeno podređeno drugom društvu za osiguranje, odnosno društvu za reosiguranje sa sjedištem u Federaciji.

Član 166.
(Pojmovi vezani uz grupu osiguravača)

(1) Finansijski koncern je pravno lice:

- a) koje nije društvo za osiguranje, odnosno društvo za reosiguranje,
- b) od kojeg zavisi najmanje jedno društvo za osiguranje, odnosno društvo za reosiguranje,
- c) čija je glavna djelatnost sticanje ili vlasništvo kvalifikovanih udjela, odnosno pružanje ostalih finansijskih usluga.

(2) Koncern osiguravača je pravno lice:

- a) koje nije društvo za osiguranje, odnosno društvo za reosiguranje,
- b) od kojeg zavise isključivo, odnosno pretežno društva za osiguranje, odnosno društva za reosiguranje pri čemu za procjenu pretežno zavisnih društava nije odlučujući njihov broj nego visina kapitala, knjigovodstvena vrijednost udjela i druga privredna mjerila.
- (3) Vežano društvo za reosiguranje je društvo za reosiguranje koje je u vlasništvu finansijske institucije koja nije društvo za osiguranje, odnosno društvo za reosiguranje ili grupe osiguravača ili nefinansijskog pravnog lica. Svrha vežanog društva za reosiguranje je pružanje reosiguravajućeg pokrivača za rizike jednog ili više pravnih lica u čijem je vlasništvu ili članova grupe čiji je ono član.
- (4) Osiguravajući holding je pravno lice koje je matično društvo čija je glavna poslovna djelatnost sticanje ili vlasništvo udjela u društvima kćerima, gdje su ta društva kćeri isključivo ili pretežno društva za osiguranje, odnosno društva za reosiguranje ili je barem jedno od takvih društava kćeri društvo za osiguranje, odnosno društvo za reosiguranje i nije mješoviti finansijski holding.
- (5) Mješoviti osiguravajući holding je pravno lice koje je matično društvo, koje nije društvo za osiguranje, odnosno društvo za reosiguranje, osiguravajući holding ili mješoviti finansijski holding, a koje među svojim društvima kćerima ima barem jedno društvo za osiguranje, odnosno društvo za reosiguranje.
- (6) Mješoviti finansijski holding je pravno lice koje je matično društvo koje nije regulisani subjekt i koje zajedno sa svojim društvima kćerima, od kojih je najmanje jedno regulisani subjekt sa sjedištem u Federaciji i sa drugim subjektima čini finansijski konglomerat.
- (7) Mješoviti finansijski holding je i pravno lice koje je matično društvo koje nije regulisani subjekt i koje zajedno sa svojim društvima kćerima, od kojih je najmanje jedno regulisani subjekt sa sjedištem u Evropskoj uniji i Evropskom privrednom pojasu i sa drugim subjektima tvori finansijski konglomerat.

Član 167.

(Obaveze društva za osiguranje, odnosno društva za reosiguranje u grupi osiguravača)

- (1) Društva za osiguranje, odnosno društva za reosiguranje u grupi osiguravača moraju vladajućem društvu za osiguranje, odnosno društvu za reosiguranje, koncernu osiguravača, odnosno finansijskom koncernu, osiguravajućem holdingu, odnosno mješovitom osiguravajućem holdingu, odnosno mješovitom finansijskom holdingu dostaviti sve podatke i informacije koje su mu potrebne radi ispunjavanja obaveza prema Agenciji za nadzor, odnosno drugom nadležnom nadzornom tijelu u vezi sa nadzorom nad grupom osiguravača.
- (2) Vladajuće društvo za osiguranje, odnosno društvo za reosiguranje u grupi osiguravača odgovorno je za ispunjavanje obaveza grupe osiguravača kao cjeline.
- (3) Agencija za nadzor će pri vršenju dodatnog nadzora imati pristup svim informacijama bitnim za vršenje nadzora društva za osiguranje ili društva za reosiguranje. Agencija za nadzor informacije potrebne za vršenje nadzora može tražiti od povezanih društava za osiguranje, odnosno društava za reosiguranje, društava koja imaju udjele u društvu za osiguranje, odnosno društvu za reosiguranje i povezanih lica

koja imaju udjele u društvu za osiguranje, odnosno društvu za reosiguranje u slučaju da je Agencija za nadzor te informacije zahtijevala od vladajućeg društva za osiguranje, odnosno društva za reosiguranje, a ono ih nije dostavilo.

(4) Društva za osiguranje, odnosno društva za reosiguranje u grupi osiguravača dužna su osigurati odgovarajuće postupke provjere tačnosti podataka i informacija iz stava (1) ovog člana.

Član 168. (Izveštavanje o poslovima u grupi osiguravača)

(1) Radi osiguravanja nadzora u vezi sa tim da li se poslovi u grupi osiguravača odvijaju pod normalnim tržišnim uvjetima društvo za osiguranje, odnosno društvo za reosiguranje u grupi osiguravača dužno je izvještavati Agenciju za nadzor o sklopljenim značajnijim poslovima u grupi, odnosno poslovima između društva za osiguranje, odnosno društva za reosiguranje i sljedećih lica:

- a) povezanih lica sa društvom za osiguranje, odnosno društvom za reosiguranje;
- b) društava koja imaju udjele u društvima za osiguranje, odnosno društvima za reosiguranje;
- c) povezanih lica sa društvima koja imaju udjele u društvu za osiguranje, odnosno društvu za reosiguranje;
- d) fizičkih lica koja imaju udjele u:
 - 1) društvima za osiguranje, odnosno društvima za reosiguranje, odnosno u bilo kojem njihovom povezanom licu,
 - 2) društvima koja imaju udjele u društvu za osiguranje, odnosno društvu za reosiguranje,
 - 3) povezanim licima sa društvima koja imaju udjele u društvu za osiguranje, odnosno društvu za reosiguranje.

(2) Značajnijim se poslovima iz stava (1) ovog člana smatraju posebno:

- a) zajmovi,
- b) garancije i drugi poslovi zbog kojih nastaju vanbilansne obaveze,
- c) stavke koje se koriste pri izračunu margine solventnosti,
- d) ulaganja,
- e) poslovi reosiguranja i retrocesije,
- f) sporazumi o dijeljenju troškova.

(3) Agencija za nadzor može radi provjere tačnosti podataka o poslovima u grupi osiguravača obaviti i pregled poslovanja lica iz stava (1) ovog člana.

(4) Ako postoje pravne prepreke za razmjenu traženih informacija u provođenju dodatnog nadzora grupe osiguravača, Agencija za nadzor neće uzeti u obzir pravna lica iz člana 164. ovog zakona sa sjedištem u stranoj zemlji.

(5) Agencija za nadzor može samostalno ili putem posrednika imenovanog za tu svrhu provoditi direktni nadzor podataka navedenih u članu 167. stav (3) ovog zakona kod društva za osiguranje, odnosno društva za reosiguranje koje je subjekt dodatnog nadzora, podružnice tog društva za osiguranje, odnosno društva za reosiguranje, matičnog društva tog društva za osiguranje, odnosno društva za reosiguranje te podružnice matičnog društva tog društva za osiguranje, odnosno društva za reosiguranje.

(6) U posebnim slučajevima Agencija za nadzor zatražit će od nadležnog nadzornog tijela druge države članice provjeru važnih podataka vezanih uz društvo koje je subjekt dodatnog nadzora iz stava (5) ovog člana čije je sjedište u državi članici. Nadzorno tijelo može učestvovati u provjeri.

Član 169.

(Uprava koncerna osiguravača, odnosno holdinga osiguravača)

(1) Lica koja upravljaju poslovanjem koncerna osiguravača, odnosno osiguravajućeg holdinga moraju imati dovoljno dobar ugled i potrebno iskustvo za obavljanje svojih dužnosti.

(2) Agencija za nadzor može propisati uvjete koje moraju ispunjavati lica navedena u stavu (1) ovog člana.

Član 170.

(Adekvatnost kapitala u grupi osiguravača)

(1) Finansijski koncern, koncern osiguravača, osiguravajući holding, mješoviti osiguravajući holding, mješoviti finansijski holding, odnosno vladajuće društvo za osiguranje, odnosno društvo za reosiguranje u grupi osiguravača dužno je izračunavati adekvatnost kapitala u grupi osiguravača te sastavljati finansijske izvještaje o adekvatnosti kapitala u grupi osiguravača.

(2) Zavisno društvo za osiguranje, odnosno društvo za reosiguranje dužno je finansijskom koncernu, koncernu osiguravača, osiguravajućem holdingu, mješovitom osiguravajućem holdingu, mješovitom finansijskom holdingu, odnosno vladajućem društvu za osiguranje, odnosno društvu za reosiguranje u grupi osiguravača dostavljati sve podatke potrebne za izračun adekvatnosti kapitala u grupi osiguravača.

(3) Finansijski koncern, koncern osiguravača, osiguravajući holding, mješoviti osiguravajući holding, mješoviti finansijski holding, odnosno vladajuće društvo za osiguranje, odnosno društvo za reosiguranje u grupi osiguravača dužno je Agenciju za nadzor izvještavati o adekvatnosti kapitala u grupi osiguravača.

(4) Odredbe Glave VI. ovog zakona o reviziji finansijskih izvještaja društva za osiguranje, odnosno društava za reosiguranje na odgovarajući način se primjenjuju i na reviziju finansijskih izvještaja o adekvatnosti kapitala u grupi osiguravača finansijskog koncerna, koncerna osiguravača, osiguravajućeg holdinga, mješovitog osiguravajućeg holdinga, mješovitog finansijskog holdinga, odnosno vladajućeg društva za osiguranje, odnosno društva za reosiguranje u grupi osiguravača.

Član 171.

(Izvještavanje Agencije za nadzor i dostavljanje podataka)

(1) Društvo za osiguranje, odnosno društvo za reosiguranje dužno je Agenciju za nadzor redovno izvještavati o svim činjenicama i okolnostima značajnim za procjenu radi li se o grupi osiguravača u skladu sa ovim zakonom.

(2) Društvo za osiguranje, odnosno društvo za reosiguranje u grupi osiguravača dužno je u posebnom aneksu uz godišnji izvještaj dostaviti podatke o zavisnim, odnosno vladajućim društvima u grupi osiguravača.

Član 172.
(Propis o nadzoru nad grupom osiguravača)

Agencija za nadzor propisuje:

- a) detaljniji sadržaj izvještaja iz člana 168. stav (1) ovog zakona te rokove i način izvještavanja,
- b) način izračunavanja adekvatnosti kapitala u grupi osiguravača iz člana 170. stav (1) ovog zakona, te detaljniji sadržaj izvještaja iz člana 170. stav (3) ovog zakona, te člana 171. stav (1) ovog zakona te rokove i način izvještavanja.

GLAVA X. PRESTANAK DRUŠTAVA ZA OSIGURANJE I DRUŠTAVA ZA REOSIGURANJE

Odjeljak A. Redovna likvidacija društva za osiguranje

Član 173.

(Odluka skupštine o prestanku društva)

- (1) Skupština može biti sazvana i na njoj donesena odluka o prestanku društva samo uz prethodnu saglasnost Agencije za nadzor.
- (2) Odluku o prestanku rada društva skupština može donijeti samo u slučaju kada društvo ima dovoljno finansijskih sredstava za pokriće svih svojih obaveza.
- (3) Nadzorni odbor društva za osiguranje donosi prijedlog odluke o prestanku društva za osiguranje i dužan je prije sazivanja skupštine zatražiti saglasnost Agencije za nadzor.
- (4) Društvo za osiguranje podnosi zahtjev Agenciji za nadzor za davanje prethodne saglasnosti iz stava (3) ovog člana koji sadrži:
 - a) predloženi plan likvidacije, rok i faze pripreme društva za osiguranje za okončanje njenih aktivnosti,
 - b) dokaz da je imovina društva za osiguranje dovoljna da društvo za osiguranje ispuni sve svoje obaveze,
 - c) prijedlog lica za likvidatore i
 - d) druge neophodne informacije i podatke u skladu sa aktima Agencije za nadzor.
- (5) Agencija za nadzor dužna je odlučiti o zahtjevu iz stava (1) ovog člana u roku 30 dana od dana prijema zahtjeva.
- (6) Ako Agencija za nadzor u roku iz stava (3) odbije dati saglasnost, na skupštini se ne može donijeti odluka o prestanku društva.
- (7) Ako Agencija za nadzor ne odluči o zahtjevu u roku iz stava (3) ovog člana, smatrat će se da je saglasnost data. Ako skupština donese odluku suprotno st. (1) i (5) ovog člana ta odluka je ništavna.

Član 174.
(Likvidator društva za osiguranje)

- (1) Nakon dobivanja saglasnosti Agencije za nadzor nadzorni odbor društva za osiguranje imenuje likvidatore i oni preuzimaju nadležnosti organa upravljanja društva za osiguranje.
- (2) Likvidatorom društva za osiguranje može biti imenovano samo fizičko lice koje ispunjava uvjete za imenovanje za člana uprave društva za osiguranje iz člana 36. ovog zakona.
- (3) Društvo za osiguranje mora imati najmanje dva likvidatora koji ga zajedno zastupaju.

Član 175.

(Ograničenje odobrenja za obavljanje poslova osiguranja)

- (1) Likvidatori društva za osiguranje dužni su Agenciju za nadzor obavijestiti o odluci iz člana 173. stav (1) ovog zakona sljedećeg dana nakon donošenja odluke.
- (2) Agencija za nadzor na osnovu obavještenja iz stava (1) ovog člana donosi odluku kojom:
 - a) ograničava važenje odobrenja za obavljanje poslova osiguranja na poslove koji su potrebni radi provođenja likvidacije društva za osiguranje,
 - b) određuje u kojem se obimu na društvo za osiguranje u likvidaciji primjenjuju pravila o ograničavanju rizika.

Član 176.

(Obaveze likvidatora društva za osiguranje)

- (1) Likvidatori društva za osiguranje u redovnoj likvidaciji dužni su okončati poslove koji su u toku, naplatiti potraživanja, unovčiti imovinu tog društva za osiguranje i podmiriti obaveze prema povjeriocima.
- (2) U mjeri u kojoj to zahtijeva provođenje likvidacije, likvidatori mogu ulaziti u nove poslove.
- (3) Agencija za nadzor donijet će podzakonski propis kojim pobliže uređuje postupak redovne likvidacije.
- (4) Ako likvidatori utvrde postojanje stečajnog razloga dužni su, bez odlaganja, podnijeti prijedlog za otvaranje stečajnog postupka i o tome odmah obavijestiti Agenciju za nadzor.

Član 177.

(Objava odluke o redovnoj likvidaciji)

- (1) Odluku o pokretanju postupka redovne likvidacije društvo za osiguranje objavit će u „Službenim novinama Federacije BiH” i najmanje dva dnevna lista koji izlaze u Federaciji i RS.
- (2) U objavi iz stava (1) ovog člana navodi se nadležno nadzorno tijelo, propisi koji se primjenjuju i likvidatori koji su imenovani.

Član 178.

(Obavještanje poznatih povjerilaca o početku postupka redovne likvidacije i prijava potraživanja)

(1) Kada je otvoren postupak redovne likvidacije, likvidator je dužan, bez odgađanja, pisanim putem o toj odluci pojedinačno obavijestiti svakog poznatog povjerioca koji ima poreznu rezidentnost, uobičajeno boravište ili sjedište u BiH.

(2) Obavijest iz stava (1) ovog člana obavezno mora sadržavati:

- a) ime i naziv tijela koje će voditi postupak likvidacije i tijela kojem je potrebno poslati prijavu potraživanja,
- b) rok za prijavu potraživanja i pravne posljedice ako ih povjerilac ne prijavi,
- c) prava i dužnosti povjerilaca u postupku likvidacije, prije svega, jesu li povjerioci sa privilegovanim potraživanjima i povjerioci čija su potraživanja osigurana stvarnim pravima dužni podnijeti prijavu,
- d) opće efekte početka postupka redovne likvidacije na ugovore o osiguranju i poslove, posebno datum sa kojim će ugovori o osiguranju ili poslovi prestati imati efekte te prava i obaveze osiguranih imajući u vidu ugovor ili posao.

(3) Povjerilac šalje likvidatorima kopije bilo kojih dodatnih dokumenata i naznačuje sljedeće:

- a) prirodu i iznos potraživanja,
- b) datum sa kojim je potraživanje nastalo,
- c) kada tvrdi da je privilegovan, stvarno-pravno sredstvo osiguranja ili pridržaj prava vlasništva, s obzirom na potraživanje,
- d) po potrebi navodi koja je imovina pokrivena njegovim osiguranjem.

(4) Informacije i obavijesti iz st. (1) i (2) ovog člana dostavljaju se na jednom od službenih jezika u BiH.

(5) U skladu sa odredbama ovog člana dužni su postupiti i likvidatori društva za osiguranje sa sjedištem u drugoj državi članici koja ima podružnicu u Federaciji.

Član 179.

(Redovno obavještanje povjerilaca)

(1) Likvidatori društva za osiguranje dužni su na primjeren način redovno obavještavati povjerioce i Agenciju za nadzor o postupku likvidacije.

(2) Agencija za nadzor obavještava nadzorna tijela drugih država članica o razvoju postupka likvidacije na njihov zahtjev.

Odjeljak B. Prinudna likvidacija društva za osiguranje

Član 180.

(Pokretanje postupka prinudne likvidacije)

- (1) Agencija za nadzor donijet će rješenje o oduzimanju odobrenja za obavljanje poslova osiguranja društvu za osiguranje u sljedećim slučajevima:

a) ako na osnovu izvještaja posebne uprave iz člana 161. stav (2) ovog zakona procijeni da se za vrijeme trajanja posebne uprave finansijsko stanje nije poboljšalo do mjere da društvo za osiguranje dostiže marginu solventnosti iz člana 71., odnosno člana 72. ovog zakona, te da ne postoje uvjeti za podnošenje prijedloga za otvaranje stečajnog postupka;

b) ako skupština dioničara sazvana prema članu 162. ovog zakona odbije donijeti odluku o povećanju dioničkog kapitala društva za osiguranje ili je donese, ali prva prodaja dionica ne uspije;

c) ako je društvu za osiguranje odobrenje za obavljanje poslova osiguranja prestalo važiti, a u roku tri mjeseca od prijema rješenja iz člana 21. stav (2) ovog zakona nije započet postupak za preoblikovanje ili prestanak društva ili ponovni postupak za dobivanje odobrenja za obavljanje poslova osiguranja;

d) ako procijeni da bi provođenje redovne likvidacije moglo izazvati štetu za osiguranika i korisnike društva za osiguranje.

- (2) Agencija za nadzor donosi odluku o pokretanju prinudne likvidacije na dan oduzimanja odobrenja za rad.
- (3) Prinudna likvidacija podrazumijeva utvrđivanje i izmirivanje potraživanja povjerilaca iz ugovora o osiguranju.
- (4) Postupak prinudne likvidacije se okončava izmirenjem svih obaveza iz stava (3) ovog člana ili utvrđivanjem stanja da društvo za osiguranje nema imovinu za izmirivanje obaveza iz stava (3) ovog člana.
- (5) Postupak prinudne likvidacije prati Agencija za nadzor i ima pravo intervencije u sudskim predmetima.

Član 181.

(Pravno sredstvo protiv odluke o prinudnoj likvidaciji)

Protiv odluke Agencije za nadzor o pokretanju prinudne likvidacije nad društvom za osiguranje, dosadašnja uprava i nadzorni odbor društva za osiguranje ovlašteni su podnijeti tužbu nadležnom sudu. Podnošenje tužbe ne odlaže izvršenje odluke.

Član 182.

(Pravne posljedice prinudne likvidacije)

- (1) Danom donošenja Rješenja o pokretanju prinudne likvidacije prestaju sve nadležnosti i ovlaštenja članova uprave i članova nadzornog odbora društva za osiguranje, te ovlaštenja skupštine, izuzev ovlaštenja podnošenja tužbe nadležnom sudu protiv rješenja Agencije za nadzor iz člana 180. ovog zakona.
- (2) U postupku prinudne likvidacije nadležnosti nadzornog odbora društva za osiguranje i nadležnosti skupštine, osim nadležnosti navedene u stavu (1) ovog člana, preuzima Agencija za nadzor.
- (3) Organ društva u postupku prinudne likvidacije je odbor povjerilaca koji čine samo povjerioci sa potraživanjima iz ugovora o osiguranju.

Član 183.
(Objava odluke o prinudnoj likvidaciji)

- (1) Odluku o pokretanju postupka prinudne likvidacije Agencija za nadzor objavit će u „Službenim novinama Federacije BiH” i najmanje dva dnevna lista koji izlaze u Federaciji i RS.
- (2) U roku 30 dana od dana objavljivanja iz stava (1) prestaje važenje ugovora o osiguranju.

Član 184.
(Prijedlog nadležnom sudu)

- (1) Najkasnije sedam dana od dana donošenja rješenja o pokretanju postupka prinudne likvidacije Agencija za nadzor podnijet će prijedlog za otvaranje likvidacionog postupka nadležnom sudu.
- (2) Ukoliko na osnovu podataka dobivenih tokom prinudne likvidacije bude opravdano očekivati da se neće moći ispuniti svrha likvidacionog postupka, Agencija za nadzor može odmah zatražiti od nadležnog suda otvaranje stečajnog postupka nad društvom za osiguranje.

Član 185.
(Zabrana sklapanja novih poslova)

Za vrijeme postupka prinudne likvidacije društvo za osiguranje ne smije sklapati nove poslove osim onih koji su nužni radi unovčenja likvidacione mase i onih koji su potrebni za prijenos ugovora osiguranja na drugo društvo za osiguranje.

Član 186.
(Utvrđivanje imovine i obaveza)

- (1) Likvidator kojeg je imenovao sud u likvidacionom postupku dužan je odmah poduzeti sve mjere i radnje za utvrđivanje obima imovine društva za osiguranje kao i obaveza društva za osiguranje nad kojim je pokrenuta prinudna likvidacija.
- (2) U svrhu utvrđivanja obaveza društva za osiguranje koje se nalazi u postupku prinudne likvidacije likvidator će putem pisanih obavještenja u „Službenim novinama Federacije BiH” i najmanje dva dnevna lista koja izlaze u Federaciji i RS pozvati sve povjerioce društva za osiguranje da prijave svoja potraživanja.

Član 187.
(Zaštita osiguranika)

- (1) Likvidator imenovan od suda u likvidacionom postupku donijet će odluku o utvrđivanju potraživanja koja će biti kategorizirana na sljedeći način:

- a) potraživanja povjerilaca na osnovu ugovora o osiguranju života,
 - b) potraživanja povjerilaca po polisama neživotnog osiguranja koji su prijavili ostvarenje osiguranog slučaja i čije su prijave uredno upisane u knjige društva,
 - c) potraživanja razlučnih povjerilaca,
 - d) potraživanja bilo kojih drugih lica koja su prijavila svoje zahtjeve.
- (2) Korisnici naknade osiguranja, kao i njihovi nasljednici imaju privilegovana potraživanja prema ulaganjima društva koje će imati prednost nad svim ostalim općim ili posebno privilegovanim potraživanjima, sa izuzetkom troškova postupka posebne likvidacije.
 - (3) Kada društvo dođe u fazu prinudne likvidacije, korisnik naknade osiguranja ima privilegovana potraživanja iz svih njenih sredstava bilo da pripadaju ulaganjima društva ili ne. Ta privilegija dat će prednost nad svim ostalim povjeriocima, osim za potraživanja troškova iz stava (2) ovog člana.
 - (4) Privilegija, u smislu ovog člana, sastoji se u izmirenju potraživanja osiguranika i njihovih nasljednika uključujući i treće strane koje od osiguravača imaju direktna potraživanja na osnovu ugovora o osiguranju. Ostali povjerioci mogu biti izmireni iz ulaganja sredstava društva samo ako su potraživanja osiguranika u cijelosti izmirena.
 - (5) Korisnici naknada po neživotnom osiguranju prvo se izmiruju od ulaganja sredstava neživotnog osiguranja, a naročito od kategorije ulaganja sredstava osiguranja na koje se odnose njihova potraživanja u skladu sa članom 89. ovog zakona.
 - (6) Na isti način korisnici naknada po životnom osiguranju prvo se izmiruju od ulaganja sredstava životnog osiguranja, a naročito od kategorije ulaganja na koje se odnose njihova potraživanja u skladu sa čl. 89. i 93. ovog zakona.
 - (7) Zapljena imovine pokrivene ulaganjem društva koje se nalazi u vlasništvu društva ili treće strane je dopuštena samo u korist korisnika navedenih u ovom članu. Agenciji za nadzor društvo dostavlja primjerak sudske odluke o zapljeni, u suprotnom će se zapljena proglasiti ništavnom.

Član 188.

(Nedostatak pokrivača za obaveze iz osnova osiguranja od odgovornosti za motorna vozila)

- (1) Po okončanju likvidacionog postupka kada se utvrdi da društvo za osiguranje nema dovoljno sredstava za pokriće obaveza iz osiguranja od odgovornosti za motorna vozila, likvidacioni sudija na prijedlog likvidatora donosi rješenje kojim se utvrđuje spisak povjerilaca iz osnova ugovora o osiguranju od odgovornosti za motorna vozila.
- (2) Rješenje iz stava (1) ovog člana dostavlja se Zaštitnom fondu FBiH radi izmirivanja potraživanja iz istog.
- (3) Zaštitni fond FBiH dužan je izmiriti potraživanja iz stava (1) ovog člana u skladu sa odlukom o finansiranju Zaštitnog fonda FBiH, a najkasnije u roku tri godine od dana dostavljanja rješenja iz stava (1) ovog člana.

Član 189.

(Prinudna likvidacija podružnice stranog društva za osiguranje)

- (1) Agencija za nadzor dužna je prije donošenja rješenja o pokretanju prinudne likvidacije i rješenja o oduzimanju odobrenja podružnici stranog društva za osiguranje obavijestiti

sva nadležna tijela država članica u kojima društvo za osiguranje, nad čijom podružnicom počinje postupak likvidacije, ima podružnice.

- (2) Obavještenje iz stava (1) ovog člana mora sadržavati informacije o pravnim posljedicama i stvarnim efektima takvog postupka.
- (3) Izuzetno od odredaba stava (1) ovog člana, ako zbog zaštite osiguranika nije početak postupka prinudne likvidacije moguće odgađati, Agencija za nadzor obavijestit će nadležno nadzorno tijelo odmah nakon donošenja rješenja.
- (4) Agencija za nadzor dužna je u postupku prinudne likvidacije iz stava (1) ovog člana uzajamno sarađivati sa nadležnim nadzornim tijelima drugih država članica.
- (5) Likvidatori su dužni u postupku prinudne likvidacije iz stava (1) ovog člana međusobno sarađivati, a dužni su jedan drugome dati sva pravno dopuštena obavještenja koja mogu biti od značaja za provođenje likvidacijskog postupka.

Član 190. (Postupak prinudne likvidacije)

Ako ovim zakonom nije drukčije određeno, na postupak prinudne likvidacije na odgovarajući način se primjenjuju odredbe Zakona o likvidacionom postupku i Zakona o privrednim društvima.

Član 191. (Nastupanje stečajnog razloga)

Ako likvidatori utvrde postojanje stečajnog razloga dužni su, bez odlaganja, podnijeti prijedlog za otvaranje stečajnog postupka i o tome odmah obavijestiti Agenciju za nadzor.

Odjeljak C. Prijedlog za pokretanje stečajnog postupka

Član 192. (Prijedlog i stečajni razlozi)

- (1) Prijedlog za otvaranje stečaja, kao mjeru nadzora, podnosi Agencija za nadzor u sljedećim slučajevima:
 - a) ako na osnovu izvještaja iz člana 161. stav (2) ovog zakona procijeni da se tokom trajanja posebne uprave finansijsko stanje nije poboljšalo, te da društvo za osiguranje nije u stanju ispunjavati tekuće dospjele obaveze,
 - b) ako prilikom vršenja nadzora nad društvom za osiguranje utvrdi postojanje nekog od zakonom propisanih stečajnih razloga.
- (2) Kada prijedlog za otvaranje stečajnog postupka podnosi Agencija za nadzor u prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka navest će se činjenice i okolnosti iz kojih proizlazi postojanje nekog od stečajnih razloga iz stava (1) ovog člana.
- (3) U prijedlogu za otvaranje stečajnog postupka Agencija za nadzor može predložiti postavljanje privremenog stečajnog upravitelja kao i druge mjere osiguranja koje smatra potrebnim kako bi se spriječilo da do donošenja odluke o otvaranju stečajnog postupka ne nastupe takve promjene imovinskog položaja društva za osiguranje koje bi za osiguranike, korisnike osiguranja i oštećena lica mogle biti nepovoljne.

- (4) Ako je prijedlog za otvaranje stečajnog postupka podnio drugi ovlašteni predlagač, a ne Agencija za nadzor, stečajni sudija će prijedlog dostaviti i Agenciji za nadzor.

Član 193.
(Imenovanje stečajnog upravitelja)

Stečajni sudija će prije imenovanja stečajnog upravitelja društvu za osiguranje saslušati predstavnika Agencije za nadzor na okolnost lica koje će biti imenovano za stečajnog upravitelja.

Član 194.
(Potraživanja iz ugovora o obaveznim osiguranjima)

Potraživanja koja imaju povjerioci prema društvu za osiguranje nad kojim je otvoren stečajni postupak, a na osnovu ugovora o obaveznim osiguranjima neće se rješavati u stečajnom postupku već ti povjerioci potražuju od Zaštitnog fonda FBiH radi osiguravanja potpune naknade prema ovim povjeriocima.

Član 195.
(Isplatni redovi stečajnih povjerioca)

- (1) Stečajni povjerioci se prema vrsti njihovih potraživanja svrstavaju u isplatne redove. Ovim članom utvrđuju se stečajni povjerioci viših isplatnih redova i to:
 - a) potraživanja povjerilaca na osnovu ugovora o osiguranju života,
 - b) potraživanja povjerilaca na osnovu ostalih vrsta osiguranja osim potraživanja iz osnove obaveznog osiguranja koja se namiruju na način iz člana 194. ovog zakona,
 - c) potraživanja sa osnove subrogacionih zahtjeva Zaštitnog fonda FBiH za izvršene isplate na osnovu člana 194. ovog zakona.
- (2) Stečajni povjerioci općeg isplatnog reda te stečajni povjerioci nižih isplatnih redova određuju se u skladu sa odredbama Zakona o stečajnom postupku.
- (3) Stečajni sud je dužan pored općeg računa stečajnog dužnika otvoriti i poseban račun za pokriće obaveza iz osnove ugovora o životnom osiguranju.

Član 196.
(Obavještenja Agencije za nadzor)

Stečajni sudija rješenje o obustavi ili zaključenju stečajnog postupka nad društvom za osiguranje dostavlja i Agenciji za nadzor.

GLAVA XI. ZAŠTITA POTROŠAČA

Član 197.
(Opća odredba)

Pod pojmom potrošač u smislu odredbi ovog zakona podrazumijeva se svako fizičko lice koje ima prava i obaveze po ugovoru o osiguranju.

Član 198.
(Vansudsko rješavanje sporova)

- (1) Društva za osiguranje dužna su uspostaviti postupak vansudskog rješavanja sporova između osiguranika, odnosno ugovaratelja osiguranja, odnosno potrošača i društava za osiguranje.
- (2) Društvo za osiguranje dužno je u uvjetima osiguranja objaviti informaciju o načinu postupka vansudskog rješavanja sporova.
- (3) Društva za osiguranje dužna su uspostaviti interni postupak za rješavanje pritužbi osiguranika.

Član 199.
(Reklamacije potrošača)

- (1) Ako potrošač smatra da se društvo za osiguranje ne pridržava uvjeta iz ugovora o osiguranju, svoj prigovor na postupke društva može uputiti:
 - a) društvu za osiguranje,
 - b) internoj reviziji društva za osiguranje,
 - c) udruženju za zaštitu potrošača,
 - d) ombudsmenu u osiguranju,
 - e) drugim nadležnim tijelima.
- (2) Agencija za nadzor ovlaštena je, u okviru svojih nadzornih nadležnosti nad društvima za osiguranje, provjeravati pridržava li se društvo za osiguranje uopće dobrih poslovnih običaja i pravila struke.

Član 200.
(Informacije ugovarača osiguranja kod sklapanja ugovora o osiguranju)

- (1) Društvo za osiguranje dužno je prije sklapanja ugovora o osiguranju pisano obavijestiti ugovarača osiguranja o sljedećim podacima:
 - a) firmi, pravno-organizacionom obliku, sjedištu i nazivu društva za osiguranje i podružnice koja sklapa ugovor,
 - b) općim uvjetima osiguranja te pravu koje vrijedi za ugovor o osiguranju,
 - c) vremenu trajanja ugovora o osiguranju,
 - d) roku u kojem ponuda obavezuje ponuđača, pravu na opoziv ponude za sklapanje ugovora za osiguranje i pravu na odustanak od sklopljenog ugovora o osiguranju,
 - e) visini premije osiguranja, načinu plaćanja premije osiguranja, visini doprinosa, poreza i drugih troškova koji se zaračunavaju pored premije osiguranja i ukupnom iznosu plaćanja,
 - f) o vremenu trajanja ugovora o osiguranju,
 - g) uvjetima za prestanak i raskid ugovora,
 - h) načinu rješavanja sporova ugovornih strana,
 - i) nadzornom tijelu koje je nadležno za nadzor nad društvom za osiguranje.
- (2) Društvo za osiguranje dužno je obavezno informirati ugovarača osiguranja pri sklapanju ugovora o osiguranju o namjeri zaključivanja ugovora sa suosiguravačem.

- (3) U slučaju životnog osiguranja obavještenje iz stava (1) ovog člana mora sadržavati i sljedeće podatke o:
- osnovici i mjerilima za učestvovanje u dobiti,
 - tabelama otkupne vrijednosti,
 - pravima na kapitalizaciju ugovora o životnom osiguranju i pravima iz takvog osiguranja,
 - informaciji da ugovarač osiguranja može odustati od ugovora o životnom osiguranju najkasnije u roku 14 dana od dana prijema obavijesti osiguravača o sklapanju ugovora, pri čemu ugovarač osiguranja ne snosi obaveze koje proizlaze iz tog ugovora,
 - poreznom sistemu koji se odnosi na navedenu vrstu osiguranja.
- (4) Kod ugovora o životnom osiguranju vezanih uz jedinice investicijskih fondova društvo za osiguranje dužno je prije sklapanja ugovora o osiguranju, uz podatke iz st. (1) i (2) ovog člana, ugovarača osiguranja pisano obavijestiti i o prospektu fonda, a naročito o strukturi ulaganja.
- (5) U slučaju osiguranja troškova pravne zaštite kod angažiranja advokata ili drugog lica koje je odgovarajuće kvalifikovano u skladu sa pravnim propisima radi odbrane, zastupanja ili služenja interesima osiguranog lica u istrazi ili postupku, osigurano lice slobodno će odabrati advokata ili drugo lice. Osigurano lice može odabrati advokata ili ako želi i ako je to dopušteno u skladu sa pravnim propisima neko drugo odgovarajuće kvalifikovano lice da služi njegovim interesima kad god nastupi sukob interesa.

Član 201.

(Informacije ugovarača osiguranja za vrijeme trajanja ugovora o osiguranju)

- (1) Društvo za osiguranje dužno je za vrijeme trajanja ugovora o osiguranju pisano obavijestiti ugovarača osiguranja o sljedećim podacima:
- promjeni firme, pravno-organizacionom obliku, sjedištu i nazivu društva za osiguranje i podružnice koje sklapa ugovor,
 - promjenama podataka iz člana 200. stav (1) tač. od b) do f) ovog zakona, odnosno podataka iz člana 200. st. (2) i (3) ovog zakona.
- (2) Za vrijeme trajanja ugovora o životnom osiguranju društvo za osiguranje dužno je jednom godišnje pisano obavijestiti osiguranika o stanju učestvovanja u dobiti.
- (3) Društvo za osiguranje dužno je obavezno informirati ugovarača osiguranja u toku trajanja ugovora o osiguranju o namjeri zaključivanja ugovora sa suosiguravačem.

Član 202.

(Sadržaj obavještenja)

- (1) Tekst i sadržaj obavještenja iz čl. 200. i 201. ovog zakona mora biti napisan na pregledan i razumljiv način ugovaraču osiguranja, odnosno osiguraniku, te sastavljen na jednom od službenih jezika u BiH.
- (2) Agencija za nadzor detaljnije će propisati način informiranja, kao i sadržaj obavještenja iz čl. 200. i 201. ovog zakona.

Član 203.
(Opća odredba o reklamiranju)

Reklamne aktivnosti i informacije o društvima za osiguranje i proizvodima koje nude na tržištu moraju sadržavati jasne, istinite i potpune informacije koje su zasnovane na vjerodostojnim podacima.

Član 204.
(Reklamne informacije)

(1) Društvo za osiguranje dužno je reklamne informacije koje sadrže podatke o finansijskom stanju, položaju na tržištu i rezultatima poslovanja tog društva za osiguranje najkasnije 30 dana prije objave dostaviti Agenciji za nadzor radi provjere je li sadržaj reklamne informacije u skladu sa odredbama ovog zakona. Ako Agencija za nadzor u roku 30 dana od dana prijema obavijesti o reklamnoj informaciji utvrdi da reklamna informacija nije izrađena u skladu sa odredbama ovog zakona, obavijestit će o tome društvo za osiguranje.

(2) Ako Agencija za nadzor ne izvjesti društvo za osiguranje u roku iz stava (1) ovog člana, smatra se da Agencija za nadzor nema primjedbi na sadržaj reklamne informacije.

(3) Društvo za osiguranje odgovorno je za jasnost, potpunost i istinitost informacija koje se objavljuju radi reklame društva za osiguranje i njegovih proizvoda.

(4) U reklamne informacije spadaju sve informacije saopštene trećim licima i potencijalnim ugovaračima osiguranja i osiguranicima putem oglasa u štampi, radiju, televiziji, putem ličnih posjeta, telefonskih poziva, mrežnih stranica i elektronskih medija, putem interaktivne televizije, te na bilo koji drugi način iz kojeg proizlazi namjera reklame.

Član 205.
(Pravila reklamnih aktivnosti)

(1) Prilikom pružanja reklamnih informacija o društvima za osiguranje i proizvodima koje nude na tržištu, društva za osiguranje:

- a) ne smiju prikrivati ili na zabludljiv način prikazivati reklamnu svrhu i cilj informacije,
- b) moraju navesti cjelovit, tačan, jasan i istinit opis proizvoda osiguravača, propisane obaveze, projekciju prinosa i mogućnost gubitka, te opis rizika koji iz takvog proizvoda proizlazi,
- c) činjenice koje se iznose u informacijama moraju biti potkrijepljene vjerodostojnim dokazima,
- d) ne smiju se navoditi lažni ili neprovjereni pokazatelji o društvu za osiguranje, njegovom položaju na tržištu i proizvodima koje nudi,
- e) sve informacije moraju po svom izgledu, sadržaju i obliku biti jednako i istoznačno zastupljene.

(2) Uspjeh i finansijski pokazatelji grupe ili holdinga kojem pripada i društvo za osiguranje ne mogu biti razlog za reklamu društva za osiguranje i proizvoda koji nudi na tržištu.

Član 206.
(Ombudsmen u osiguranju)

(1) U sastavu Agencije za nadzor uspostavlja se samostalna organizaciona jedinica unutar koje djeluje jedan ili više ombudsmena u osiguranju (u daljnjem tekstu: ombudsmen) radi promoviranja i zaštite prava i interesa korisnika usluga osiguranja, tj. fizičkih lica kao korisnika usluga osiguranja.

(2) Ombudsmen kao jedan od nosilaca zaštite prava potrošača u Federaciji omogućava da se nastale nesuglasice i sporovi između društava i korisnika usluga osiguranja mogu pravično i brzo riješiti od strane nezavisnih lica, s minimumom formalnosti putem usaglašavanja, posredovanja ili na drugi miran način.

(3) Ombudsmen je nezavisan u obavljanju svojih zadataka i odgovara za njihovo izvršavanje, a provođenjem svojih funkcija ne djeluje kao zastupnik Agencije za nadzor.

(4) Ombudsmena imenuje i razrješava stručni savjet. Mandat ombudsmena je pet godina i može biti obnovljen.

Član 207.
(Zadaci ombudsmena)

Ombudsmen obavlja sljedeće zadatke:

- a) pruža informacije o pravima i obavezama korisnika i davaoca usluga osiguranja,
- b) prati i predlaže aktivnosti za unapređenje odnosa između korisnika usluga osiguranja i davaoca usluga osiguranja,
- c) istražuje aktivnosti na tržištu osiguranja po službenoj dužnosti ili na osnovu prigovora radi zaštite prava korisnika usluga osiguranja,
- d) razmatra prigovore korisnika usluga osiguranja, daje odgovore, preporuke i mišljenja, te predlaže mjere za rješavanje prigovora,
- e) posreduje u mirnom rješavanju spornih odnosa između korisnika usluga osiguranja i davaoca usluga osiguranja,
- f) izdaje smjernice ili preporuke o posebnim standardnim uvjetima ili aktivnostima za primjenu dobrih poslovnih običaja u poslovanju davaoca usluga osiguranja, te predlaže Stručnom savjetu Agencije za nadzor donošenje akata iz njegove nadležnosti u oblasti zaštite prava korisnika usluga osiguranja,
- g) surađuje sa nadležnim pravosudnim, upravnim i drugim organima i organizacijama, kao i sa nadzornim i kontrolnim institucijama u zemlji i inozemstvu u okviru svoje nadležnosti,
- h) surađuje sa ostalim organima i subjektima nadležnim za zaštitu prava potrošača,
- i) poduzima druge radnje iz oblasti zaštite prava korisnika usluga osiguranja.

Član 208.
(Postupci po prigovoru)

(1) Ombudsmen u postupanju po prigovorima korisnika usluga osiguranja osigurava zaštitu njihovih prava i interesa putem:

- a) postupka razmatranja prigovora korisnika usluga osiguranja, davanjem odgovora, preporuka i mišljenja, te predlaganjem mjera za rješavanje prigovora,

- b) postupka posredovanja u mirnom rješavanju spornih odnosa kada ocijeni da iz predmeta prigovora može doći do sudskog spora.
- (2) U postupku posredovanja u mirnom rješavanju spornih odnosa ombudsmen primjenjuje propise kojima se uređuje postupak medijacije u kojem slučaju može, po potrebi, angažirati druga ovlaštena lica sa specijalističkim znanjima ili medijatore.
- (3) Sporazum o nagodbi, koji učesnici u mirnom rješavanju spornog odnosa postignu uz posredovanje ombudsmena i sačine u pisanoj formi, ima snagu izvršne isprave.

Član 209. **(Principi rada ombudsmena)**

- (1) U postupku razmatranja prigovora i posredovanja u mirnom rješavanju spornih odnosa ombudsmen je dužan poštovati principe: zakonitosti, nepristrasnosti, stručnosti, jednakih prava i pravičnosti, efikasnosti i transparentnosti pravila i procedura postupanja ombudsmena.
- (2) Pored principa iz stava (1) ovog člana ombudsmen je dužan u postupku mirnog rješavanja spornih odnosa primjenjivati princip dobrovoljnosti i povjerljivosti.

Član 210. **(Saradnja sa ombudsmenom)**

- (1) Davaoci usluga osiguranja dužni su sarađivati sa ombudsmenom.
- (2) Ombudsmen je dužan tokom postupka razmatranja po prigovorima korisnika usluga osiguranja omogućiti davaocima usluga osiguranja, na čije postupanje korisnik usluga osiguranja podnosi prigovore da se izjasne o činjenicama i okolnostima navedenim u prigovoru, odnosno da dostave dokaze u svoju korist.

Član 211. **(Izvještaj o radu ombudsmena)**

Izvještaj o radu ombudsmena je sastavni dio izvještaja Agencije za nadzor u skladu sa članom 136. ovog zakona.

Član 212. **(Propisi za rad)**

- (1) Agencija za nadzor donijet će opće i podzakonske akte kojima se uređuju uvjeti i postupak za imenovanje i prestanak dužnosti ombudsmena, uvjeti i način postupanja po prigovorima korisnika usluga osiguranja i posredovanja u mirnom rješavanju spornih odnosa, finansiranje, izvještavanje i druga pitanja od značaja za rad ombudsmena.
- (2) Na pitanja iz oblasti zaštite korisnika usluga osiguranja i rad ombudsmena, koja nisu uređena ovim zakonom, primjenjuju se propisi koji uređuju oblast zaštite potrošača, postupak medijacije i obligacione odnose.

Član 213. **(Primjena posebnog zakona)**

Osim na osnovu odredaba čl. 197. i 199. ovog zakona zaštita prava klijenata društva za osiguranje (fizička lica) provodi se na osnovu propisa kojim se uređuje zaštita potrošača u BiH, pri čemu je potrebno postupati u skladu sa odredbama ovog zakona koje se odnose na obavezu čuvanja povjerljivih podataka.

GLAVA XII. UDRUŽENJE OSIGURAVAČA

Član 214.

(Udruženje osiguravača)

(1) Društva za osiguranje mogu se udružiti u udruženje osiguravača koje je osnovano kao privredno interesno udruženje ili kao neki drugi oblik udruživanja privrednih subjekata.

(2) Društvo za osiguranje ne smije sklapati nikakve pisane ili usmene ugovore sa drugim društvom, odnosno društvima za osiguranje ili udruženjima osiguranja, odnosno reosiguranja kojima se može ograničiti princip slobodnog tržišnog takmičenja, odnosno konkurencije u djelatnosti osiguranja.

(3) Radi provođenja stava (2) ovog člana udruženje osiguravača Agenciji za nadzor mora dostaviti svoj statut, sve sporazume i drugo.

(4) Odredbe ovog člana na odgovarajući se način primjenjuju na društva za posredovanje u osiguranju i reosiguranju.

GLAVA XIII. PRAVO KOJE SE PRIMJENJUJE NA UGOVORE O OSIGURANJU

Član 215.

(Mjerodavno pravo za ugovore o osiguranju)

(1) Mjerodavno pravo koje se primjenjuje na ugovore o osiguranju koji pokrivaju rizike koji se nalaze u Federaciji određuje se u skladu sa sljedećim odredbama:

a) kada je prebivalište ili sjedište osiguranika u Federaciji, mjerodavno pravo za ugovore o osiguranju je pravo Federacije. Izuzetno, kada ovaj zakon to dopušta strane će moći izabrati pravo RS i druge zemlje;

b) kada osiguranik nema prebivalište ili sjedište u Federaciji strane u ugovoru o osiguranju mogu izabrati da se primjenjuje pravo Federacije, pravo RS ili pravo zemlje u kojoj osiguranik ima prebivalište ili sjedište;

c) kada se osiguranik bavi komercijalnom ili industrijskom djelatnošću ili samostalno obavlja profesionalnu djelatnost i kada ugovor pokriva dva ili više rizika koji se odnose na te djelatnosti i koji se nalaze u Federaciji i RS i drugim zemljama, sloboda izbora prava mjerodavnog za ugovor proširuje se i na prava tih zemalja ili RS, zavisno od toga gdje osiguranik ima prebivalište ili sjedište;

d) bez obzira na tač. a), b) i c) iz stava (1) ovog člana kada je rizik koji je obuhvaćen ugovorom ograničen na događaje koji se dešavaju u RS, strane uvijek mogu odabrati pravo RS;

e) činjenica da su u slučajevima opisanim u tač. a) ili c) iz stava (1) ovog člana strane odabrale pravo koje nije pravo Federacije, ne isključuje primjenu obaveznih pravnih propisa države ili entiteta kada su svi ostali faktori relevantni za situaciju u vrijeme izbora mjerodavnog prava povezani sa njima;

f) izbor koji se spominje u prethodnim tačkama stava (1) ovog člana mora biti izražen ili prikazan sa sigurnošću u uvjetima ugovora ili okolnostima slučaja. Ukoliko to nije slučaj ili ako se ne izvrši nikakav izbor, na ugovor se primjenjuje pravo entiteta ili države sa kojom je taj ugovor najbliže povezan u skladu sa ovim članom. Izuzetno, na poseban dio ugovora koji je bliže povezan sa nekom drugom zemljom ili entitetom kako je predviđeno u relevantnim tačkama iz stava (1) ovog člana, može se izuzetno primijeniti pravo te zemlje ili entiteta. Postoji oboriva pretpostavka da je ugovor najbliže povezan sa zemljom ili entitetom u kojem se nalazi rizik.

(2) Nijedna odredba ovog člana ne ograničava primjenu obaveznih odredaba prava Federacije, bez obzira na pravo koje se primjenjuje na ugovor.

(3) Prije zaključivanja ugovora o osiguranju društvo će obavijestiti osiguranika o mjerodavnom pravu koje je važeće za ugovor kada strane nemaju slobodan izbor ili o činjenici da strane imaju slobodu izbora mjerodavnog prava, te o pravu čiju primjenu osiguravač predlaže.

(4) U slučaju zaključenja ugovora o osiguranju za obavezno osiguranje koje je predviđeno pravom Federacije, taj ugovor podliježe pravu Federacije.

(5) U slučaju kada je obavezno osiguranje propisano samo pravom Federacije, ako se pojavi nesaglasnost između prava RS u kojoj se nalazi rizik i prava Federacije, primjenjivat će se pravo Federacije.

(6) Ako ugovor o obaveznom osiguranju, propisan pravom Federacije, pokriva rizike u BiH pravila obaveznog prava Federacije isključivo se primjenjuju.

GLAVA XIV. KAZNE NE ODREDBE

Član 216.

(Prekršaji društva za osiguranje, odnosno društva za reosiguranje)

(1) Novčanom kaznom od 50.000,00 KM do 200.000,00 KM bit će kažnjeno za prekršaj društvo za osiguranje, odnosno društvo za reosiguranje koje:

- a) ne postupi u skladu sa čl. 10. i 11. ovog zakona,
- b) obavlja druge djelatnosti osim poslova osiguranja suprotno članu 12. stav (1) ovog zakona, odnosno društvo za reosiguranje koje obavlja druge djelatnosti osim poslova reosiguranja suprotno članu 12. st. (7) i (8) ovog zakona,
- c) vrši smanjenje, odnosno povećanje kapitala bez odobrenja Agencije za nadzor u skladu sa članom 17. stav (5) ovog zakona,
- d) ne postupa u skladu sa usvojenim aktima poslovne politike iz člana 18. stav (5) ovog zakona,
- e) obavlja poslove osiguranja u vrstama osiguranja za koje nije dobilo odobrenje Agencije za nadzor za obavljanje poslova osiguranja u skladu sa odredbom člana 19. stav (1) ovog zakona,
- f) ne obavijesti Agenciju za nadzor o početku, odnosno prestanku obavljanja poslova u roku iz člana 23. ovog zakona,
- g) ne ishodi odobrenje Agencije za nadzor za sticanje kvalifikovanog udjela u skladu sa članom 28. stav (4) ovog zakona,
- h) prenese portfelj osiguranja suprotno članu 57. stav (2) ovog zakona,

- i) nema razrađene politike i procedure za identifikovanje, mjerenje i praćenje rizika kojima je izloženo u svom poslovanju u skladu sa odredbom člana 61. stav (1) ovog zakona,
 - j) ne vodi statističke podatke o poslovima osiguranja, rizicima koje pokrivaju osiguranja, osiguranim slučajevima i evidencijama štetama u skladu sa članom 63. ovog zakona,
 - k) ne formira tehničke rezerve u skladu sa preuzetim rizicima iz člana 80. ovog zakona,
 - l) ne ulaže imovinu za pokriće tehničke rezerve u skladu sa odredbama čl. od 86. do 89. ovog zakona, odnosno na osnovu njega donesenih propisa,
 - m) ne oblikuje, odnosno ne raspoložuje imovinom za pokriće matematičke rezerve u skladu sa odredbama čl. od 90. do 93. ovog zakona, odnosno na osnovu njega donesenih propisa,
 - n) reosiguranjem ne pokrije onaj dio preuzetih osiguranih rizika koji prema tablicama pokrića prelaze udjele u kompenzaciji rizika suprotno članu 99. ovog zakona,
 - o) suosigura preuzete rizike u obimu suprotnom članu 101. stav (2) ovog zakona,
 - p) postupa suprotno članu 103. ovog zakona,
 - r) ne izvještava Agenciju za nadzor, ne vodi poslovne knjige, ne vrednuje knjigovodstvene stavke ili ne sastavlja knjigovodstvene dokumente i računovodstvene izvještaje u skladu sa odredbama čl. od 106. do 109. ovog zakona, odnosno na osnovu njega donesenih propisa,
 - s) ne uspostavi internu reviziju u skladu sa odredbama čl. od 110. do 115. ovog zakona,
 - t) ne imenuje ovlaštenog aktuara u skladu sa odredbama člana 117. ovog zakona,
 - u) angažira revizorsko društvo suprotno članu 120. ovog zakona,
 - v) finansijskom koncernu, koncernu osiguravača, odnosno vladajućem društvu za osiguranje u grupi osiguravača ne dostavi sve podatke i informacije u skladu sa članom 167. stav (1) ovog zakona,
 - z) ne izvještava Agenciju za nadzor o poslovima u grupi osiguravača u skladu sa odredbama člana 172. ovog zakona, odnosno na osnovu njega donesenih propisa,
 - aa) postupa suprotno članu 200. ovog zakona kod obavještavanja ugovarača osiguranja u postupku sklapanja ugovora o osiguranju,
 - bb) postupa suprotno članu 201. ovog zakona kod obavještavanja ugovarača osiguranja za vrijeme trajanja ugovora o osiguranju,
 - cc) postupa suprotno članu 202. ovog zakona u vezi sa tekstom i sadržajem obavještenja,
 - dd) ne saraduje sa ombudsmenom u skladu sa članom 210. ovog zakona,
 - ee) ne utvrdi osnovanost zahtjeva za naknadu štete ili dugih vrsta zahtjeva u ovisnosti o vrsti osiguranja u roku 30 dana od dana kompletiranja zahtjeva i ne isplati utvrđenu naknadu u daljnjem roku od 14 dana.
- (2) Novčanom kaznom od 5.000,00 KM do 20.000,00 KM bit će kažnjeno za prekršaj iz stava (1) ovog člana i odgovorno lice društva za osiguranje, odnosno društva za reosiguranje.

Član 217.

(Prekršaji društva za osiguranje, odnosno društva za reosiguranje)

- (1) Novčanom kaznom od 15.000,00 KM do 50.000,00 KM bit će kažnjeno za prekršaj društvo za osiguranje, odnosno društvo za reosiguranje koje:
- a) ne izvještava Agenciju za nadzor u skladu sa odredbama člana 106. i čl. od 141. do 143. ovog zakona, odnosno na osnovu njega donesenih propisa,
 - b) Agenciji za nadzor ne dostavi nerevidirani godišnji izvještaj u roku određenom članom 108. stav (3) ovog zakona,
 - c) ne obavijesti Agenciju za nadzor o razrješenju imenovanog ovlaštenog aktuara u skladu sa odredbom člana 119. stav (4) ovog zakona,
 - d) ovlaštenom licu ne omogući vršenje nadzora i pregled poslovanja u skladu sa odredbom člana 140. i odredbama čl. od 145. do 151. ovog zakona,
 - e) ne izvijesti Agenciju za nadzor o značajnim poslovima u grupi osiguravača u skladu sa odredbama člana 172. ovog zakona,
 - f) ne izvijesti Agenciju za nadzor o svim činjenicama i okolnostima značajnim za procjenu da li se radi o grupi osiguravača u skladu sa odredbama člana 171. ovog zakona.
- (2) Novčanom kaznom od 5.000,00 KM do 15.000,00 KM bit će kažnjeno za prekršaj iz stava (1) ovog člana i odgovorno lice društva za osiguranje, odnosno društva za reosiguranje.

Član 218.

(Prekršaji člana uprave, člana nadzornog odbora društva za osiguranje, odnosno društva za reosiguranje)

- (1) Novčanom kaznom od 1.000,00 KM do 5.000 KM bit će kažnjen za prekršaj član uprave društva za osiguranje, odnosno društva za reosiguranje koji:
- a) ne izvršava obaveze člana uprave društva za osiguranje, odnosno društva za reosiguranje u skladu sa odredbama člana 40. ovog zakona,
 - b) bez odgađanja ne obavijesti Agenciju za nadzor u skladu sa odredbom člana 141. stav (4) ovog zakona,
 - c) ne osigurava dokumentaciju i/ili onemogućava pristup u skladu sa članom 160. ovog zakona.
- (2) Novčanom kaznom od 1.000,00 KM do 5.000,00 KM bit će kažnjen za prekršaj član nadzornog odbora društva za osiguranje, odnosno društva za reosiguranje koji, bez odgađanja, ne obavijesti Agenciju za nadzor u skladu sa odredbama člana 46. stav (2) ovog zakona.

Član 219.

(Prekršaji društva za osiguranje i društva za reosiguranje u grupi)

- (1) Novčanom kaznom od 15.000,00 KM do 50.000,00 KM bit će kažnjen za prekršaj osiguravajući holding, mješoviti osiguravajući holding, mješoviti finansijski holding, finansijski koncern, koncern osiguravača, odnosno vladajuće društvo za osiguranje, odnosno društvo za reosiguranje u grupi osiguravača koje ne sastavlja izvještaj o

adekvatnosti kapitala u grupi osiguravača, odnosno ne izvještava Agenciju za nadzor o adekvatnosti kapitala u grupi osiguravača u skladu sa odredbama člana 170. ovog zakona, odnosno u skladu sa odredbama propisa donesenih na osnovu člana 172. ovog zakona.

- (2) Novčanom kaznom od 5.000,00 KM do 20.000,00 KM bit će kažnjeno za prekršaj iz stava (1) ovog člana i odgovorno lice finansijskog koncerna, koncerna osiguravača osiguravajućeg holdinga, mješovitog osiguravajućeg holdinga, mješovitog finansijskog holdinga ili vladajućeg društva za osiguranje, odnosno društva za reosiguranje u grupi osiguravača.

Član 220.
(Prekršaji drugih lica)

- (1) Novčanom kaznom od 50.000,00 KM do 100.000,00 KM bit će kažnjeno za prekršaj pravno lice koje:
- a) obavlja poslove osiguranja suprotno odredbi člana 5. ovog zakona,
 - b) obavlja poslove reosiguranja suprotno odredbi člana 12. stav (7) ovog zakona,
 - c) ne ishodi odobrenje Agencije za nadzor za sticanje kvalifikovanog udjela u skladu sa članom 28. stav (1) ovog zakona.
- (2) Novčanom kaznom od 5.000,00 KM do 20.000,00 KM bit će kažnjeno za prekršaj iz stava (1) ovog člana i odgovorno lice pravnog lica.

Član 221.
(Prekršaji revizorskog društva i ovlaštenog revizora)

- (1) Novčanom kaznom od 10.000,00 KM do 20.000,00 KM bit će kažnjeno za prekršaj revizorsko društvo koje:
- a) obavi reviziju suprotno članu 120. ovog zakona,
 - b) bez odgađanja ne obavijesti Agenciju za nadzor u skladu sa odredbama člana 121. stav (3) ovog zakona.
- (2) Novčanom kaznom od 5.000,00 KM do 10.000,00 KM bit će kažnjeno odgovorno lice revizorskog društva koji počini prekršaj iz stava (1) ovog člana.

Član 222.
(Prekršaji imenovanog ovlaštenog aktuaru)

Novčanom kaznom od 1.000,00 KM do 10.000,00 KM bit će kažnjen za prekršaj imenovani ovlašteni aktuar koji:

- a) postupa suprotno pravilima aktuarske struke u obavljanju poslova iz člana 118. st. (2) i (3) ovog zakona,
- b) ne obavijesti upravu društva i nadzorni odbor društva za osiguranje, odnosno društva za reosiguranje u skladu sa odredbama člana 118. st. (5) i (6) ovog zakona,
- c) ne obavijesti Agenciju za nadzor u skladu sa odredbama člana 118. stav (8) ovog zakona.

Član 223.
(Prekršaji posebnog upravitelja)

Novčanom kaznom od 5.000,00 KM do 10.000,00 KM bit će kažnjen za prekršaj posebni upravitelj koji:

- a) u roku tri mjeseca nakon imenovanja Agenciji za nadzor ne preda izvještaj o finansijskom stanju i uvjetima poslovanja društva za osiguranje pod posebnom upravom u skladu sa odredbom člana 161. stav (1) ovog zakona,
- b) u roku devet mjeseci nakon imenovanja Agenciji za nadzor ne preda izvještaj o finansijskom stanju i uvjetima poslovanja društva za osiguranje pod posebnom upravom u skladu sa odredbom člana 161. stav (2) ovog zakona,
- c) ne sazove skupštinu društva za osiguranje u skladu sa odredbom člana 162. stav (1) ovog zakona, odnosno ne objavi saziv skupštine radi odlučivanja o povećanju dioničkog kapitala najkasnije u roku osam dana nakon primanja naloga Agencije za nadzor u skladu sa odredbom člana 162. stav (2) ovog zakona.

Član 224.
(Prekršaji u vezi sa čuvanjem povjerljivih podataka)

- (1) Novčanom kaznom od 50.000,00 KM do 100.000,00 KM bit će kažnjeno za prekršaj društvo za osiguranje, odnosno društvo za reosiguranje koje ne poštuje obavezu čuvanja povjerljivih podataka u skladu sa članom 105. ovog zakona.
- (2) Novčanom kaznom od 5.000,00 KM do 20.000,00 KM bit će kažnjeno za prekršaj iz stava (1) ovog člana i odgovorno lice društva za osiguranje, odnosno društva za reosiguranje.
- (3) Novčanom kaznom od 5.000,00 KM do 10.000,00 KM bit će kažnjeno za prekršaj fizičko lice koje ne poštuje obavezu čuvanja povjerljivih podataka u skladu sa članom 107. ovog zakona.

GLAVA XV. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 225.
(Donošenje propisa)

- (1) Agencija za nadzor dužna je donijeti propise na osnovu ovlaštenja iz ovog zakona u roku šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.
- (2) Do dana stupanja na snagu propisa iz stava (1) ovog člana primjenjuju se podzakonski propisi doneseni na osnovu Zakona o društvima za osiguranje u privatnom osiguranju („Službene novine Federacije BiH“, br. 24/05 i 36/10), ako nisu u suprotnosti sa ovim zakonom.
- (3) Odredbe iz člana 5. stav (1) tačka c), člana 57. stav (6) tačka c), te čl. 55., 56. i 189. ovog zakona primjenjuju se u roku pet godina od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 226.
(Postupanje društava za osiguranje)

(1) Društvo koje ima sjedište u Federaciji i koje u vrijeme stupanja na snagu ovog zakona obavlja i neživotno i životno osiguranje istovremeno, može nastaviti takvo kombinirano poslovanje pod uvjetom da za svaku od ovih djelatnosti vodi odvojenu administraciju.

(2) Ako društvo koje obavlja neživotno osiguranje ima finansijske, komercijalne ili administrativne veze sa društvom koje obavlja životno osiguranje, Agencija za nadzor će, u saradnji sa Agencijom za osiguranje RS, ako je potrebno, osigurati da rezultati ovih društava ne budu iskrivljeni sporazumima između njih ili bilo kojim dogovorom koji bi mogao utjecati na raspodjelu rashoda i prihoda.

(3) U smislu ovog zakona, odvojeno administriranje je razdvajanje djelatnosti neživotnog osiguranja od djelatnosti životnog osiguranja kako:

a) interesi osiguranika životnog osiguranja i osiguranika neživotnog osiguranja ne bi bili oštećeni istovremenim vođenjem djelatnosti neživotnog i životnog osiguranja,

b) djelatnosti životnog osiguranja ne bi bile opterećene stvaranjem minimalnih finansijskih garancija, naročito margine solventnosti koja je potrebna za poslovanje neživotnog osiguranja i obrnuto,

c) bi mješovito društvo, ako je pokrilo neophodne finansijske garancije kako je navedeno u odredbama ovog zakona, nakon obavještanja Agencije za nadzor moglo koristiti određena sredstva margine solventnosti koja su još na raspolaganju i za djelatnosti neživotnog i za djelatnosti životnog osiguranja,

d) bi Agencija za nadzor analizirala rezultate dviju djelatnosti i uvjerala se da se poštuju odredbe ovog stava.

(4) Bilansi se moraju izrađivati na način da se prikažu izvori prihoda i rashoda za svaku od ove dvije djelatnosti posebno za neživotno osiguranje i posebno za životno osiguranje. Na taj način svi prihodi (naročito premije, plaćanja od reosiguravača, prihod od ulaganja) i rashodi (naročito naknade po osiguranju, dodavanja tehničkim rezervama, premije reosiguranja, troškovi poslovanja u vezi sa poslovima osiguranja) bit će raspodijeljeni u skladu sa njihovim porijeklom.

(5) Stavke koje su zajedničke objema djelatnostima knjižit će se prema metodama raspodjele koje propiše Agencija za nadzor, a koji moraju biti u skladu sa računovodstvenim standardima.

(6) Na osnovu bilansa društvo mora pripremiti izjavu koja jasno određuje stavke koje formiraju svaku marginu solventnosti usklađenu sa odredbama koje se odnose na stvaranje margine solventnosti iz čl. 71. i 72. ovog zakona i podzakonskog propisa o elementima i kontroli margine solventnosti koje donosi Agencija za nadzor.

(7) Ako jedna od margina solventnosti nije dovoljna, mjere predviđene čl. 78. i 79. ovog zakona za konsolidaciju društva koje je u finansijskim teškoćama, koje se odnose na stvaranje odgovarajuće margine solventnosti i garantnog kapitala u skladu sa ovim zakonom, primjenjivat će se na djelatnost koja je manjkava.

Izuzimanjem odredbi stava (3) tačka a) ovog člana mjere predviđene u članu 78. stav (1) ovog zakona mogu uključivati prijenos sredstava iz jedne djelatnosti u drugu, što podliježe odobrenju Agencije za nadzor.

(8) Agencija za nadzor propisat će pravila za razdvajanje elemenata aktive i pasive društva, kao i sve ostale neophodne pojedinosti za ostvarenje odvojenog administriranja.

**Član 227.
(Postupci)**

- (1) Svi postupci za dobijanje odobrenja i saglasnosti koji su pokrenuti prije stupanja na snagu ovog zakona i koji su u nadležnosti Agencije za nadzor dovršit će se u skladu sa odredbama ovog zakona.
- (2) Postupak stečaja i likvidacije u društvima za osiguranje, koji su pokrenuti prema odredbama Zakona o stečajnom postupku, Zakona o likvidacionom postupku, Zakona o privrednim društvima i Zakona o društvima za osiguranje u privatnom osiguranju („Službene novine Federacije BiH“, br. 24/05 i 36/10), dovršit će se u skladu sa odredbama navedenih zakona.

**Član 228.
(Usklađivanje poslovanja društava za osiguranje, odnosno društava za reosiguranje)**

- (1) Društva za osiguranje, odnosno društva za reosiguranje dužna su u roku pet godina od dana stupanja na snagu ovog zakona uskladiti svoje poslovanje sa odredbama člana 25. stav (1) i člana 73. stav (3) ovog zakona.
- (2) U periodu od stupanja na snagu ovog zakona do usklađivanja u skladu sa stavom (1) ovog člana društva su dužna održavati minimalni dionički kapital kako sljede:
 - a) 2.000.000,00 KM ako društvo posluje sa jednom ili više vrsta osiguranja u skladu sa članom 9. stav (2) tač. od j) do o) ovog zakona,
 - b) 2.000.000,00 KM ako društvo posluje sa jednom ili više vrsta osiguranja u skladu sa članom 9. stav (2) tač. od a) do h) i tač. p) i s) ovog zakona,
 - c) 1.000.000,00 KM ako društvo posluje sa jednom ili više vrsta osiguranja u skladu sa članom 9. stav (2) tač. i) i/ili r) ovog zakona,
 - d) 3.000.000,00 KM ako društvo posluje sa životnim osiguranjem,
 - e) 3.000.000,00 KM ako društvo obavlja poslove reosiguranja.

**Član 229.
(Prestanak važenja propisa)**

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje važiti Zakon o društvima za osiguranje u privatnom osiguranju („Službene novine Federacije BiH“, br. 24/05 i 36/10).

**Član 230.
(Stupanje na snagu)**

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenim novinama Federacije BiH“.

PREDSJEDAVAJUĆI
PREDSTAVNIČKOG DOMA
PARLAMENTA FEDERACIJE BiH

Edin Mušić

PREDSJEDAVAJUĆA
DOMA NARODA
PARLAMENTA FEDERACIJE BiH

Lidija Bradara

